

شجره طیبه دارالحدیث، بیست ساله شد

- ورود معاونت فرهنگی و هنری به عرصه تولید محصولات چندرسانه‌ای و تیزرهای اخلاقی و معارفی
- برگزاری نشست‌های علمی نقد کتاب «رفتار اخلاقی انسان با خود» و «انسان در تراز قرآن»
- انتشار دو فصلنامه «بساتین»، ویژه بزرگداشت سید مرتضی علم الهدی
- برگزاری دوره کوتاه مدت «آشنایی با علوم حدیث» در لبنان
- بازدید رئیس مرکز توسعه فناوری اطلاعات و رسانه‌های دیجیتال وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی از مؤسسه دارالحدیث
- تصحیح متون حدیثی، زیربنای معارف دینی است
- شیرین‌ترین ساعات زندگی، لحظات پژوهش و آموزش است
- قبولی ۴۵ درصدی دانشجویان دانشگاه قرآن و حدیث
- شناسایی پانصد نسخه از آثار سید مرتضی علم الهدی
- برگزاری مراسم جشن عبادت ۱۷۰۰ دختر دانش آموز در آستان مقدس حضرت عبدالعظیم الحسنی (ع)

نشریه خبری، اطلاع رسانی و فرهنگی
آستان عبدالعظیم حسنی علیه السلام و مؤسسه علمی- فرهنگی دارالحدیث
شماره ۶۶ ■ اسفند ۹۴ - فروردین ۹۵

معاونت فرهنگی و هنری

آستان مقدس حضرت عبدالعظیم حسنی علیه السلام

صاحب امتیاز: مؤسسه علمی- فرهنگی دارالحدیث

مدیرمسئول: دکتر محمدتقی سبحانی نیا (معاون فرهنگی و هنری)

سردبیر: حسین پورشریف

همکاران: موسی اشکوری، حمیدرضا ایزدی
محسن حاجی رضایی، روح الله مهپور

طراح جلد و صفحه آرا: حسن فرزنانگان

پایگاه های اطلاع رسانی: www.darolhadith.org

www.hadith.net ■ www.abdolazim.com

پست الکترونیک: mohaddeth@hadith.ir

نشانی: قم، بلوار ۱۵ خرداد، چهارراه نوبهار، بعد از شهرک جهاد،

مؤسسه علمی- فرهنگی دارالحدیث، نشریه محدث.

صندوق پستی: ۳۷۱۸۵-۴۱۵۶

تلفن: ۰۲۵-۳۷۱۷۶۲۸۶ ■ ۰۲۵-۳۷۷۸۵۰۵۰ دوزنگان

حوزه
ریاست

آیت الله محمدی ری شهری: چگونه می توان برای حکومت جهانی اسلام، زمینه سازی کرد؟

آیت الله محمدی ری شهری با استناد به حدیث شریف ثقلین بیان کرد: براساس این روایت متواتر و قطعی که شیعه و سنی از پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله نقل کرده اند، پیامبر صلی الله علیه و آله، دو امانت سنگین و گران بها به امت سپرد و تأکید فرمود که سرنوشت این دو امانت از یکدیگر تفکیک ناپذیر است، یعنی کنار گذاشتن هریک در واقع خیانت به هردوی آنهاست.

رئیس مؤسسه علمی - فرهنگی دارالحدیث در دیدار جمعی از علما و فضلالی حوزه های علمیه اصفهان تصریح کرد: متأسفانه مسلمانان صدر اسلام، امانتداران خوبی نبودند و از این دو امانت به خوبی نگهداری نکردند؛ زیرا در صدر اسلام، سیاست خواص و سستی عوام و توده مردم، سبب شد که پس از پیامبر صلی الله علیه و آله، اهل بیت علیهم السلام، کنار گذاشته شوند و در واقع، قرآن کنار گذاشته شد و در سایه صورت قرآن، باطن قرآن را از جامعه اسلامی جدا کردند.

آیت الله محمدی ری شهری گفت: اکنون پس از هزار و چهارصد سال خون و شهادت و مجاهدت، به برکت قیام مردم ایران به رهبری یکی از سلاله های پاک پیامبر خدا صلی الله علیه و آله، انقلاب اسلامی پیروز گردید و در چارچوب دیدگاه های اهل بیت علیهم السلام، زمینه ای فراهم شد تا سرنوشت قرآن و اهل بیت علیهم السلام، با هم گره بخورد و به اذن خدای متعال برای حکومت جهانی به رهبری مهدی آل محمد صلی الله علیه و آله - که قرآن نوید آن را داده است -، زمینه سازی شود.

رئیس دانشگاه قرآن و حدیث اظهار داشت: این زمینه سازی، قطعاً زمینه ساز فرهنگی است که از طریق آشنایی مردم با معارف اهل بیت علیهم السلام تحقق خواهد یافت و امام رضا علیه السلام، برای کسی که امر اهل بیت علیهم السلام را زنده کند، دعا نموده و فرموده اند که احیای این «امر» با یادگیری و تعلیم علوم اهل بیت علیهم السلام صورت خواهد گرفت؛ زیرا اگر جامعه بشر با منطق

زیبای خاندان رسالت آشنا شوند، به آنها گرایش پیدا می کنند.

رئیس دانشگاه قرآن و حدیث گفت: کلام اهل بیت علیهم السلام در واقع، تبیین و تفسیر کلام خداست و امیر مؤمنان علی علیه السلام نیز در روایتی می فرماید: در باره قرآن از من پرسید؛ زیرا در قرآن، علم اولین و آخرین آمده است و برای هیچ گوینده ای جای سخن تازه ای باقی نگذاشته که در قرآن نیامده باشد؛ اما راه دست یافتن به حقایق قرآن، مراجعه به راسخون در علم یعنی پیامبر و اهل بیت علیهم السلام است.

آیت الله محمدی ری شهری تأکید کرد: کار برای قرآن و اهل بیت علیهم السلام دارای برکت است و باید تلاش کنیم تا هرچه بیشتر با قرآن و روایات اهل بیت علیهم السلام، انس پیدا کنیم و دیگران را نیز از این انوار بهره مند کنیم تا زمینه سازان خوبی برای تحقق وعده الهی و تشکیل حکومت جهانی اسلام به رهبری مهدی آل محمد صلی الله علیه و آله باشیم.

شجره طیبه دارالحدیث، بیست ساله شد

آیت الله محمدی ری شهری در مراسم بزرگداشت بیستمین سالگرد تأسیس دارالحدیث گفت: شیرین ترین و ارزشمندترین میوه این شجره طیبه، پرورش نیروهای جوان و کارآمد در حوزه قرآن و حدیث و به ویژه در رشته های علوم انسانی است.

رئیس مؤسسه علمی - فرهنگی دارالحدیث گفت: پرورش نیروهای کارآمد، جوان و متخصص در حوزه قرآن و حدیث در رشته های علوم انسانی حوزه های علمیه و دانشگاه های کشور، شیرین ترین و ارزشمندترین میوه های این شجره طیبه است.

آیت الله محمد محمدی ری شهری در همایش بیستمین سالگرد تأسیس مؤسسه علمی - فرهنگی دارالحدیث که با حضور آیت الله العظمی نوری همدانی، آیت الله امینی و حجت الاسلام قاضی عسگر، نماینده ولی فقیه در سازمان حج و زیارت و بسیاری از علما، محققان و مسئولان استانی قم و نمایندگان بیوت مراجع عظام قم برگزار شد، با بیان این جمله که خداوند متان را از

عمق جان سپاس گزارم که با توفیق او و عنایات امام عصر (علیه السلام) شجره طیبه دارالحدیث بیست ساله شد، عنوان کرد: هدف دارالحدیث، تلاش سازمان یافته برای ارائه محاسن و زیبایی های علوم و معارف اهل بیت (علیهم السلام) و آشنا کردن جهانیان با معارف آنان است.

رئیس دانشگاه قرآن و حدیث گفت: هدف اصلی این مؤسسه، تلاش برای پاسخگویی به رهنمود بسیار مهم و سرنوشت ساز امام هشتم (علیه السلام) است که در پاسخ به این پرسش که: «چگونه می توان "امر" شما را احیا کرد؟»، فرمودند: علوم ما را فراگیرند و آن را بیاموزند و مردم را با زیبایی های کلام ما آشنا کنند؛ زیرا تنها راه جهانی کردن معارف اهل بیت، آشنا کردن جهانیان با زیبایی های کلام اهل بیت (علیهم السلام) است.

تولیت آستان مقدس حضرت عبدالعظیم الحسنی (علیه السلام) با تأکید بر این که معارف اهل بیت (علیهم السلام) چیزی جز معارف قرآنی نیست، بیان کرد: احادیث، کلید فهم قرآن کریم است؛ زیرا تنها راه آشنایی با معارف عمیق

قرآن، بهره گیری از رهنمودهای اهل بیت (علیهم السلام) است که بر اساس همین نگاه، دانشگاه و پژوهشگاه قرآن و حدیث و زیرمجموعه های آن شکل گرفته است.

آیت الله محمدی ری شهری با اشاره به روند تأسیس مؤسسه دارالحدیث گفت: در سال ۶۶ با یک مبلغ بسیار اندک و بسیار پربرکت که از سوی امام (علیه السلام) اهدا شد، با جمعی از محققان، کار تکمیل کتاب «میزان الحکمه» در زیر زمین منزل شخصی ما آغاز شد؛ اما شکل رسمی نداشت و در سال های بعد، محققان ارجمندی به جمع اولیه پیوستند و در ساختمان جدیدی در کنار بیت آیت الله مشکینی، این پژوهش ها انجام شد تا در سال ۷۴ نیز با پیام پرمغز رهبر معظم انقلاب، دارالحدیث به طور رسمی شروع به کار کرد و در سال ۸۴ نیز ساختمان فعلی آماده بهره برداری شد و کارها به این جا منتقل گردید.

تولیت آستان مقدس حضرت عبدالعظیم الحسنی (علیه السلام) همچنین تأسیس پژوهشگاه و دانشگاه قرآن و حدیث را از دیگر دست آوردهای مهم دارالحدیث عنوان کرد و گفت: از این دانشگاه تاکنون تعداد سه هزار و دویست دانشجو فارغ التحصیل شده اند و حدود پنج هزار دانشجو نیز در این دانشگاه در حال تحصیل هستند.

رئیس مؤسسه دارالحدیث همچنین با بیان این نکته که در راستای الگو قرار دادن شخصیت های

فرهیخته علمی، پنج کنگره علمی از جمله بزرگداشت حضرت عبدالعظیم الحسنی علیه السلام، شیخ ابوالفتوح رازی، ثقه الاسلام کلینی، عبدالجلیل رازی و آیت الله مشکینی توسط این مؤسسه برگزار شده است، عنوان کرد: در دارالحدیث، چهارصد اثر نیز در زمینه های مختلف علوم و معارف حدیثی تولید شده است. آیت الله محمدی ری شهری

همچنین به فعالیت دو کتابخانه بزرگ تخصصی در حوزه حدیث و تأسیس انتشارات دارالحدیث اشاره کرد و افزود: بدنه اجرایی این مجموعه باید به دنبال برنامه ریزی برای جبران کاستی ها باشند تا بتوانیم در آینده به موفقیت های گسترده تر برسیم. تولیت آستان مقدس حضرت عبدالعظیم الحسنی علیه السلام، عمق

بخشیدن به پژوهش ها و مطالعات، بسترسازی برای همگانی کردن علوم حدیث و همچنین تبادل علمی با دانشگاه های خارجی و داخلی و تأسیس رشته های علوم انسانی مبتنی بر متون دینی را از دیگر اهداف دانشگاه قرآن و حدیث خواند و از مجموعه همکاران سختکوش خود در تأسیس این مؤسسه سپاس گذاری کرد.

روش اهل بیت علیهم السلام در تفسیر قرآن از زبان آیت الله ری شهری

مراسم رونمایی از مجموعه هجده جلدی «تفسیر اهل بیت علیهم السلام» که زیر نظر علیرضا برازش نگاشته شده است، به تاریخ هفدهم اسفند با حضور مؤلف اثر، آیت الله ری شهری و حجت الاسلام مهدی خاموشی، رئیس سازمان تبلیغات اسلامی در مجموعه فرهنگی سرچشمه برگزار شد.

می فرماید: همه چیز در درون قرآن است و قرآن کریم برای هیچ گوینده ای جای حرف نگذاشته است. وی ادامه داد: هر چه حرف مؤثر و سازنده بخواهیم در قرآن کریم آمده است؛ اما اگر کسی بخواهد به این مرتبه از شناخت در باره قرآن کریم برسد، باید به سراغ اهل بیت علیهم السلام برود؛ چرا که باطن و حقایق و معارف قرآن را کسی جز خداوند و راسخون در علم نمی توانند بیان کنند.

حقایق و معارف دین را به ایشان یاد داده و سپس حضرت رسول، آنها را به امیر مؤمنان علی علیه السلام آموزش داده است، لذا جای حرف برای کسی باقی نمی ماند. وی با اشاره به آشنایی با مبانی عقلی در تفسیر قرآن ابراز داشت: کسی که می خواهد قرآن را تفسیر کند، روش اهل بیت علیهم السلام جامع بوده و تک بعدی نیست و برای این که قرآن را بفهمیم، باید با مبنای عقلی قرآن هم آشنا شویم. هنر فهم حقایق عقلی در قالب مثال است و مفسر قرآن باید از این هنر، بهره مند باشد.

رئیس مؤسسه علمی - فرهنگی دارالحدیث با بیان این که امور عقلی را در تفسیر قرآن باید در قالب حسی بیان کنیم، گفت: روایات تفسیری را می توان به بیست گونه تفسیر کرد، یک دسته از روایات تفسیری، فضای نزول را ترسیم می کند و شأن نزول آیات را بیان می کند، دسته ای دیگر، قرآن را با قرآن تفسیر می کند، دسته دیگر، تفسیر لفظی قرآن است که در

آیت الله ری شهری تصریح کرد: در رأس راسخون علم، شخص پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله قرار دارد که خداوند،

آن لغات قرآن ترجمه می‌شود. آیت‌الله ری‌شهری گونه‌های دیگر تفسیر قرآن را تفسیر مفهومی، مصداقی، عقلی، فقهی، علمی و تجربی، تاریخی، تمثیلی، متشابهات،

باطنی، تبیین حکمت احکام، تبیین اشارات و تفسیر تبیین آیات منسوخ برشمرد. وی در پایان گفت: اگر بخواهیم تفسیر کل قرآن را بدون اشاره به آیه

خاصی بیان کنیم، باید بگوییم همه معارف اهل بیت (ع) و البته سخن زیادی در این خصوص می‌توان گفت.

تلاش جهت تقویت فضای معنوی و ارتقای کیفیت پژوهشی و آموزشی، شکر نعمت همکاری با دارالحدیث است

آیت‌الله محمدی ری‌شهری در نخستین جلسه «تواصی به حق» فروردین سال ۹۵ در مؤسسه علمی - فرهنگی دارالحدیث گفت: نعمتی که خدای متعال افزون بر دیگران به ما ارزانی داشته، این است که افتخار بزرگ و ارزنده خدمت‌گزاری در مسیر گسترش قرآن و حدیث از منظر اهل بیت (ع) را نصیب ما نموده است. شکر این نعمت بزرگ، تلاش در جهت تقویت فضای معنوی و ارتقای کیفیت پژوهشی و آموزشی این مؤسسه است.

نعمت غافل باشد؛ زیرا غفلت از شکر نعمت، به دلیل جهل است و از آن جهت که شکر هر نعمت باید متناسب با آن نعمت باشد، شکر نعمت بزرگ، این است که انسان به غیر منعم مشغول نباشد.

عوض همه چیز است و اگر انسان، خدا را در زندگی از دست داد، هیچ چیز را جایگزین او نخواهد یافت و حتی اگر همه دنیا را به دست بیاورد، باز هم حقیقتاً متضرر شده است.

آیت‌الله محمدی ری‌شهری تأکید کرد: باید تلاش کنیم از نعمت بزرگی که خدای متعال در جهت ترویج قرآن و حدیث به ما ارزانی داشته قدردانی کنیم؛ زیرا اگر از نعمتی سپاس‌گزاری نکنیم، به نعمت تبدیل خواهد شد.

رئیس مؤسسه علمی - فرهنگی دارالحدیث گفت: از جمله وظایف ما در شکر نعمت، این است که همواره از خود و فضای معنوی این مؤسسه پاسداری کنیم؛ زیرا فضای معنوی، مقدمه کار و تلاش بیشتر است و باید در جهت افزایش سطح علمی و عملی مؤسسه و اتقان پژوهش و آموزش و برطرف کردن اشکالات بکوشیم و اگر در این مقوله کوتاهی کنیم، در محضر خدای متعال، مسئول خواهیم بود.

تولیت آستان مقدس حضرت عبدالعظیم الحسنی (ع) اظهار داشت: برهان این که باید تنها دل مشغولی انسان، خدا باشد، این است که خدا

رئیس مؤسسه علمی - فرهنگی دارالحدیث ضمن تبریک سال نو به اساتید، دانشجویان و دست‌اندرکاران این مؤسسه و آرزوی سالی پربرکت برای همه مسلمانان جهان به خصوص مردم ایران اسلامی بیان کرد: در ابتدای سال فاطمی قرار داریم و امیدواریم در این سال که مزین به نام حضرت زهرا (س) مرضیه (ع) است، از برکات عنایت آن حضرت، بهره بیشتری ببریم.

رئیس دانشگاه قرآن و حدیث با استناد به روایتی از امام سجاد (ع) گفت: سزاوار نیست برای کسی که از نعمتی بهره‌مند است، از شکر آن

yshahri.ir

آگاهی بخشی و مبارزه با جریان تکفیری، رسالت علمای اسلام

آیت الله محمدی ری شهری که از روز نوزدهم اسفند ماه ۱۳۹۴ در لبنان به سر می برد، در نشست با اعضای تجمّع علمای مسلمان لبنان، متشکل از علمای اهل سنت و شیعه این کشور شرکت کرد.

رئیس مؤسسه علمی - فرهنگی دارالحدیث در این نشست اظهار داشت: پس از پیروزی انقلاب اسلامی به رهبری حضرت امام خمینی علیه السلام و تداوم و تثبیت جمهوری اسلامی ایران و کسب پیروزی‌های یکی بعد از دیگری به رهبری خلف صالح ایشان، حضرت آیت الله خامنه‌ای، استکبار جهانی به این فکر افتاد تا سازوکارهایی را برای جلوگیری از پیشروی انقلاب اسلامی و تحقق دستاوردهای بیشتر آن ایجاد کند.

عضو مجلس خبرگان رهبری خاطر نشان کرد: به دنبال موفقیت‌های انقلاب و جمهوری اسلامی ایران، جنبش بیداری و مقاومت اُمت اسلامی، اکنون قادر است که همه

معادلات و موازنه‌های قدرت در منطقه و جهان را به نفع اُمت اسلامی تغییر دهد و خسارتی بزرگ به منافع استکبار و هیمنه یک جانبه‌گرایی آن وارد کند.

رئیس دانشگاه قرآن و حدیث تصریح کرد: بعد از شکست همه توطئه‌ها و برنامه‌های اجرا شده علیه انقلاب اسلامی، دشمنان دریافتند که تنها راه مقابله و مهار حرکت و پیشروی انقلاب و خط مقاومت، ایجاد تفرقه و اختلاف در میان اُمت اسلامی است.

آیت الله محمدی ری شهری اظهار داشت: دشمنان دریافتند که با ایجاد تفرقه و اختلاف می‌توانند به وحدت اُمت اسلامی ضربه بزنند و آن را تضعیف کنند؛ زیرا تنها در این صورت قادر خواهند بود آن را مهار کرده، از بین ببرند و چرخ‌ها را به عقب بازگردانند تا از منافع استکبار و امنیت رژیم صهیونیستی، حفاظت شود.

عضو مجلس خبرگان رهبری تأکید کرد: از این جا بود که اُمت اسلامی را

به جریان‌های تندروی و تکفیری مبتلا کردند و استکبار جهانی نیز در چارچوب توطئه‌ای پیچیده و خیثانه، از این جریان‌ها حمایت کرد تا به مهم‌ترین ابزار آن برای ضربه زدن به اسلام ناب محمدی و مهار حرکت انقلاب اسلامی در جهان معاصر، تبدیل شوند.

در ابتدای این نشست، شیخ «احمد الزین» رئیس هیئت امنای تجمّع علمای مسلمان لبنان با ابراز خرسندی از سفر آیت الله محمدی ری شهری به لبنان گفت: ما در این تجمّع، پرچم حمایت از قدس شریف و آزادسازی حتی یک وجب از خاک در اشغال مانده اراضی مقدّس مسلمانان از چنگ دشمن صهیونیستی را برافراشته‌ایم.

شیخ الزین که از علمای برجسته اهل سنت لبنان است، تأکید کرد که ما با آیت الله ری شهری در خصوص کمک به مقاومت اسلامی به رهبری «سیدحسن نصرالله» هم‌زبان و هم‌رأی هستیم.

بازدید رئیس مرکز توسعه فناوری اطلاعات و رسانه‌های دیجیتال وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی از مؤسسه دارالحدیث

همکاری‌های مشترک، بررسی شدند. در ادامه، مهمانان از بخش‌های مختلف مؤسسه و نمایشگاه توانمندی‌های مؤسسه بازدید به عمل آوردند و با آن آشنا شدند.

نرم‌افزاری تولید شده در حوزه علوم قرآن و حدیث در قالب‌های نرم‌افزار رایانه‌ای، تلفن همراه و تیزرهای تلویزیونی با رویکرد اخلاقی و معارفی اشاره نمود. همچنین در ادامه، برخی از زمینه‌های موجود جهت

دکتر سید مرتضی موسویان، رئیس مرکز توسعه فناوری اطلاعات و رسانه‌های دیجیتال وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی و هیئت همراه به اتفاق آقای مهندس سعید مشهدی، ریاست نظام صنفی رایانه‌ای استان قم، از مؤسسه علمی - فرهنگی دارالحدیث بازدید کردند.

در این دیدار، علی صادقی معین، مدیر کل فناوری اطلاعات و ارتباطات مؤسسه، گزارشی از امکانات و فعالیت‌های صورت گرفته در حوزه فناوری اطلاعات و نیز رسانه‌های دیجیتال به میهمانان ارائه نمود که از آن میان می‌توان به محصولات

قم باید در عرصه‌های مختلف، شاهد توسعه باشد

برنامه‌های اجرایی و تحول در جایگاه فرهنگی قم شدند و برای ایشان و همکارانشان آرزوی موفقیت کردند. ایشان ضمن تقدیر از خدمات ارائه شده از سوی مدیریت شهری در مسیر عمران قم بیان کرد: دوره جدید مدیریت شهری، منشأ اثرات و خدمات قابل توجهی بوده است و امیدواریم که شاهد توفیقات روزافزون شما باشیم.

در این دیدار که در مؤسسه علمی - فرهنگی دارالحدیث انجام شد، دکتر سقایان نژاد، شهردار قم با بیان برنامه‌ها و اهداف شهرداری کلان‌شهر قم، گزارشی از مجموعه اقدامات انجام شده و برنامه‌های در دست اقدام زیرمجموعه خود را تشریح نمود.

حوزه‌های علمیه، حضور مراجع تقلید و وجود بارگاه ملکوتی کریمه اهل بیت علیهم السلام و مسجد مقدس جمکران، دارای جایگاه خاصی است و باید شاهد آبادانی آن باشیم.

حضرت آیت الله ری شهری ضمن ابراز خرسندی و قدردانی از اقدامات صورت گرفته در مدت مسئولیت شهردار قم، خواستار ایجاد جهش در

شهردار قم روز پنج‌شنبه نوزدهم فروردین ماه با حضرت آیت الله محمدی ری شهری دیدار کرد و گزارشی از اقدامات و فعالیت‌های انجام شده را به استحضار ایشان رساند.

آیت الله ری شهری رییس مؤسسه علمی - فرهنگی دارالحدیث در این دیدار گفت: قم به دلیل مرکزیت

پژوهشگاه
قرآن و
حدیث

تصحیح متون حدیثی، زیربنای معارف دینی است

میزگرد کمیته های ارزیابی بخش های مختلف مؤسسه علمی - فرهنگی دارالحدیث با حضور حجج اسلام: سید محمدکاظم طباطبایی، احمد غلامعلی، قاسم جوادی و علی اوسط ناطقی، در مراسم بزرگداشت بیستمین سالگرد تأسیس مؤسسه علمی - فرهنگی دارالحدیث برگزار شد.

در این میزگرد، حجت الاسلام و المسلمین طباطبایی اظهار داشت: بحث ارزیابی مستمر در حین پژوهش و هم پس از پژوهش در دارالحدیث مورد توجه بوده است. مؤسسه دارالحدیث به مناسبت بیستمین سالگرد تأسیس آن در نظر گرفت که مجموعه پژوهش هایی که در طول این بیست سال منتشر شده است، ارزیابی مجدد شوند. با توجه به این که حوزه های پژوهش ما گسترده بود، کمیته هایی مسئولیت این کار را به عهده گرفتند.

حجت الاسلام و المسلمین طباطبایی یادآور شد: ۲۵۰ عنوان پژوهش در عرصه های مختلف از نظر مبانی، روش های پژوهش، اتقان و استدلال، تنظیم منطقی، نوع عرضه و ترجمه و صفحه آرایی و طراحی، مورد توجه قرار گرفت و ۲۸ ارزیاب، آثار را ارزیابی کردند و معیارها مشخص و در کمیته ای بررسی شد.

حجت الاسلام و المسلمین غلامعلی، یکی از مسئولان کمیته اظهار کرد: در جلسه کمیته ها، هم پدیدآورندگان آثار و هم ارزیابان حضور داشتند و تولیدکنندگان آثار، پاسخ های خود را

نسبت به چرایی روش ها بیان کردند و برآیند کار و نقاط قوت و ضعف مشخص شد.

وی گفت: در این کمیته ها سعی می شد که ارزیابی های مکتوب، جمع بندی شوند و کارشناسان بر اساس معیارهای مشخص شده در جلسات ارزیابی شرکت می کردند.

وی تصریح کرد: یکی از آثاری که مجموعه دارالحدیث به آن افتخار می کند، تصحیح کتاب «کافی» است که بعد از تصحیح، مورد توجه علما و مراجع و از جمله مقام معظم رهبری (مدظله) قرار گرفت.

حجت الاسلام و المسلمین غلامعلی عنوان کرد: مؤسسه علمی - فرهنگی دارالحدیث در نظر دارد که کتاب «من لا یحضر الفقیه» را نیز به همین صورت تصحیح کند و روند تحقیق به مانند تصحیح کتاب «کافی» است.

حجت الاسلام و المسلمین ناطقی نیز در این میزگرد تصریح کرد: اهمیت کار تصحیح متون حدیثی بر کسی پوشیده نیست؛ زیرا زیربنای معارف دینی ما به ویژه در حوزه اجتهاد است.

یکی از نکات مهم در تصحیح در کتب حدیثی، این است که از افراط و تفریط باید پرهیز کرد؛ یعنی نه آن گونه کار شود که کاری از تحقیق متون فوت شود و نه این که افراط کنیم تا جای اصل با فرع عوض شود.

حجت الاسلام و المسلمین ناطقی بیان کرد: ما باید به منابعی که مورد استفاده قرار می دهیم توجه کنیم. منابعی که برای تصحیح به کار می روند باید هم هم عرض این آثار باشد و هم پراهمیت تر از این آثار باشد. وی با بیان این که ضبط نسخه بدل ها و نسخه ها در کتاب های تصحیحی به ویژه کتب حدیثی مهم است، گفت: این نسخه بدل ها باید ضبط شوند؛ اما ضبط این نسخه بدل ها باید با توجه به نکات ادبی و بیانی باشند.

در ادامه، قاسم جوادی در مورد مجموعه آثار پژوهشی ارزیابی شده، گفت: در تصحیح «کافی» زحمات زیادی صورت گرفته است؛ اما کاستی هایی نیز وجود داشته است که به کمبود امکانات برمی گردد.

جوادی تصریح کرد: با توجه به امکانات، کارهای ارزنده‌ای در زمینه پژوهش صورت گرفته است؛ اما نیاز به کارهای قوی‌تری هست. وی با بیان این که ما در حوزه حدیث به کارهای فراوانی نیاز داریم، یادآور شد: در مجموعه پژوهش‌های صورت گرفته، در بخش عمومی، کارهای خوبی انجام شده است؛ اما در بخش

تخصصی، باید مشکلات پیش‌رو را شناسایی کنیم.

حجت الاسلام و المسلمین غلامعلی در ادامه گفت: با توجه به قدمت بیست ساله مؤسسه دارالحدیث، ارزیابان در مجموع معتقد بودند که حجم آثار منتشره نسبت به فعالیت مؤسسه و در این مدت، بسیار چشمگیر است؛ اما گاهی اوقات، نقل‌گرایی

فراطبی در مجموعه آثار مؤسسه مشاهده می‌شود.

همچنین حجت الاسلام و المسلمین طباطبایی تصریح کرد: میانگین ارزیابی آثار، حدود هفده و نیم از بیست بوده است که با رعایت و حذف برخی از جزئیات، میانگین، بالای هجده است که امید است بعد از پنج سال، امتیاز خود را بالاتر ببریم.

برگزاری نشست علمی نقد کتاب «رفتار اخلاقی انسان با خود»

نشست علمی نقد کتاب «رفتار اخلاقی انسان با خود»، با سخنرانی حجت الاسلام و المسلمین دکتر محمدتقی سبحانی‌نیا، پژوهشگر پژوهشگاه قرآن و حدیث و عضو هیئت علمی دانشگاه قرآن و حدیث و با حضور ناقدان حجت الاسلام و المسلمین دکتر علیرضا آل بویه، عضو هیئت علمی پژوهشگاه علوم و فرهنگ اسلامی و حجت الاسلام و المسلمین آقای محمد عالم‌زاده نوری، عضو هیئت علمی پژوهشگاه علوم و فرهنگ اسلامی، به تاریخ سوم اسفندماه ۹۴ در سالن همایش دانشگاه مجازی المصطفی برگزار گردید.

حجت الاسلام و المسلمین دکتر محمدتقی سبحانی‌نیا، نویسنده کتاب «رفتار اخلاقی انسان با خود» در جلسه نقد کتاب خود گفت: این کتاب، رساله دکتری‌ام بود که پس از دفاع آن در سال ۱۳۹۰، بر اساس موافقت دانشگاه و پژوهشگاه قرآن و حدیث، با تغییراتی به کتاب تبدیل شد و همین عنوان رساله دکتری برای کتاب انتخاب شد؛ چرا که عنوان کاملاً

گویا بود و اثر شاخصی با این عنوان و با این موضوع وجود نداشت. این خود گامی بود در عرصه رابطه اخلاقی با خود و امیدوارم زمینه‌ای بوده باشد برای کارهای ارزشمندتر و مهم‌تر بعدی.

زمانی که قرار شد این موضوع کار شود، موضوع، مسبوق به سابقه نبود و تا آن زمان، کتاب یا مقالات خاصی در این خصوص تهیه نشده بود و ما عمده مطالب را از میان متون کتاب‌های اخلاقی استخراج کردیم. این کتاب، سه نوع مواجهه انسان با خود را معرفی می‌کند: مواجهه شناختی انسان با خود، مواجهه احساسی انسان با خود و مواجهه رفتاری انسان با خود. همچنین تبیین می‌کند که ارتباط تنگاتنگی بین این سه مواجهه

وجود دارد. دکتر سبحانی‌نیا با اشاره به هفت فصل کتاب، آنها را این گونه برشمردند: فصل اول: کلیات؛ فصل دوم: میانی رفتار اخلاقی انسان با خود؛ فصل سوم: تحلیل مفهومی رفتار انسان با خود؛ فصل چهارم: راه‌های شناخت خود؛ فصل پنجم: مواجهه شناختی انسان با خود؛ فصل ششم: مواجهه احساسی انسان با خود؛ فصل هفتم: مواجهه رفتاری انسان با خود. در ادامه این جلسه، حجت الاسلام و المسلمین دکتر آل بویه به عنوان ناقد تصریح کرد: با توجه به منابع کتاب، زحمات زیادی برای تألیف آن کشیده شده و ویژگی‌های خوب متعددی در آن وجود دارد که کتاب را قابل استفاده کرده است؛ اما از آن جا که جلسه نقد است باید نکاتی را اشاره کنیم.

فصل‌های اولیه کتاب که مباحث مقدماتی است، تفصیل زیادی داده شده و می‌تواند در یک فصل تجمیع گردد.

استاندارد مباحث مقدماتی یک اثر، نهایتاً یک چهارم تا یک سوم آن را شامل می‌شود؛ اما در این کتاب،

نزدیک به یک دوم به مقدمات پرداخته شده است.

دکتر آل بویه با بیان این که عنوان کتاب «رفتار اخلاقی انسان با خود» است و نیازی به این همه مبانی نیست، گفت: اگر عنوان کتاب «رفتار اخلاقی انسان با خود و مبانی آن» بود توجیه داشت که به مبانی پرداخته شود. ضمن این که در آن صورت هم باید مبانی اختصاصی ذکر می‌شد نه مبانی عام؛ که شاهد هستیم مبانی اختصاصی در این کتاب خیلی کم مطرح شده و بیشتر به مبانی عام پرداخته شده است.

وی با بیان این که ساختار کتاب، جامع و مانع نیست گفت: مباحثی در کتاب آمده که نیازی به طرح آنها نبود و از سوی دیگر، مباحث فراوانی وجود دارد که مورد نیاز امروز بوده، اما در این کتاب به آن پرداخته نشده است، از جمله: حسن ظن، سوء ظن، اخلاق باور، اخلاق مرگ و خودکشی که آیا انسان وقتی پیرشد و یا بیماری لاعلاج گرفت، می‌تواند خود را خلاص کند؟! در ادامه این جلسه، حجت الاسلام والمسلمین دکتر عالم‌زاده نوری، دیگر ناقد این کتاب، با بیان این که وقتی یک کتاب نقد می‌شود، باعث می‌شود که به جامعه معرفی و زمینه اصلاح آن

هم فراهم شود، گفت: سختگیری در نقد کتاب باعث می‌شود سرعت تولید علم، بیشتر شود.

وی با اشاره به بلاغت بصری این کتاب گفت: آثار ما باید به این سمت پیش برود تا تأثیرگذاری بیشتری داشته و سهل‌تر و رساتر شود. ضمن این که غلط‌های تایپی اثر، بسیار کم بود و این اثر از این جهات، شاخص است. عالم‌زاده در ادامه گفت: در این کتاب به مدل چهارگانه قدیمی «رابطه انسان با خود، خدا، دیگران و طبیعت» پرداخته شده است در حالی که با گذشت زمان و پیشرفت علوم باید این مدل قدیمی، کامل‌تر می‌شد، از جمله: رابطه فرد با خانواده، رابطه فرد با جامعه، رابطه فرد با اعضای صنف، رابطه جامعه با فرد، رابطه جامعه با جامعه و ... که همه اینها در ذیل رابطه انسان با انسان قرار می‌گیرد.

وی همچنین در پایان، انتقادی به مرزبندی مفهومی کتاب داشت و اشکال کتاب را در به هم ریختگی مفهومی جدی دانست و خواستار تفکیک علم همجوار یعنی اخلاق، تربیت اخلاقی و انسان‌شناسی در کتاب شد.

لازم به ذکر است پس از سخنان

ناقدان، دکتر سبحانی نیا مؤلف کتاب، ضمن پذیرفتن برخی نقدها تصریح کرد: در خصوص زیاد بودن مباحث مقدماتی، قبول دارم؛ اما از آن جا که در این خصوص، متون مشخص و منسجمی وجود نداشت، ناچار شدیم برای این که مخاطب سردرگم نشود و به دنبال مطالب مقدماتی نگردد، مبانی را هم در این کتاب با تفصیل بیشتری بیاوریم.

سبحانی نیا همچنین با اشاره به مطالب مغفول مانده گفت: پرداختن به همه مطالب نیاز به کتابی حداقل هزار صفحه‌ای دارد؛ کاری که از عهده یک نفر یا لا اقل در زمان یکی دو سال ممکن نیست. هر کدام از موضوعاتی که استاد آل بویه فرمودند، خود به تنهایی یک کتاب است.

وی همچنین اظهار داشت من نسبت به این که در یک کتاب، مباحث انسان‌شناختی، اخلاقی و تربیت اخلاقی در کنار هم و البته به صورت منطقی و منسجم بیاید به گونه‌ای که ارتباط بین آنها روشن باشد، اشکالی نمی‌بینم؛ زیرا ادعای بنده این نبوده است که این کتاب یک اثر اخلاقی است و ربطی به انسان‌شناسی یا تربیت اخلاقی ندارد.

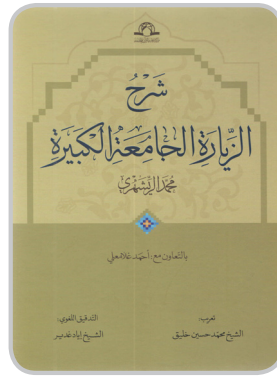
برگزاری چهارمین نشست از سلسله نشست‌های استشراق پژوهی

با سخنرانی دکتر احمد پاکتچی، در تاریخ پنجم اسفندماه ۹۴ در تالار شیخ صدوق (علیه السلام) مؤسسه دارالحدیث برگزار شد.

چهارمین نشست از سلسله نشست‌های استشراق پژوهی با موضوع «روش‌شناسی نقد پژوهش‌های استشرافی در حوزه کلام امامیه» از سوی پژوهشکده کلام اهل بیت (علیهم‌السلام)

کتاب «شرح الزيارة الجامعة الكبيرة» منتشر شد

کتاب «شرح الزيارة الجامعة الكبيرة» تألیف حضرت آیت الله ری شهری و با همکاری حجت الاسلام و المسلمین احمد غلامعلی، از سوی پژوهشکده علوم و معارف حدیث منتشر شد.

زیارت جامعه کبیره، یکی از میراث‌های گران قدر دهمین پیشوای پیروان اهل بیت علیهم‌السلام، امام هادی علیه‌السلام است. یکی از محورهای مهم فعالیت‌های فرهنگی - سیاسی این امام بزرگوار، جهت تبیین جایگاه واقعی اهل بیت علیهم‌السلام و گسترش مکتب تشیع، فرهنگ‌سازی برای زیارت قبور نیاکان خود، بویژه امیر مؤمنان علیه‌السلام و امام حسین علیه‌السلام بوده است.

«شرح الزيارة الجامعة الكبيرة»، مجموعه‌ای از سخنرانی‌های آیت الله محمدی ری شهری در شرح این زیارت‌نامه شریف است که در سال ۱۳۸۱ تا ۱۳۸۲ در شبکه قرآن سیما تولید و پخش شده است و نرم‌افزار آن نیز در سال ۱۳۸۵ با نام «شرح مجموعه گل» منتشر شد. برای معرفی بهتر این کتاب، مقدمه آن را - که به قلم آیت الله ری شهری است - مرور می‌کنیم تا با ویژگی‌ها و بخش‌های مختلف این اثر ارجمند، آشنا شویم:

«به نظر می‌رسد که هدف امام هادی علیه‌السلام از این گونه اقدامات فرهنگی - سیاسی، تبدیل کردن زیارتگاه‌های اهل بیت علیهم‌السلام به مراکزی برای آشنا شدن مسلمانان با اسلام ناب و جایگاه اهل بیت علیهم‌السلام در اسلام بود. این کوشش ارجمند، در برابر توطئه دشمنان اسلام که تلاش می‌کردند تا این پایگاه‌های مستحکم را در میان مردم، از بین ببرند - و برای مقابله با شیادانی که با نشر

افکار غلوآمیز خود در باره امامان علیهم‌السلام، زمینه‌ساز جدایی جامعه اسلامی از اهل بیت علیهم‌السلام می‌شدند، انجام گرفت و بدین سان، مجموعه‌ای از زیارت‌نامه‌های ارزنده و آموزنده، از این امام بزرگوار، به یادگار ماند که مشهورترین و معتبرترین آنها، «زیارت جامعه کبیره» است. این زیارت‌نامه، در واقع، کوتاه‌ترین و کامل‌ترین متون امام‌شناسی است که به روشنی، مرزهای توحید، نبوت و امامت را مشخص کرده، آنها را توضیح می‌دهد و به دور از هر گونه غلو، جایگاه راستین اهل بیت علیهم‌السلام را بیان می‌نماید. گفتنی است که متن این کتاب، برگرفته از مطالبی است که به وسیله نگارنده این سطور، طی ۱۲۲ برنامه تلویزیونی، برای «سیمای قرآن»، تهیه و از این شبکه تلویزیونی پخش گردیده است و اینک، پس از اصلاح و تکمیل، تقدیم علاقه‌مندان می‌گردد.

ویژگی‌های کتاب حاضر:

به دلیل اهمیت «زیارت جامعه» و ضرورت شرح آن، تاکنون شرح‌های متعددی بر این زیارت، نوشته شده که هر یک، ویژگی‌های خاص خود را دارند. کتاب حاضر نیز دارای ویژگی‌هایی است که به برخی از آنها، اشاره می‌شود:

۱. استناد گسترده به قرآن و حدیث: نخستین و مهم‌ترین ویژگی شرح حاضر، استناد گسترده آن به قرآن و احادیث اسلامی است، به گونه‌ای که خواننده، علاوه بر آشنایی با معانی زیارت‌نامه، با انبوهی از آیات و روایاتی که موجب تقویت متن آن می‌شود نیز آشنا می‌گردد.

۲. همگانی بودن مطالب: از آن جا که مطالب این کتاب، برای «سیمای قرآن» تهیه می‌شد، تلاش گردید که تا جای ممکن، ساده و برای همگان، قابل فهم و سودمند باشد. به همین دلیل، برخی از حکایات و خاطره‌های آموزنده، بدان افزوده گردید.

۳. نقد برخی آراء: در برخی از موارد، این کتاب، آرای دیگران را در شرح برخی از عبارات‌های این زیارت، مورد نقد قرار می‌دهد و تفسیر جدیدی را که به نظر، انطباق بیشتری با آن عبارات و دیگر روایات دارد، ارائه می‌نماید.

۴. توضیح واژه‌ها: در کتاب حاضر، «شرح الزيارة الجامعة الكبيرة» به یکصد و ده بخش، تقسیم شده و در آغاز هر بخش و پیش از شرح آن، واژه‌هایی که نیاز به توضیح دارند، با بهره‌گیری از منابع معتبر لغت، واژه‌شناسی گردیده‌اند.

کتاب «شرح الزيارة الجامعة الكبيرة» تألیف حضرت آیت الله ری شهری و با همکاری حجت الاسلام و المسلمین احمد غلامعلی، به زبان عربی و در ۶۴۰ صفحه به نگارش درآمده است و انتشارات دارالحدیث آن را در سال ۱۳۹۵ منتشر کرده است.

برگزاری نشست علمی نقد کتاب «انسان در تراز قرآن»

نشست علمی نقد کتاب «انسان در تراز قرآن»، از سلسله نشست‌های علمی نقد کتاب، از سوی پژوهشگاه قرآن و حدیث و با همکاری انجمن قرآن پژوهی حوزه برگزار شد.

این نشست علمی، با سخنرانی حجت الاسلام و المسلمین دکتر علی راد، عضو هیئت علمی پردیس فارابی دانشگاه تهران و با حضور ناقدان حجت الاسلام و المسلمین دکتر فتح‌الله نجارزادگان، عضو هیئت علمی پردیس فارابی دانشگاه تهران و آقای دکتر غلامحسین گرامی، عضو هیئت علمی دانشگاه معارف اسلامی، به تاریخ چهارم اسفندماه ۹۴ در سالن همایش انجمن‌های علمی حوزه برگزار گردید.

حجت الاسلام و المسلمین دکتر علی راد، نویسنده کتاب «انسان در تراز قرآن» با اشاره به اهداف انتشار

این کتاب گفت: همچنان که از عنوان کتاب بر می‌آید، موضوع اصلی پژوهش، انسان در آئینه و تراز قرآن است. در این کتاب بیشتر به مختصات انسان قرآنی پرداخته شده است؛ به عبارتی، قرآن، مهم‌ترین عیار در شناخت انسان است.

عضو هیئت علمی دانشگاه پردیس فارابی تهران اظهار داشت: رویکرد ما یک رویکرد کاربردی بر خلاف مباحث انسان‌شناسی محض است که به فکر ذهن می‌پردازد. همچنین در نظر داریم که روش کاربردی آن را جستجو کنیم و یک شناخت از انسان ارائه شود.

مخاطب این کتاب - که یک پژوهش سفارشی از وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی است -، عمومی است و سعی شده است تا از اصطلاحات پیچیده استفاده نشود.

همچنین در این کتاب تلاش شده است از منابع با رویکرد تقریب شیعه و سنی و رعایت انصاف علمی استفاده شود و کارهای شاخص اهل سنت نیز بدون سانسور عنوان شود. معیار ما معیار اهل بیت علیهم السلام بوده است که گاهی از روایات تفسیری و امامیه استفاده شده است.

دکتر غلامحسین گرامی، در این جلسه به عنوان ناقد گفت: متأسفانه جای نقد در مباحث علمی و فرهنگی ما بسیار خالی است. نوشتن و تحقیق یک امر، و نقد و بررسی و اصلاح مطالب، امری اساسی‌تر است که امیدواریم جدی‌تر به آن توجه شود. مباحث ما معمولاً فلسفی و کلامی است که در بحث انسان‌شناسی، خیلی کم‌رنگ است و باید از نگاه قرآن به بحث‌ها نگاه کنیم و جایش در این کتاب، بسیار خالی بود و باید

به صورت جدی تریه آن پرداخته شود.

وقتی مقدمه کتاب مطالعه می‌شود می‌بینیم که ارتباط منطقی بین موضوعات برقرار نشده است و ادبیات نوشتاری در این کتاب باید ادبیات انسان‌شناختی باشد و موضوعات مهم نیز با توجه به اهمیت لازم از خود قرآن گرفته شود.

منتقد کتاب «انسان در تراز قرآن» با اشاره به این که در مباحث قرآنی باید بیشترین تفصیل موضوع از خود قرآن باشد، گفت: قرآن، اولین تعریفی که از انسان دارد، این است که انسان، خلیفه خداست و جای این امر بسیار مهم در این کتاب، خالی است.

مباحث از لحاظ تفکیک مطالب و نتیجه‌گیری، از دقت لازم برخوردار نیست و در برخی موارد، ادعاهایی بدون سند دیده می‌شود.

یکی دیگر از نقاط ضعف کتاب، نقل قول‌های طولانی است که یا از «تفسیر نمونه» و یا «المیزان» گرفته شده است که باید تعدیل شود. همچنین آشفته‌گی در ارجاعات و منابع، بی‌دقتی، عدم هماهنگی میان آیات و نوشته‌ها از دیگر نقدهای موجود در کتاب است که باید بیشتر دقت شود.

هرچند ساده‌نویسی، بسیار خوب است، اما دقیق بودن بسیار مهمتر است؛ چرا که برای نوشتن کتاب در حوزه قرآن باید از ادبیات قرآنی استفاده شود.

حجت الاسلام فتح الله نجارزادگان ناقد دیگر کتاب «انسان در تراز قرآن»

در این جلسه گفت: این یک هنر است که انسان با کوچک‌ترین عبارات، دست مخاطب را بگیرد و به نزدیکی آیات ببرد و شخص را وارد متن آیات کند. خوش‌بختانه، این کتاب، با قلم روان و واژگان دلنشین و طرح جلدی زیبا تهیه شده است. استفاده گسترده از آیات قرآن به نحوی است که آیات در این کتاب با انسان سخن می‌گویند.

این کتاب با توجه به نکات خوبی که دارد، متأسفانه مخاطب آن به طور دقیق مشخص نشده است و از روایات تقریبی، بسیار کم بهره گرفته شده است. همچنین کتاب از ساختار خوبی برخوردار نیست و ساماندهی مناسبی برای مطالب و عناوین صورت نگرفته است.

نویسنده باید در پایان هر فصل، با مطالعه بیشتر، یک عنوان را همراه با منابع در اختیار مخاطب قرار می‌داد؛ چرا که رجوع به منابع روایی در کتاب لازم است. آنچه به انسان ارزش و بها می‌دهد، عبد بودن انسان است که خیلی کم‌رنگ در این کتاب اشاره شده است.

اما مهم‌ترین نقد به این کتاب، نداشتن ساختار مناسب است که موضوعات را دچار ناهماهنگی کرده است و نویسنده باید با دقت بیشتری به این مسئله توجه داشته باشد.

حجت الاسلام راد با اشاره به نقد ناقدان نسبت به ساختار نوشتاری کتاب «انسان در تراز قرآن» بیان داشت: ساختار پژوهشی خاصی در این کتاب استفاده نشده و بنا

نداشته‌ام کاری تقلیدی ارائه دهم، بر همین اساس، با توجه به اجتهاد و سلیقه شخصی تهیه شده است که می‌شود آن را مقایسه و کامل‌تر کرد.

امروز مباحث انسان‌شناسی ما مسئله‌محور است که ساختار سیال دارد و نظم تاریخی در آن وجود ندارد که باید برای پژوهش ساختاری مبتنی بر مسائل برنامه‌ریزی کرد؛ چرا که قرآن در حدود و مغزها مانور زیادی دارد که زاویه نگاه را از منظر انسان‌شناسی، مورد استفاده قرار می‌دهد.

وی در خصوص نقد برآشفته‌گی منابع و ارجاعات گفت: این نقد در خصوص وجود آشفته‌گی در مراجعات و منابع، قابل قبول است که باید بیشتر دقت می‌شد. همچنین در خصوص نقل قول‌های طولانی باید گفت که از منابع مهمی چون «تفسیر نمونه» و «المیزان» استفاده شده است و نقد در این خصوص قابل تأمل است.

نویسنده کتاب «انسان در تراز قرآن» با نظر ناقدان در باب مباحثی چون نبود ارتباط منطقی بین موضوعات کتاب گفت: ناقدان با ظرافت و دقت ویژه‌ای این کتاب را مورد مطالعه قرار داده‌اند و برخی انتقادات آنان در راستای بهبود ساختاری کتاب، بسیار ارزشمند است که امیدوارم بتوانم در ویرایش بعدی کتاب، نواقص را مرتفع کنم و از نقطه نظرات و انتقادات دوستان، بهره کافی و وافیه ببرم.

اساس کار پژوهشگاه قرآن و حدیث، کار اجتهادی بر روی احادیث است

در حوزه‌های مختلف و در اصل فقه الحدیث در عرصه‌های تخصصی است.

قائم مقام پژوهشگاه قرآن و حدیث اظهار داشت: علم تفسیر قرآن، بی‌نیاز از حدیث نیست و اهل بیت (علیهم السلام) نقش مهمی در تفسیر قرآن کریم داشتند.

حجت الاسلام برنجکار بیان کرد: ایجاد یک پارادایم علمی خاص در عرصه علوم انسانی و اسلامی، یکی از کارهای مهم پژوهشگاه است که در این پارادایم، حدیث، نقش محوری دارد.

وی با اشاره به اهمیت پژوهش‌های میان رشته‌ای، تصریح کرد: ما نباید تنها حدیث را به عنوان علوم حدیث ببینیم؛ بلکه باید به محتوای آن نیز توجه کنیم. ما به این سمت پیش می‌رویم که حدیث را با علوم مختلف ارتباط دهیم، حدیث و کلام، حدیث و تفسیر، حدیث و روان‌شناسی، حدیث و اخلاق، حدیث و جامعه‌شناسی که البته باید وارد عرصه‌های دیگر از جمله اقتصاد هم بشویم.

حجت الاسلام و المسلمین برنجکار بیان کرد: برخی از عناوین تاشانزده جلد را شامل می‌شود. از میان آثار تولید شده در پژوهشگاه، تا کنون سی مورد از ۱۶۶ عنوان کتاب منتشر شده در پژوهشگاه قرآن و حدیث، در جشنواره‌های کتاب سال حوزه، کتاب سال جمهوری و... حائز رتبه شده‌اند. وی تصریح کرد: برخی از آثار تولید شده در مؤسسه به زبان‌های دیگر ترجمه شده و برخی از آنها مورد گزارش توصیفی قرار گرفته‌اند.

حجت الاسلام و المسلمین برنجکار تأکید کرد: اساس کار پژوهشگاه بعد از جمع‌آوری احادیث و تنظیم آنها، کار اجتهادی بر روی احادیث

حجت الاسلام و المسلمین دکتر رضا برنجکار، قائم مقام پژوهشگاه قرآن و حدیث، در مراسم بزرگداشت بیستین سالگرد تأسیس مؤسسه علمی - فرهنگی دارالحدیث که در سالن همایش‌های مؤسسه برگزار شد، عنوان کرد: مهم‌ترین کار پژوهشگاه قرآن و حدیث، تولید آثار علمی در عرصه قرآن و حدیث است.

قائم مقام پژوهشگاه قرآن و حدیث اظهار داشت: در پژوهشگاه قرآن و حدیث، ۱۶۶ عنوان کتاب در چهار پژوهشکده علوم و معارف حدیث، کلام اهل بیت (علیهم السلام)، اخلاق و روان‌شناسی اسلامی و تفسیر اهل بیت (علیهم السلام) به چاپ رسیده است.

گفتگو با حجة الاسلام والمسلمین احمد غلامعلی مرد همیشه خندان مؤسسه

شیرین‌ترین ساعات زندگی، لحظات پژوهش و آموزش است

خاتمی بهره برد. درس خارج فقه و اصول را از محضر عالمان فرهیخته آیت الله سید احمد مددی و مرحوم آیت الله فاضل لنکرانی استفاده کرد.

و در مقطع سطح عالی، از استادان برجسته‌ای همچون مرحوم آیت الله احمدی میانجی، آیت الله نکونام و حجت الاسلام سید احمد

حجت الاسلام و المسلمین احمد غلامعلی در سال ۱۳۴۸ در تهران متولد شد. تحصیلات مقدماتی خود را در حوزه علمیه قم آغاز کرد

سپس در کنار تحصیل در دانشکده علوم حدیث، به تدریس در حوزه و دانشگاه نیز پرداخت.

وی فعالیت‌های پژوهشی خود را با ورود به مؤسسه علمی-فرهنگی دارالحدیث سامان داد و تا امروز پانزده اثر علمی به همت ایشان منتشر شده است. حجت الاسلام المسلمین احمد غلامعلی تا کنون مشاوره بیش از ۲۵ پایان‌نامه را برعهده گرفته است. وی هم‌اکنون عضو هیئت علمی دانشگاه قرآن و حدیث، سرپرست دانشکده علوم و معارف قرآن و نیز معاون پژوهشی پژوهشکده علوم و معارف حدیث است.

در ادامه سلسه گفتگوها با شخصیت‌های تأثیرگذار در تاریخ شکل‌گیری مؤسسه علمی-فرهنگی دارالحدیث، خدمت حجت الاسلام والمسلمین احمد غلامعلی، رسیدیم تا پای صحبت‌های مرد همیشه خندان مؤسسه بنشینیم.

از این که وقت خود را در اختیار ما قرار دادید سپاس‌گزاریم. اگر امکان دارد، در خصوص نحوه ورود خود به مؤسسه، توضیحاتی را ارائه بفرمایید.

در سال ۱۳۷۲ هنوز طلبه پایه پنجم حوزه علمیه بودم که با ثبت نام در

اولین فراخوان جذب محقق از سوی مؤسسه، وارد ساختار تشکیلاتی این مؤسسه علمی-فرهنگی شدم.

البته این فراخوان مخصوص طلاب سطح عالی حوزه علمیه بود و من به دلیل نداشتن مدرک لازم، به عنوان مستنسخ، همکاری خودم را با مؤسسه دارالحدیث آغاز کردم. بعد از مدت کوتاهی، با عنوان مصدریاب احادیث اهل بیت (علیهم‌السلام) به همکاری خود ادامه دادم و سپس در اخذ و تنظیم روایات فعالیت داشتم. تهیه پرونده علمی و نگارش اولیه برخی بیان‌ها نیز بر عهده بنده بوده است. پس از آن که فعالیت‌های تدریس بنده در دانشگاه و حوزه بیشتر شد، و مسئولیت معاون پژوهشکده را پذیرفتم، از فعالیت‌های پژوهشی گذشته خود تا اندازه زیادی بازماندم.

ساختار اساسی فرآیند پژوهش در حوزه علوم اسلامی مؤسسه دارالحدیث چگونه تعریف می‌شود؟

پژوهش در حوزه علوم اسلامی چند عرصه دارد: پژوهش‌های بنیادین که بر اساس ضرورت‌ها برای تبیین مبانی اندیشه به انجام می‌رسد و دیگری پژوهش‌های کاربردی که بر اساس نیازهای جامعه سامان می‌یابد. در دارالحدیث هر دو گونه پژوهش انجام می‌شود. احیای تراث حدیثی، تبیین مبانی در چگونگی نگرش به احادیث و... نوع دیگر پژوهش کاربردی است. نکته مهمی که در ساختار فرآیند پژوهش در دارالحدیث اعمال می‌شود، پرهیز از وادادگی به مطالعات غربی

است. در پژوهش‌های دارالحدیث، مسئله‌یابی و تبیین غربی‌ها گاه مورد توجه قرار می‌گیرد؛ ولی اصول و مبانی قرآنی در همه مراحل، حاکم است.

عملکرد پژوهشکده علوم و معارف حدیث، در چه راستایی قرار دارد؟

پژوهشکده علوم و معارف حدیث بنابر گروه‌های پژوهشی خود در زمینه‌های تهیه و تدوین دانش‌نامه‌های حدیثی، احیای منابع اصلی حدیثی شیعه با تصحیح شایسته، مباحث رجالی مورد نیاز محققان در زمینه‌هایی مانند موسوعه فوائد رجالی و راوی‌شناسی تخصصی، تاریخ حدیث و نقش آن در فهم روایات، موسوعه‌های احادیث فقهی با رویکرد تقریبی شیعه و اهل سنت، تاریخ و سیره معصومان بر پایه روایات، تخریج و مصدریابی دقیق روایات فعالیت می‌کند.

چشم‌انداز پژوهشکده علوم و معارف حدیث دارالحدیث را بیان بفرمایید.

چشم‌انداز اولیه تکمیل و تصحیح دانش‌نامه‌های منطبق بر احادیث و متن قرآن کریم است که به طور طبیعی با عناوین فراوانی که در آن گنجانده شده، پاسخگوی بسیاری از افراد است. دیگر موارد، عبارت‌اند از: تقریب روشمند مذاهب اسلامی؛ تصحیح کتاب‌های اصلی جهان شیعه مانند شیخ صدوق و شیخ طوسی؛ استخراج فواید رجالی.

در مجموعه سمت‌های اجرایی‌ای که تا به حال داشته‌اید، کدام مسئولیت برای خودتان لذت‌بخش و شیرین بوده است؟

در حقیقت، مسئولیت‌های اجرایی، هیچ کدام شیرین و لذت بخش نیستند. به عقیده من، شیرین‌ترین ایام زندگی انسان، زمانی است که مشغول به تحقیق و پژوهش است؛ زیرا امور اجرایی و مسئولیت‌های اداری، بزرگ‌ترین آفت برای ادامه مسیر محققان و پژوهشگران است.

البته ارتباط نزدیک با افراد صاحب نظر، عالمان و اندیشمندان چون آیت الله ری شهری، حجت الاسلام و المسلمین سید کاظم طباطبایی و حجت الاسلام و المسلمین عبدالهادی مسعودی برای بنده، بسیار اثرگذار بوده است و درس‌های فراوانی از ایشان و دیگر بزرگان فراگرفته‌ام که از این بابت، خداوند متعال را شاکرم.

لطفاً عنوان برخی از کتاب‌ها و مقالاتی را که در تهیه و تنظیم آنها

مشارکت داشته‌اید، بیان فرمایید.

کتاب‌ها: «آشنایی با حدیث»، «تفسیر قرآن ناطق»، «حکمت‌نامه جوان»، «حکمت‌نامه بسیج»، «دوستی در قرآن و حدیث»، «شناخت‌نامه نهج البلاغه»، «شیوه‌های نظارتی امر به معروف و نهی از منکر در گفتار و سیره پیامبر اعظم صلی الله علیه و آله»، «مدرسه امام صادق علیه السلام» و ...

مقالات: «اثنی عشر خلیفه»، «البردر کتاب "دائرة المعارف قرآن کریم"»، «بازتاب صحیفه سجادیه در مفاتیح الجنان»، «حدیث ثقلین»، «نقش آسیای میانه در نشر حدیث شیعه»، «نیم‌نگاهی به ترجمه نهج البلاغه دکتر جعفری»، «تعلیقات فقه الحدیثی مرحوم وحید بهبهانی در حاشیه الوافی» و ...

در پایان چه توصیه‌ای به جوانان،

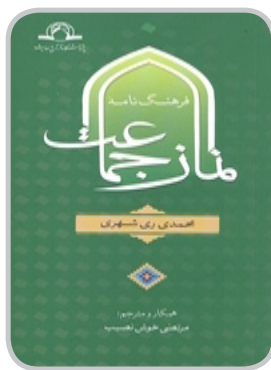
دانشجویان و طلاب علوم دینی که

در ابتدای مسیر تحقیق و پژوهش هستند، دارید؟

غالب افراد می‌پرسند برای این که پژوهشگر خوبی شویم باید چه چیزهایی را رعایت کنیم و چه کارهایی را انجام دهیم؟ به نظر من تنها نکته‌ای که در این مسیر باید با جدیت به آن توجه داشت، اول مطالعه، دوم مطالعه و سوم نیز مطالعه است. مهم‌ترین ضعف امروز مجموعه علمی کشور، دور بودن از فضای مطالعه است.

عشق و علاقه به مطالعه، کشف استعدادها، شناسایی نقاط قوت و عدم توجه به تحقیر دیگران، از جمله مهم‌ترین عوامل موفقیت در این مسیر است.

کتاب فرهنگ‌نامه «نماز جماعت» منتشر شد

کتاب «فرهنگ‌نامه نماز جماعت» تألیف حضرت آیت الله ری شهری و با همکاری حجت الاسلام و المسلمین مرتضی خوش‌نصیب، از سوی پژوهشکده علوم و معارف حدیث منتشر شد.

نماز جماعت، یکی از بارزترین عرصه‌هایی است که تشکّل هر روزه مسلمانان و نزدیک شدن دل‌هایشان در پرتو یاد خدای سبحان در آن جلوه‌گر می‌شود. در همین راستا و به منظور ترغیب هر چه بیشتر مسلمانان به نماز جماعت، در احادیث اسلامی از آثار، برکات و پاداش‌های مهم آن، سخن به میان آمده، و نسبت به

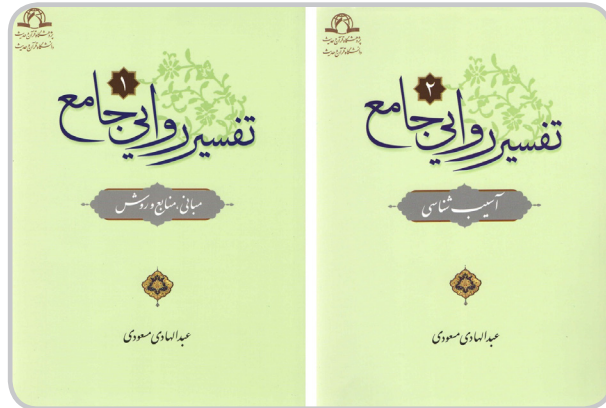
تشریح نماز جماعت؛ اهمیت دادن به نماز جماعت؛ برکات نماز جماعت؛ مسجد و نماز جماعت؛ امامت جماعت؛ آنچه شایسته است امام جماعت رعایت کند؛ آنچه شایسته است مأموم رعایت کند.

کتاب «فرهنگ‌نامه نماز جماعت» تألیف حضرت آیت الله ری شهری و با همکاری حجت الاسلام و المسلمین مرتضی خوش‌نصیب به زبان فارسی و در قطع پالتویی، در ۱۰۴ صفحه به نگارش درآمده است و انتشارات دارالحدیث در سال ۱۳۹۵ آن را منتشر کرده است.

ترک بدون عذر آن، هشدار داده شده است که با اندکی دقت و تأمل در این احادیث، حکمت آن همه تأکید و تشویق، روشن می‌شود.

این کتاب، هفت فصل دارد که به ترتیب، عبارت‌اند از:

انتشار کتاب «تفسیر روایی جامع ۱ و ۲»

کتاب «تفسیر جامع روایی ۱: مبانی، منابع و روش» و «تفسیر جامع روایی ۲: آسیب‌شناسی»، تألیف حجت‌الاسلام و المسلمین دکتر عبدالهادی مسعودی منتشر شد.

تفسیر روایی، دریچه‌ای برای دستیابی به آموزه‌های قرآنی پیامبر اکرم صلی‌الله‌علیه‌وآله‌وسلم و اهل بیت گرامی ایشان است. این گونه تفسیری، از همان زمان نزول وحی شکل گرفته و تا کنون ادامه دارد. به کمک تفسیر روایی، می‌توانیم هم‌زمان به هر دو ثقل بر جای مانده از پیامبر رحمت، چنگ بزنیم تا از خطر گم‌راهی برهیم و به شاه‌راه مستقیم هدایت در آییم.

عالمان و مفسران بزرگ دنیای اسلام نیز برای فهم قرآن، به احادیث در دسترس و مقبولشان، اعتنایی شایسته داشته‌اند. بسیاری از ایشان با بهره‌گیری از احادیث پیامبر اکرم صلی‌الله‌علیه‌وآله‌وسلم و اهل بیت ایشان، به آستان قرآن درآمدند و با تلاش‌های فکری و علمی خود، کوشیدند تفسیری از قرآن ارائه کنند که به حقیقت آن نزدیک باشد.

شناسایی این تلاش‌ها و آگاهی از دست‌آوردهای مفسران کوشا در عرصه تفسیر روایی، می‌تواند ما را به دریافت‌های درخور توجهی از قرآن برساند. همچنین، دستیابی به مبانی و شیوه تفسیری این بزرگان، می‌تواند جریان تفسیر روایی را نظام‌مند و کامل‌تر کند و با بهبود فرایند و پیکربندی روش آن، ما را گامی هرچند کوتاه، به تفسیر پیامبر گرامی صلی‌الله‌علیه‌وآله‌وسلم و اهل بیت علیهم‌السلام نزدیک کند.

به این منظور، دفتر نخست این کتاب، در چند فصل جداگانه به روش

کردن مبادی، مبانی، منابع و روش تفسیر روایی، اختصاص یافته است. گفتنی است به دلیل راه‌یابی برخی اختلال‌ها و آسیب‌ها به تفسیر روایی، در جلد دوم کتاب، به آسیب‌شناسی تفسیر روایی پرداخته شده است.

در علت تألیف جلد دوم کتاب جامع روایی با عنوان «آسیب‌شناسی»، لازم است توضیح داده شود که در کنار پیمودن مسیر تفسیر، نیازمند شناخت آسیب‌های دامنگیر هر مرحله نیز وجود دارد. اگر آسیب‌ها شناخته

نشود، ممکن است در اتخاذ مبانی تفسیر، نادرست عمل شود و در نتیجه، تفسیرهای ناروا به وجود آید. این احتمال در عرصه منابع و شیوه تفسیر نیز، در خور توجه است. از

این رو، اهمیت شناخت اختلال‌ها و آسیب‌های تفسیر روایی، کمتر از یادگیری مبانی و آگاهی از روش آن نیست. چشم بستن بر آسیب‌ها و آفت‌های تفسیر روایی، می‌تواند ما را از دستیابی به حقایق والای آسمانی و معارف ژرف و حیانی، محروم کند و از

نیل به نگرش قرآنی اهل بیت علیهم‌السلام باز دارد. این مجلد، آهنگ آن دارد که آسیب‌های تفسیر روایی را در چهار عرصه منابع، مبانی، روش و محتوای روایات تفسیری بکاود و در حد بضاعت علمی خویش، راهی برای پیشگیری یا درمان آنها بنمایاند.

لازم به توضیح است کتاب «تفسیر جامع روایی ۱ و ۲» از سلسله مباحثات و تدریس مکرز ایشان در موضوع یاد شده در دانشگاه قرآن و حدیث است که پس از بازخوانی و بازنویسی، به شکل درس‌نامه تدوین شده است. هر دو مجلد این کتاب، قالب درس‌نامه‌ای دارند و تعداد و حجم درس‌ها، متناسب با شانزده یا هفده جلسه متعارف، در یک نیم‌سال تحصیلی طراح شده است.

کتاب «تفسیر جامع روایی ۱ و ۲» تألیف حجت‌الاسلام و المسلمین دکتر عبدالهادی مسعودی، به زبان فارسی و در قطع وزیری (جلد اول ۳۱۲ صفحه و جلد دوم ۲۶۴ صفحه) با همکاری پژوهشگاه و دانشگاه قرآن و حدیث منتشر شده است.

انتشار کتاب «کتاب‌شناسی ترجمه‌های متون حدیث شیعه»

کتاب «کتاب‌شناسی ترجمه‌های متون حدیث شیعه» به همت گروه ترجمه پژوهشگاه قرآن و حدیث و با کوشش آقای مجید غلامی جلیسه منتشر شد.

گروه ترجمه پژوهشگاه قرآن و حدیث، که رسالت اصلی‌اش ترجمه کتاب‌های حدیثی به زبان‌های زنده دنیاست، فعالیت خود را «ترجمه حدیث و به سامان کردن هر چه بدان ارتباط دارد» قرار داده است. این گروه، علاوه بر ترجمه حدیث به زبان‌های گوناگون، خود را موظف میداند که در حوزه مباحث نظری ترجمه متون دینی نیز به فعالیت بپردازد و با بهره گرفتن از دیدگاه‌های استادان فن و تجربیات فراوان موجود در زمینه ترجمه متون دینی، به ارتقای دانش و انتقال تجربه در عرصه ترجمه متون دینی یاری برساند، و پیشینه ترجمه متون دینی، بخصوص ترجمه حدیث را نیز بکاود. از این رو، اقدام به تهیه طرح «کتاب‌شناسی ترجمه‌های متون حدیثی به زبان فارسی» نمود.

طرح اولیه این کتاب‌شناسی، توسط تنی چند از پژوهشگران تدوین و برنامه‌ریزی شد و سرانجام به اجرا درآمد. ترجمه‌های فارسی کتاب‌های حدیث، اعم از خطی و چاپی و کهن و جدید، شناسایی و در این دفتر معرفی شدند.

در این کتاب‌شناسی، نسخه‌های خطی، کتب چاپ سنگی و کتاب‌های

در میان کتاب‌های چاپی، متونی که آکنده از احادیث مترجم بوده‌اند، کم نیستند؛ اما در این کتاب‌شناسی، بنا بر این بوده که کتبی ذکر شود که ارجحیت در آنها متون حدیثی باشد، نه مباحث دیگر.

در ذکر سنوات نشر کتاب‌های چاپی به جهت اختصار، تنها به ذکر سال نشر بسنده شده است، گذشته از تجدید چاپ و قطع‌های مختلف آن. در کتاب‌شناسی حاضر، حتی الامکان برخی از شروح متون حدیثی را که شارحان در آنها اقدام به ترجمه اثر نیز نموده‌اند، آورده شده است.

محدوده جغرافیایی معرفی آثار چاپی در این مجموعه، منحصر به آثار چاپ شده در ایران است؛ گرچه در مواردی آثار چاپی در غیر ایران نیز معرفی شده است.

اطلاعات مربوط به آثار خطی عمدتاً بر اساس فهرست‌نامه‌های منتشر شده تا سال ۱۳۸۰ شمسی است؛ بنابراین، اطلاعات مربوط به نسخه‌های خطی‌ای که فهرست‌نامه‌های آن بعد از این تاریخ چاپ شده، در این مجموعه نیامده‌اند.

کتاب «کتاب‌شناسی ترجمه‌های متون حدیث شیعه» به همت گروه ترجمه پژوهشگاه قرآن و حدیث و با کوشش آقای مجید غلامی جلیسه، به زبان فارسی و در قطع رحلی و ۴۷۰ صفحه منتشر شده است.

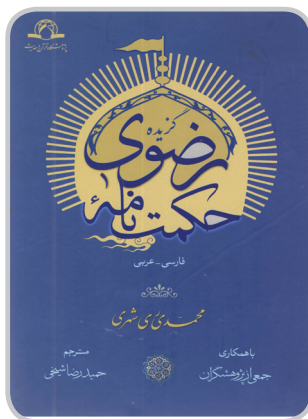
چاپی مترجم متون حدیثی شیعه به شیوه الفبایی گردآوری شده است.

در بخش‌هایی از این اثر، نسخه‌های خطی مترجم از متون حدیثی شیعه آمده است. در معرفی این نسخه‌ها به طور کامل از کتاب ارزشمند «فهرستگان نسخه‌های خطی حدیث و علوم حدیث شیعه» نگاشته حجت الاسلام و المسلمین علی صدراپی خوبی استفاده شده است.

قابل توجه آن که در کتاب‌شناسی حاضر سعی شده است معرفی نسخه‌ها، در حد لازم ذکر شود و محققان و پژوهشگران بتوانند در صورت نیاز به اطلاعات کامل‌تر، به اصل فهرست‌نامه‌های نسخ خطی و یا کتاب «فهرستگان نسخه‌های خطی حدیث و علوم حدیث شیعه» مراجعه نمایند.

در نسخه‌های خطی ذکر شده در این اثر، تنها نسخه‌هایی ذکر شده که فهرست‌نگاران اشاره به مترجم بودن آنها نموده‌اند.

گزیده حکمت‌نامه رضوی منتشر شد

کتاب «گزیده حکمت‌نامه رضوی» تألیف حضرت آیت الله ری شهری از آثار پژوهشکده علوم و معارف حدیث، منتشر شد.

یکی از برجسته‌ترین ویژگی‌های اهل بیت پیامبر خدا ﷺ، این است که آنان، وارث علم و حکمت پیامبر خاتم ﷺ، بلکه همه انبیای الهی هستند و بدین سان، آنان، مظهر و جلوه‌گاه حکمت الهی و سرآمد حکیمان‌اند. امام علیؑ در باره این ویژگی اهل بیت علیهم السلام می‌فرماید: «آگاه باشید علمی که آدم علیاً آن را فرود آورد و هر آنچه پیامبران تا خاتم پیامبران، بدان برتری داده شده‌اند، در خاندان خاتم پیامبران و رسولان، محمد ﷺ است. پس کجا شمارا حیران و سرگردان کرده‌اند و به کجا می‌روید؟!».

امام صادق علیهم السلام نیز در این باره

می‌فرماید: «ما درخت نبوت، خانه رحمت، کلیدهای حکمت و معدن دانش هستیم».

بر این اساس، شناخت اهل بیت علیهم السلام و بهره‌گیری از چشمه زلال معرفت و حکمت آنان، برای همگان لازم و ره‌گشا است.

سالیانی است که اندیشه تدوین حکمت‌نامه‌های پیشوایان بزرگ دینی در «پژوهشکده علوم و معارف حدیث» شکل گرفته و تا کنون، پنج اثر از این

مجموعه، تقدیم دانش‌پژوهان و همه علاقه‌مندان شده است. آخرین عنوان از این آثار پنجگانه، کتابی است با عنوان «حکمت‌نامه رضوی» که حاوی رهنمودهای حکیمانۀ هشتمین چراغ فروزان هدایت از خاندان رسالت، امام رضا علیهم السلام است.

با توجه به گستردگی میراث حدیثی امام رضا علیهم السلام و چند جلدی شدن این کتاب، گزیده‌ای تک‌جلدی با گلچینی از سخنان امام رضا علیهم السلام در اختیار علاقه‌مندان قرار گرفت.

کتاب «گزیده حکمت‌نامه رضوی» تألیف حضرت آیت الله ری شهری و با همکاری حجت الاسلام و المسلمین مرتضی خوش‌نصیب، به زبان فارسی و عربی و در قطع وزیری، در ۵۶۸ صفحه، از سوی انتشارات دارالحدیث منتشر شده است.

انتشار هفتاد و هفتمین شماره فصل‌نامه علمی - پژوهشی علوم حدیث

فصل‌نامه علمی - پژوهشی «علوم حدیث» به مدیر مسئولی و سردبیری حضرت آیت الله ری شهری، در شماره هفتاد و هفتم خود - که به پاییز ۹۴ اختصاص دارد -، هفت مقاله حدیثی

- منتشر کرد.
- در این شماره از فصل‌نامه می‌خوانید:
۱. «روایات روزه عاشورا، چیستی، گونه‌ها و تحلیل»، عبدالعلی پاکزاد و مهدی جلالی؛
  ۲. «امکان سنجی عرضه روایت‌های تأویلی باطنی بر قرآن»، محمد مرادی؛
  ۳. «ارزیابی روایات مصافحه پیامبر با زنان با تأکید بر آیه دوازده سوره ممتحنه»، مصطفی زمانی، محمدرضا ستوده‌نیا و محمدرضا حاجی اسماعیلی؛
  ۴. «روایت "أنا نقطة تحت الباء" در ترازی و نقد»، محسن دیمه‌کار گراب؛
  ۵. «باز شناخت نظام اندیشگی نص‌گرایان و محدثان متقدم»، روح الله شهیدی و محمداکرم رحمان‌ستایش؛
  ۶. «واکاوی مفهوم یونسی و ادله انتساب عده‌ای از راویان شیعه به آن»، مجید معارف، حسن طارمی راد و محمدمقداد امیری؛
  ۷. «رواپژوهشی در تاریخ‌گذاری و شناسایی مؤلف کتاب الأظلة: اثری بازمانده از غلات کوفه در سده‌های نخست»، حمید باقری.

دانشگاه
قرآن و
حدیث

حجت الاسلام و المسلمین عبدالهادی مسعودی، قائم مقام رئیس دانشگاه قرآن و حدیث، در تاریخ هشتم اسفند ماه ۹۴ در دیدار اعضای ستاد بیستمین سالگرد تأسیس مؤسسه علمی- فرهنگی دارالحدیث با آیت الله نوری همدانی، مرجع تقلید شیعیان، عنوان کرد: پیش از تأسیس مؤسسه علمی- فرهنگی دارالحدیث، کارهای مقدماتی و پژوهشی صورت گرفت و مشخص شد که نیروهای ورزیده در علم حدیث اندک است و رشته حدیث، نه در حوزه و نه در دانشگاه وجود ندارد.

وی تصریح کرد: برای تأسیس دانشگاه قرآن و حدیث، نیاز به تدوین دروس بود. علم حدیث، یک علم مهارتی و بر اساس خواندن متن بود که باید به بسته‌های درسی تبدیل می‌شد. به اهتمام پژوهشگران مؤسسه دارالحدیث، پانزده کتاب درسی در زمینه حدیث تدوین شد که این کتاب‌های درسی برای اولین بار

در این حوزه عرضه شدند. قائم مقام رئیس دانشگاه قرآن و حدیث بیان کرد: مسئولان دانشگاه قرآن و حدیث، از داشته‌های حوزوی خود برای تزریق علوم دانشگاه قرآن و حدیث استفاده کردند و ما جدایی بین حوزه و دانشگاه نداریم و همه مسئولان دانشگاه، هم تحصیلات حوزوی و هم تحصیلات دانشگاهی دارند.

استاد دانشگاه قرآن و حدیث یادآور شد: در سال ۷۸، مرحله تأسیس دانشگاه قرآن و حدیث انجام شد و در سال ۸۲ اولین فارغ التحصیلان را در رشته قرآن و حدیث داشتیم.

وی ادامه داد: در مراحل بعدی، رشته‌های دانشگاه قرآن و حدیث افزایش یافت و رشته‌هایی از جمله روان‌شناسی، کلام و عقاید امامیه، حقوق و رشته ارتباطات در این دانشگاه پایه‌گذاری شد.

قائم مقام رئیس دانشگاه قرآن و حدیث اضافه کرد: در این دانشگاه،

عمومی سازی دانش حدیث و برگزاری دوره‌های کوتاه‌مدت حدیثی مورد نیاز طلاب قم و دیگر شهرها، تعریف و اجرا شد.

حجت الاسلام و المسلمین مسعودی تصریح کرد: مؤسسه علمی- فرهنگی دارالحدیث به عنوان قطب علمی کشور مطرح شده است و فرآورده‌های فکری و فرهنگی آن به صورت مقبول مطرح است.

وی عنوان کرد: مرکز مجازی مؤسسه علمی- فرهنگی دارالحدیث، از جمله بخش‌های این مؤسسه است که بسیاری از افراد علاقه‌مند به حدیث که نمی‌توانند به صورت رسمی در این مؤسسه تحصیل کنند، می‌توانند از طریق شبکه اینترنتی در کلاس‌های مجازی شرکت کنند.

این استاد حوزه اظهار داشت: در جهت تأسیس مرکز مجازی مؤسسه دارالحدیث، هزینه فراوانی صرف شد؛ اما ثمر داد و امروز تمام دروس به صورت چند رسانه‌ای ارائه می‌شود.

برگزاری دوره کوتاه مدت «آشنایی با علوم حدیث» در لبنان

و فقه الحدیث در طول یک هفته، این دوره را در بیروت برگزار کردند. در کنار این دوره، دو نشست علمی با عناوین «عدم تحریف قرآن» و «جایگاه زن در روایات شیعی» برپا شد. همچنین برای نخستین بار، کتاب تازه نشریافته «مقتطفات فی علوم الحدیث» به عنوان یک کتاب درسی در دانش حدیث، تدریس و عرضه شد.

تدریس درس‌هایی همچون: هندسه دانش‌های حدیثی، مصادر حدیث، التعرف علی علم الرجال، مصطلحات

نخستین دوره کوتاه مدت «آشنایی با علوم حدیث»، به مدت یک هفته در بیروت برگزار شد. این دوره به دعوت جامعه المصطفی (علیه السلام) العالمیه و همکاری دانشگاه قرآن و حدیث در دو مجموعه «حوزه الرسول» و «حوزه الزهرا» برای برادران و خواهران طلبه برپا شد. حجج اسلام مهدی غلامعلی و حیدر مسجدی و هادی حجت، با

برگزاری کارگاه مهارت‌های فرزندپروری در پردیس تهران

سختگیر، فرزندان ناسازگار تربیت می‌کنند و خانواده آشفته، فرزندان بیمار و ناامید تحویل جامعه می‌دهند.

وی پیامد خانواده‌های سالم یا مقتدر را فرزندان منطقی و معقول دانست

و گفت: فرزندان خانواده سالم، خیلی خوب با جامعه پیوند می‌خورند و مثبت‌اندیش و امیدوار تربیت می‌شوند.

خانم داوری در بخش پایانی سخنان خود، نقش آموزش را در تربیت فرزندان، ارزنده و مهم توصیف کرد و بر تربیت فرزندان مبتنی بر دانش، عقل و منطق تأکید نمود.

افزافه می‌شود واحد مشاوره پردیس تهران، فعالیت‌های خود را تحت نظارت معاونت فرهنگی و دانشجویی این مجموعه دانشگاهی انجام می‌دهد.

می‌کنند که می‌تواند در رشد و تکامل فرد در دوران کودکی و خصایص بعدی شخصیت فرزند، تأثیر فراوان و عمیقی داشته باشد.

وی سپس به تعریف انواع خانواده اشاره کرد و افزود: خانواده‌ها به چهار دسته «خانواده خشک و سختگیر»، «خانواده سهلگیر یا آسانگیر»، «خانواده گسسته یا پریشان» و «خانواده سالم یا مقتدر» تقسیم‌بندی می‌شوند.

خانم داوری به پیامدهای تربیت فرزندان در انواع خانواده‌ها اشاره کرد و در ادامه افزود: خانواده خشک و

«کارگاه مهارت‌های فرزندپروری و پیامدهای آن» در تاریخ هجدهم اسفندماه ۹۴ به همت واحد مشاوره پردیس تهران دانشگاه قرآن و حدیث و با حضور خواهران همکار این مجموعه

دانشگاهی، در تالار شیخ طوسی (علیه السلام) پردیس تهران دانشگاه قرآن و حدیث برگزار شد.

در این کارگاه که با هدف‌های «ایجاد رابطه خوب بین اعضای خانواده» و «نظارت و مراقبت والدین نسبت به فرزندان» برگزار شد، خانم داوری، مسئول واحد مشاوره پردیس تهران، مباحثی در باره مهارت‌های فرزندپروری بیان کرد.

مسئول واحد مشاوره در تعریف فرزندپروری گفت: فرزندپروری به روش‌هایی اطلاق می‌شود که والدین در برخورد با فرزندان خود اعمال

قبولی ۴۵ درصدی دانشجویان دانشگاه قرآن و حدیث

حجت الاسلام والمسلمین عبدالهادی مسعودی، قائم مقام دانشگاه قرآن و حدیث، در تاریخ سیزدهم اسفند ماه ۹۴ در مراسم بزرگداشت بیستمین سالگرد تأسیس مؤسسه علمی - فرهنگی دارالحدیث که در سالن همایش‌های مؤسسه برگزار شد، عنوان کرد: دانشگاه قرآن و حدیث بر سه مرحله شکل گرفت که مرحله اول، مرحله بنیان‌گذاری است که از سال ۷۱ تا ۷۵ صورت گرفت و سرفصل‌های اولیه رشته حدیث، تدوین شد.

قائم مقام دانشگاه قرآن و حدیث اظهار داشت: مراحل دیگر شکل‌گیری دانشگاه قرآن و حدیث، مرحله تثبیت و توسعه بود که در این مراحل، افزایش رشته‌ها و اخذ دانشجویان صورت گرفت. در سال ۷۸ پذیرش دانشجویان در شهرری صورت گرفت و سال ۸۲، اولین فارغ‌التحصیلان را از دانشگاه داشتیم.

وی با بیان این که بخش مجازی و آموزش‌های الکترونیکی در دانشگاه قرآن و حدیث در سال ۸۳ راه‌اندازی شد، گفت: در این دانشگاه، افرادی که مایل به تحصیل در رشته‌های مختلف دانشگاه هستند، ولی به دلایلی قادر به شرکت در کلاس‌های آموزشی نیستند، می‌توانند در رشته‌های مجازی این دانشگاه شرکت کنند.

قائم مقام دانشگاه قرآن و حدیث یادآور شد: دانشگاه قرآن و حدیث در سال ۸۳ پذیرش دانشجوی کارشناسی ارشد داشت و در سال ۸۴ شعبه قم راه‌اندازی شد و در سال

۸۸، مجوز پذیرش دانشجویان در مقطع دکتری را نیز کسب شد.

حجت الاسلام والمسلمین مسعودی افزود: در دانشگاه ابتدا رشته‌های کلام، نهج البلاغه، علوم قرآن و حدیث و تفسیر ارائه می‌شد؛ اما بعدها رشته‌هایی چون کلام و عقاید امامیه، نهج البلاغه و تفسیر اثر، تفسیر روایی، فقه و حقوق و... به رشته‌های این دانشگاه افزوده شد.

وی عنوان کرد: دانشگاه قرآن و حدیث هم‌اکنون، مجوز اجرای بیست رشته تحصیلی در مقاطع مختلف را دارد و این مؤسسه توانسته است در این سال‌ها در زمینه‌های علمی و پژوهشی بدرخشد.

قائم مقام دانشگاه قرآن و حدیث اظهار داشت: در دانشگاه قرآن و حدیث، سه دانشکده علوم و معارف قرآن، علوم و معارف حدیث و علوم و معارف اسلامی به صورت هویتدار ایجاد شد.

حجت الاسلام والمسلمین مسعودی تصریح کرد: در دانشگاه قرآن و حدیث، حدود پنج هزار دانشجوی مشغول به تحصیل هستند و سه هزار

و ۲۱۷ نفر از دانشگاه فارغ‌التحصیل شدند.

وی با اشاره به بخشی از موفقیت‌های دانشگاه علوم و قرآن، گفت: طراحی و تصویب ۲۱ برنامه آموزشی در مقاطع مختلف تحصیلی و ایجاد رشته اخلاق پزشکی، از جمله کارهای دانشگاه قرآن و حدیث بود.

قائم مقام دانشگاه قرآن و حدیث عنوان کرد: دانشجویان دانشگاه قرآن و حدیث برای پنجمین سال، رتبه اول را در قبولی کارشناسی ارشد کسب کردند و به طور تقریبی، از هر دو دانشجوی، یک نفر در مقطع کارشناسی ارشد قبول شده است و ۴۵ درصد قبول داشته است که آمار قابل توجهی است.

وی گفت: در این دانشگاه، ۲۵ کتاب درسی و کمک درسی توسط اعضای هیئت علمی این دانشگاه نوشته شده است.

قائم مقام دانشگاه قرآن و حدیث اظهار داشت: مؤسسه علمی - فرهنگی دارالحدیث در نظر دارد که در سال آینده، شعبه مشهد را نیز راه‌اندازی کند.

دیدار جمعی از دانشجویان پردیس تهران با حضرت آیت الله ری شهری

آیت الله محمدی ری شهری در دیدار جمعی از دانشجویان پردیس تهران دانشگاه قرآن و حدیث، پس از تسلیت شهادت حضرت امام هادی علیه السلام، اعیاد رجب و سال جدید و میلاد حضرت فاطمه زهرا علیها السلام را تبریک گفت و ابراز امیدواری کرد امسال برای همه و به خصوص خواهران دانشجویی که در خدمت قرآن و حدیث هستند، سال خوبی باشد.

رییس دانشگاه قرآن و حدیث در ادامه سخنان خود اظهار کرد: امیدوارم این حرکت شما ادامه یابد و بتوانید اندوخته های خود را در جهت احیای ارزش های اسلامی که زمینه ساز حکومت جهانی حضرت مهدی عجل الله تعالی فرجه التوفیق است به کار گیرید.

رییس مؤسسه علمی - فرهنگی دارالحدیث در توصیه ای به دانشجویان گفت: مطالعات خود را از تهران، طی سخنانی به معرفی

همین ابتدای کار در جهت مباحثی قرار دهید که مورد نیاز جامعه و به خصوص نسل جوان قرار گیرد و بتوانید ارزش های دینی و الهی را در جامعه احیا کنید.

رییس دانشگاه قرآن و حدیث در ادامه سخنان خود اظهار کرد: دانشجویانی که دانشگاه قرآن و حدیث را انتخاب کرده اند، در وجود آنها نقطه روشنی وجود داشته و در واقع، جاذبه قرآن و حدیث موجب جذب آنها بوده

تولیت آستان مقدس حضرت عبدالعظیم حسنی علیه السلام در ادامه سخنان خود با استناد به روایتی از پیامبرگرامی اسلام صلی الله علیه و آله تصریح کرد: اگر کسی در حال یادگیری علم برای احیای اسلام باشد و مرگش فرابرسد، اگر نیت و قصد قربت و انگیزه الهی داشته باشد، مقامی بعد از مقام پیامبری دارد، و شما می توانید به نسبت توان و استعداد خود، مشمول این حدیث نبوی باشید.

دانشجویان حاضر در این دیدار پرداخت و ارتباط مستمر دانشجویان با مسئولان و استادان را از اولویت های کاری دانشگاه قرآن و حدیث عنوان کرد.

در ادامه این دیدار، دانشجویان پردیس تهران در فضایی صمیمی و بدون واسطه، نقطه نظرات خود را در باره مسائل دانشگاه قرآن و حدیث در حضور حضرت آیت الله ری شهری مطرح کردند.

انتخابات، اصل ولایت فقیه و شورای نگهبان، حافظان جمهوری بودن و اسلامی بودن نظام

قانون‌گذاری داشته باشند و هم در نظارت بر قانون، استقلال داشته باشند.

نماینده مردم تهران در مجلس شورای اسلامی در بخش دیگری از سخنان خود به اهمیت انتخابات پرداخت و تصریح کرد: هر قدر مشارکت در انتخابات بالاتر باشد، مجلس قوی‌تری شکل می‌گیرد.

وی با اشاره به آثار مثبت مجلس قوی اظهار کرد: تشکیل مجلس قوی، آثار جهانی نیز دارد، به گونه‌ای که اگر مشارکت بالا باشد، در سیاست خارجی و مسئله خاورمیانه و حتی حل مسائل اقتصادی مؤثر است و یکی از راه‌های خروج از رکود اقتصادی، ایجاد فضای امن برای سرمایه‌گذاری خارجی است. دکتر علی مطهری در بخش پایانی این نشست، به سؤالات دانشجویان پاسخ گفت.

دکتر مطهری، نماینده خوب را نماینده‌ای دانست که در قانون‌گذاری، توانایی بالایی داشته باشد و ضمن برخورداری از اطلاعات عمومی کافی برای قانون‌گذاری، حداقل در یک حوزه نیز متخصص باشد.

وی لازمه نظارت بر اجرای قانون را وامدار نبودن افراد به گروه‌ها و منابع قدرت و ثروت دانست و خواست به افرادی رأی داده شود که هم قدرت

دکتر علی مطهری که در تاریخ پنجم اسفندماه ۹۴ در جمع دانشجویان پردیس تهران در نشست سیاسی با موضوع انتخابات هفتم اسفند سخن می‌گفت، مجلس و انتخابات را مظهر دموکراسی در یک کشور دانست و افزود: کشوری که مجلس یا انتخابات ندارد، طبعاً دموکرات نبوده و استبدادی خواهد بود.

دکتر علی مطهری در ادامه سخنان خود تصریح کرد: انتخابات، تنها فرصت دخالت مردم در تعیین سرنوشت خودشان است.

نماینده مردم تهران در مجلس شورای اسلامی در بخش دیگری از سخنان خود، وظیفه نمایندگان مجلس را قانون‌گذاری و نظارت بر اجرای قانون دانست و گفت: مردم باید تصور درستی از وظایف نمایندگان مجلس داشته باشند.

برپایی نمایشگاه «کوچه‌های بنی هاشم» در پردیس تهران

نمایشگاه، هر روز، یک نفر از استادان پردیس تهران در محل نمایشگاه، در خصوص زندگانی حضرت زهرا (علیها السلام) برای دانشجویان سخنرانی می‌کردند.

از حریم ولایت می‌پرداخت. نصب تصاویر شهدای دفاع مقدس در این بخش از نمایشگاه، یادآور دفاع این شهدا از حریم ولایت در دوران امروزی بود. گفتنی است که در روزهای برپایی

ساعده، کوچه بنی‌هاشم و قرائت خطبه فدکیه، بخش‌های این نمایشگاه را تشکیل می‌داد. بخشی از این نمایشگاه هم به زندگی حضرت فاطمه (علیها السلام) در دفاع

هم‌زمان با ایام شهادت بانوی گرامی اسلام، حضرت فاطمه زهرا (علیها السلام) نمایشگاه «کوچه‌های بنی هاشم»، از تاریخ پانزدهم تا بیست و دوم اسفندماه ۹۴ در پردیس تهران دانشگاه قرآن و حدیث برپا شد.

در این نمایشگاه که به همت کانون دانشجویی قرآن و عترت پردیس تهران برپا شد، گوشه‌هایی از دوران زندگی حضرت فاطمه زهرا (علیها السلام) در بخش‌های این نمایشگاه در معرض دید بازدیدکنندگان قرار گرفت.

بحث ساده‌زیستی و سبک زندگی آن حضرت، ماجرای سقیفه بنی

برگزاری مراسم اختتامیه اردوی راهیان نور در پردیس تهران

مراسم اختتامیه اردوی راهیان نور دانشجویان پردیس تهران با سخنرانی محسن نصیری، روایتگر راهیان نور و با حضور جمعی از دانشجویان پردیس تهران، در تاریخ سی ام فروردین ماه ۹۵ در تالار همایش شیخ طوسی این مجموعه دانشگاهی برگزار شد.

محسن نصیری، روایتگر راهیان نور در سخنانی با موضوع «عاشوراییان عصر غیبت» با استناد به روایتی از حضرت امام صادق علیه السلام افزود: حضرت می فرمایند: هرکس باید عالم به زمان خودش باشد و زمان خودش را خوب بشناسد تا از هجوم انحرافات و شبهات در امان باشد.

وی اضافه کرد: امروز در عصر غیبت برای رهایی از شبهات و انحرافات که دشمن می خواهد در جامعه ایجاد کند، نیاز داریم با ستارگانی همچون شهدای حماسه دفاع مقدس ارتباط برقرار نماییم و راهی را که آنها در

صراط مستقیم قدم برداشتند، به خوبی بشناسیم و برای تحقق آن، بسیار تلاش کنیم.

محسن نصیری ادامه داد: همه فلسفه راهیان نور و جلسات یادواره شهدا، شناخت بیشتر مسئولیت هایی است که شهدا بر دوش ما گذاشته اند و بتوانیم به خوبی آن مسئولیت ها را به سرانجام برسانیم. همچنین امروز در عصر غیبت برای این که به بی راهه و انحراف سوق پیدا نکنیم، باید راه صحیح و مستقیم را انتخاب کنیم.

این روایتگر راهیان نور در ادامه افزود: از مهم ترین ویژگی های شهدای حماسه دفاع مقدس، باور کردن خداوند متعال است و اگر شهدا توانستند کار بزرگی را انجام دهند که ما امروز در مقابل شرق و غرب جهان ایستادگی کنیم و پیروز بشویم، این است که خداوند را باور داشتند که ابرقدرت هستی است.

محسن نصیری در بخش پایانی سخنان خود، خطاب به دانشجویان خاطرنشان کرد: *إن شاء الله* به واسطه همین جلسات راهیان نور، «سبک زندگی شهدا» را در عصر غیبت حضرت ولی عصر علیه السلام پیدا کنیم و بتوانیم همچون شهدا - که به واسطه قدرت هستی خداوند متعال و اهل بیت علیهم السلام حماسه خلق کردند - در این مسائل جزیی، مانند: اقتصاد، سیاست و فرهنگ، حماسه خلق کنیم.

خاطر نشان می شود: اردوی راهیان نور دانشجویان پردیس تهران دانشگاه قرآن و حدیث با حضور ۷۳ نفر از دانشجویان خواهر از تاریخ پانزدهم اسفندماه ۹۴ به مدت پنج روز در مناطق عملیاتی دفاع مقدس برگزار شد.

این برنامه فرهنگی به همت بسیج دانشجویی پردیس تهران دانشگاه قرآن و حدیث برگزار شده بود.

معاونت
فرهنگی
و هنری
مؤسسه

انتشار بیش از هفتصد جلد کتاب در مؤسسه دارالحدیث

حجت‌الاسلام و المسلمین محمدتقی سبحانی‌نیا، معاون فرهنگی و هنری مؤسسه علمی - فرهنگی دارالحدیث، در تاریخ هشتم اسفند ماه ۹۴ در دیدار اعضای ستاد بیستمین سالگرد تأسیس مؤسسه علمی - فرهنگی دارالحدیث با آیت‌الله نوری همدانی، مرجع تقلید شیعیان، عنوان کرد: مؤسسه علمی - فرهنگی دارالحدیث در فعالیت‌های تخصصی، هم در بُعد پژوهشی و هم در بُعد آموزشی، فعالیت‌های ترویجی و عمومی را نیز در دستور کار خود قرار داده است.

معاون فرهنگی و هنری مؤسسه دارالحدیث اظهار داشت: همان‌طور که در اساس‌نامه مؤسسه علمی - فرهنگی دارالحدیث آمده است، یکی از رسالت‌های این مؤسسه، ترویج معارف اهل بیت (ع) است و در معاونت فرهنگی و هنری، رسالت ترویج اهل بیت (ع) برای عموم مخاطبان در سطح جامعه دنبال می‌شود.

وی بیان کرد: تمام کتاب‌های تولید شده در مؤسسه دارالحدیث، مبنای کار معاونت فرهنگی و هنری قرار گرفته است و ما از کارهای تخصصی مؤسسه برای تولید آثار عمومی مکتوب و غیرمکتوب برای عموم مخاطبان، اعم از کودکان، نوجوانان و جوانان و بزرگ‌سالان استفاده می‌کنیم.

معاون فرهنگی و هنری مؤسسه علمی - فرهنگی دارالحدیث گفت: در حال حاضر، بیش از پنجاه اثر مکتوب توسط معاونت فرهنگی و هنری دارالحدیث در حوزه کودکان، نوجوانان، جوانان و بزرگ‌سالان تولید شده است.

حجت‌الاسلام و المسلمین سبحانی‌نیا با بیان این‌که در بُعد رسانه‌ای تولید رسانه‌های عمومی و ترویجی را در دستور کار خود قرار داده‌ایم، افزود: «نرم‌افزار چندرسانه‌ای ثارالله» به پشتوانه «موسوعه امام حسین (ع)» تولید شد و در دسترس جوانان قرار گرفت. همچنین «نرم‌افزار چندرسانه‌ای امیرالمومنین (ع)» نیز به پشتوانه «دانش‌نامه امیر المؤمنین (ع)» در حال تولید است که به زودی عرضه می‌شود. وی ادامه داد: از کارهای رسانه‌ای

دیگری که در مؤسسه دارالحدیث صورت گرفته، تولید تیزر با استفاده از احادیث و آیات کوتاه، حاوی پیام برای سبک زندگی جامعه است، که آنها در اختیار رسانه‌های تصویری قرار داده شده‌اند و به مرور در اختیار مخاطبان عام قرار می‌گیرند.

معاون فرهنگی و هنری مؤسسه علمی - فرهنگی دارالحدیث یادآور شد: مجموعه آثار تولید شده در مؤسسه علمی - فرهنگی دارالحدیث، بیش از چهارصد عنوان کتاب در این بیست سال است که شامل هفتصد جلد کتاب بوده است.

حجت‌الاسلام و المسلمین سبحانی‌نیا تصریح کرد: تمام آثار مؤسسه توسط انتشارات دارالحدیث به نشر رسیده‌اند و بیش از بیست عنوان از آنها در کتاب سال حوزه و یا کتاب سال جمهوری اسلامی، حائز رتبه شده‌اند.

قرآن کریم، زنده و زندگی‌بخش است

مؤسسه علمی - فرهنگی دارالحدیث برگزار شد، عنوان کرد: کسانی که عاشق انقلاب اسلامی و ارزش‌های اسلامی هستند، به این نهضت دل بستند و حتی رقبا و دشمنان انقلاب

اسلامی، از انقلاب اسلامی الهام گرفتند و حتی دشمنان، تحت تأثیر انقلاب و شعارها و ارزش‌های انقلاب قرار گرفتند. عضو شورای عالی انقلاب فرهنگی

حسن رحیم‌پورازغدی، عضو شورای عالی انقلاب فرهنگی در تاریخ پنجم اسفند ماه ۹۴ در نشست «نقش قرآن و حدیث در حوزه علوم انسانی و نظام‌سازی» که در سالن همایش‌های

اظهار داشت: انقلاب اسلامی با نگاه عقلانی و اجتهادی، مسیر تاریخ را عوض کرده است و با تفسیر شیعی اهل بیته از اسلام در برابر همه مکاتب موجود در جهان حرف دارد.

رحیم پورازغدی با بیان این که ما در حوزه نظام‌سازی با مشکلاتی در جامعه مواجه هستیم، گفت: ما تا کنون توانستیم که توجه جهان را به خود جلب کنیم و دوست و دشمن و رقیب، چیزهای زیادی از انقلاب اسلامی آموختند.

وی ادامه داد: دشمن و رقبای ایران به دنبال زخم‌های ما هستند تا بر آن نمک پاشند و به دنیا نشان دهند که ما الگوی خوبی برای دیگران نیستیم، بنا بر این، ما باید به دنبال زخم‌های سیستم بگردیم و آنها را علاج کنیم.

وی یادآور شد: بسیاری از مردم، آیات و احادیث را شنیدند و ممکن است که آنها را حفظ باشند؛ ولی نمی‌توانند در متن جامعه و زندگی خود به کار ببرند و امروز خانواده، بازار و رسانه مبتنی بر قرآن و حدیث در جوامع وجود ندارد.

رحیم پورازغدی تصریح کرد: خداوند، قرآن کریم را زنده و زندگی بخش معرفی کرده است و از انسان‌ها خواسته است که خدا و رسول خدا را اطاعت کنند تا انسان‌ها را زنده کند. قرآن و حدیث آمده است که ما را زنده کند و به ما حیات عقلانی و روحانی بدهد.

وی اظهار داشت: متأسفانه امروز قرآن و سنت و معنویت در روح جامعه ما نهادینه نشده است و ما باید این مشکل را از جامعه رفع کنیم. پیامبر

گرامی اسلام تأکید داشتند که هر کاری که انجام می‌دهند و هر سخنی که می‌گویند، ثبت شود؛ زیرا ممکن است که پاسخ سؤال افراد در آینده باشد و یا ممکن است که سال‌ها بعد برخی انسان‌ها معنا و حرف سخنان و اعمال آن حضرت را بفهمند.

رحیم پورازغدی تصریح کرد: اگر

نماز خواندن برای خداوند کافی بود، هیچ گاه خداوند نمی‌فرمود که «ویل للمصلین؛ وای بر نمازگزاران». نمازگزارانی که کاری به سفره خالی گرسنگان ندارند، نمازگزارانی که به عدالت اجتماعی و عدالت خواهی توجهی ندارند، مورد مرضی خداوند نیستند.

وی با بیان این که امام خمینی علیه السلام اهل عرفان بود، یادآور شد: عرفان امام راحل علیه السلام، تنها در زبان نبود؛ بلکه در عمل بود و زمانی که امام درس عرفان می‌گفتند، قلب و روح و جسم افراد با عرفان آمیخته می‌شد.

رحیم پورازغدی تصریح کرد: اگر همه بشر، خود را از یک ریشه بدانند، نتیجه عرفانی، کلامی، سیاسی، اجتماعی و حقوقی خواهد داشت؛ نتیجه این می‌شود که حقوق همه انسان‌ها یکی است، همه با هم رابطه

اخلاقی دارند و هیچ گروهی حق مالکیت بر گروه دیگر ندارد.

عضو شورای عالی انقلاب فرهنگی بیان داشت: همه بشریت به لحاظ شرافت در عرض قرار دارند و در یک طبقه هستند؛ همه بشر، شرافت الهی و انسانی دارند. رعایت حدود و حقوق یک بحث است؛ اما اختلاف طبقاتی‌ای که به اختلاف در شرافت و اختلاف در حقوق ذاتی بشر منجر شود، مورد قبول اسلام نیست.

استاد دانشگاه با بیان این که افراد مذهبی نیز ممکن است گاهی مشرک شوند، گفت: کسی که از امریکا، انگلیس و صهیونیسم می‌ترسد، یعنی از خدانمی‌ترسد. کسانی که مبنای حرف زدن و موضع و تصمیم‌گیری‌شان را برای خوشایند کفار و مستکبران تنظیم می‌کنند، توحید ندارند و موحد نیستند.

رحیم پورازغدی اظهار داشت: آنها که تنها به قوانین عالم شهود وفادار بمانند، کافر هستند؛ اما مؤمن، کسی است که هم قوانین عالم شهود و هم قوانین عالم غیب را قبول دارد.

وی تصریح کرد: بخشی از سنت الهی، مربوط به عالم مادی و بخشی مربوط به عالم معنوی است؛ اما متأسفانه کفار در این مقطع تاریخ، در بخش مربوط به عالم مادی، بیشتر از ما می‌فهمند.

این استاد دانشگاه در پایان گفت: ما باید از درون قرآن و حدیث، فرمول‌های نظری و عملی کل جهان را استنباط کرده، به عنوان پروژه به آن نگاه کنیم.

در ارتباط باشد و باعث اصلاح جامعه و تفقه جامعه شود و به طور کلی، بحث‌های حوزه، نه تنها پاسخگوی همه مسلمانان، بلکه باید پاسخگوی دنیای امروز باشد.

استاد خارج فقه حوزه علمیه تأکید کرد: اسلام، پاسخگوی همه احتیاجات بشر در ابعاد مختلف اجتماعی، فرهنگی، اقتصادی، سیاسی، علمی و... است؛ اما موضوعات آن به دنیا عرضه نشده است و ما کارهای زیادی در پیش داریم.

آیت الله نوری همدانی بیان داشت: امام خمینی علیه السلام اعتقاد داشتند که دانستن سیاست بر تمام مکلفین همانند نماز و روزه، واجب است و مردم برای ایجاد حکومت اسلامی موظف هستند.

وی در پایان تصریح کرد: در حوزه‌ها و در همه نهادهای علمی و فرهنگی باید تحولی ایجاد شود تا اسلام ناب در جامعه نهادینه شود.

اجتماع را درست کند و ارزش‌های اخلاقی و انسانی را در جامعه نهادینه کند، بنا بر این، امروز در حوزه‌های علمیه و نهادهای علمی و پژوهشی، تحولی لازم است.

وی با بیان این که ما باید فقه را به جامعه بیاوریم، گفت: در حوزه‌های علمیه باید از نظر کلامی، قرآنی، حدیثی و تاریخی، تحول کلی در فقه صورت بگیرد و به جامعه منتقل شود. ما باید تلاش کنیم که در حوزه علمیه تحولی ایجاد شود و بحث‌هایی صورت بگیرد که با متن جامعه در ارتباط باشد.

آیت الله نوری همدانی تصریح کرد: فقه اهل بیت علیهم السلام در سطح کامل و بالاست و ما باید آن را پیاده و به دنیا نشان دهیم که مؤسسه علمی - فرهنگی دارالحدیث در این زمینه، توفیقاتی داشته است و در این مسیر، گام برداشته است.

وی اظهار داشت: در حوزه‌های علمیه و نهادهای علمی باید بحث‌هایی باشد که با متن جامعه

آیت الله نوری همدانی، مرجع تقلید شیعیان، در تاریخ هشتم اسفند ماه ۹۴ در دیدار اعضای ستاد بیستمین سالگرد تأسیس مؤسسه علمی - فرهنگی دارالحدیث، با مقدس خواندن فعالیت در حوزه قرآن و حدیث، عنوان کرد: علمای بزرگ اسلام از زمان غیبت کبری، وظایف مهمی را بر دوش خود احساس کردند، از جمله این که آثار اسلامی اعم از قرآن و حدیث را تدوین، تنظیم، تألیف و گردآوری کنند؛ همچنین حوزه‌های علمیه را اداره کنند و افرادی را در راه ترویج معارف اسلامی تربیت کنند.

مرجع تقلید شیعیان یادآور شد: امام خمینی علیه السلام در ابتدای کتاب «ولایت فقیه» که در حوزه نجف تدریس می‌کردند، فرمودند که فقهای اسلام به بسیاری از بحث‌های فقهی ورود پیدا نکرده‌اند و بسیاری از موضوعات در کتب فقهی نیست.

آیت الله نوری همدانی تصریح کرد: بسیاری از موضوعات فقهی که با موضوعات فرهنگی، اقتصادی، سیاسی و اجتماعی در ارتباط است، مورد بحث و بررسی دقیق قرار نگرفته‌اند و پژوهشگران در این عرصه می‌توانند در این زمینه‌ها فعالیت داشته باشند.

استاد خارج فقه حوزه علمیه تأکید کرد: علوم دینی آمده است که

ورود معاونت فرهنگی و هنری به عرصه تولید محصولات چندرسانه‌ای و کتاب و مجله صوتی و تیزرهای اخلاقی و معارفی

آقای دکتر! این مصاحبه برای آشنایی بیشتر با حضرت عالی در دوره فعالیتتان در دارالحدیث ترتیب داده شده و می‌خواهیم با تلاش‌های شما به عنوان یکی از اعضای قدیمی دارالحدیث در طول مدت همکاریتان با این مؤسسه بابرکت، آشنا شویم. پیش از شروع پرسش‌ها به این سؤال پاسخ دهید که مصاحبه با شخصیت‌های تأثیرگذار دارالحدیث که در حقیقت، اقدامی است که در معاونت فرهنگی و هنری برنامه‌ریزی شده و حضرت عالی بانی آن هستید، به چه منظور انجام می‌شود؟

ضمن تشکر از شما به خاطر قبول زحمت در جهت معرفی بیشتر افرادی که در این مؤسسه گران سنگ، سال‌ها خدمت کرده و منشأ برکت بوده‌اند، باید عرض کنم: اقدام، در جهت قدردانی از زحمات عزیزانی که در دارالحدیث به شخصیتی شاخص تبدیل شده‌اند، آغاز شد. همچنین در جهت مستندسازی پیشینه دارالحدیث دستیابی به این اطلاعات، لازم و ضروری است. باید توجه داشت که محصولات دارالحدیث، فقط کتاب و مجله نیست. دارالحدیث، امروز نیروی متخصص تربیت می‌کند و این امر از آن رو تحقق یافته است که در سال‌های گذشته، افرادی در این مرکز، تربیت یافته و رشد کرده‌اند. بنا بر این باید این مؤسسه و نیروهای انسانی کارآمد آن، ارج نهاده شوند و پیشینه آن ثبت گردد. البته قرار بر

آن نیست که فقط با تعداد محدودی از همکاران مصاحبه شود؛ بلکه برنامه بر آن است که یک رزومه کاری از همه همکاران تهیه شود و این رزومه، در یکی از پایگاه‌های دارالحدیث قرار داده شود. این امر در آشنایی بیشتر با همکاران و نیز ایجاد بانک اطلاعاتی از همکاران، بسیار سودمند خواهد بود.

در ابتدا بیوگرافی مختصری از خودتان برای ما بیان کنید و بفرمایید

از چه سالی وارد حوزه علمیه شدید.

بنده متولد سال ۱۳۴۷ در شهر قزوین هستم. دوران تحصیلات خودم را تا دیپلم در قزوین گذراندم و در سال ۱۳۶۶ در حالی که در فکر تحصیل در حوزه نبودم، روزی ام شد که حوزه و فضای بامعنویت مدرسه علمیه و حجره‌های طلبگی را ببینم، و به آن علاقه‌مند شده، وارد حوزه علمیه قم شوم. سال ۱۳۷۶ دروس سطح حوزه را به اتمام رساندم. چند سال از محضر اساتید بزرگواری چون مرحوم آیت الله العظمی میزا جواد تبریزی و آیت الله مددی - حفظه الله تعالی - در درس خارج استفاده کردم.

در سال ۱۳۷۹ در مرکز تربیت مدرس

دانشگاه قم در رشته مدرسی معارف اسلامی، گرایش فلسفه و کلام پذیرفته شده و در سال ۱۳۸۲ از پایان‌نامه خود با عنوان «اطاعت از خدا حق یا تکلیف» دفاع کردم. در سال ۱۳۸۵ در دکتری همان رشته در گرایش قرآن و متون در دانشگاه قرآن و حدیث پذیرفته شده و در سال ۱۳۹۰ از رساله خود با عنوان «رفتار اخلاقی انسان با خود از منظر قرآن و حدیث» دفاع نمودم.

آقای دکتر! بفرمایید چگونه و از چه سالی وارد دارالحدیث شدید و فعالیت خود را چگونه آغاز نمودید؟

بنده در سال ۱۳۷۱ وارد دارالحدیث شدم. ورودم به دارالحدیث به واسطه معرفی دوست و هم‌مباحثه‌ای ام آقای حمید رسایی بود. حدود هشت سال اول طلبگی با آقای رسایی هم‌درس و هم‌بحث بودیم. پس از یکی دوماه از ورود ایشان به دارالحدیث، بنده نیز با معرفی ایشان به مؤسسه آن روز که «مرکز تحقیقات دارالحدیث» نام داشت، وارد شدم.

البته در آن سال این مرکز، حقیقتاً دارالحدیث بود؛ یعنی خانه‌ای بود که در آن حدیث خوانده و نوشته می‌شد. در زیرزمین منزل مسکونی آیت الله ری شهری، حدود پنج - شش نفر طلبه فاضل که در آن زمان، غالباً شخصی بوده و معمم نشده بودند، کار تکمیل ابواب «میزان الحکمه» را آغاز کرده بودند. فعالیت این جانب و چند تن دیگر از همکاران، با استنساخ

احادیث انتخاب شده و قرار دادن آن در کلاسورهای مربوط، به صورت دستی آغاز شد. روال کار این گونه بود که چند محقق، احادیثی را در ابواب تعیین شده در «بحار الأنوار»، «کتب اربعه»، «صحاح سته»، «کنز العمال»، «درالمنثور» و چند منبع روایی دیگر می‌دیدند و سپس برای بازدید حاج آقا علامت‌گذاری می‌کردند. آخر هفته ایشان از تهران می‌آمدند قم و ابواب و احادیث را می‌دیدند و حدیث مورد نظر را علامت می‌زدند تا نوشته شود و در کلاسور مربوط قرار گیرد تا بعداً توسط محقق تنظیم شود و در نهایت، حاج آقای ری شهری، احادیث تنظیم شده را می‌دیدند و مطابق دیدگاه ایشان، احادیث هر باب تنظیم می‌شد و هر جا که به بیان و توضیح نیاز داشت، توضیح و بیان آن مطلب، تدوین می‌گردید.

کار در آن زمان بسیار بسیط بود و همه چیز به صورت دستی انجام می‌شد. چون تا آن زمان، کامپیوتر وارد حوزه نشده بود. آرام آرام کامپیوتر با سیستم عامل داس و پرینترهای سوزنی وارد شد و مرحله به مرحله روش کار ارتقا یافت و ماشینی شد. بنده در همان اوایل شروع همکاری توسط حاج آقا مسعودی برای ساماندهی به امور کتاب‌خانه مأموریت یافتیم. کتاب‌خانه‌ای که در آن زمان، مجلداتش شاید از هزار جلد تجاوز نمی‌کرد. لذا اولین مسئولیت اجرایی من مسئولیت کتاب‌خانه بود. از اوایل سال ۷۲ تا سال ۷۴ - که فعالیت رسمی دارالحدیث با پیام مقام معظم رهبری و در مراسمی مبسوط

در ساختمان جدید آغاز شد - مسئول کتاب‌خانه تخصصی دارالحدیث بودم و زمانی که کتاب‌خانه در ساختمان جدید به جناب آقای ربانی تحویل شد، به شکل یک کتاب‌خانه تخصصی حدیث درآمد بود که بالغ بر ده‌هزار جلد کتاب بر اساس رده‌بندی کنگره تنظیم شده و در حال فهرست‌نویسی بود.

آیا شما در تهیه و تنظیم ابواب «میزان الحکمه» نیز در ادامه فعالیت خود نقش داشته‌اید؟

از حدود سال ۷۵ با اتمام دروس سطح حوزه ابتدا در بخش تخریح و مصدریابی و پس از دو یا سه سال، فعالیت‌های تحقیقی را در دارالحدیث آغاز نمودم و در تنظیم ابواب متعددی زیر نظر ریاست محترم مؤسسه، همکاری داشتیم. کتاب‌هایی چون «دانش‌نامه احادیث پزشکی (موسوعة الاحادیث الطبیة)»، ابواب اطعام و ضیافت یا همان «فرهنگ‌نامه میهمانی»، بخش‌هایی از «دانش‌نامه امام حسین (علیه السلام)» و بخش‌هایی از «حکمت‌نامه پیامبر اعظم (صلی الله علیه و آله)» از جمله همکاری‌های بنده در آن سال‌ها بود.

همکاری با دارالحدیث برای تحصیل شما مزاحمت ایجاد نکرده است؟

در آن سال‌ها همکاری ما با دارالحدیث محدود بود. میزان همکاری در ماه، غالباً کمتر از یک‌صد ساعت بود. بنده در همان سال‌ها در کنار تحصیل در حوزه، با دارالحدیث همکاری داشتم و البته بلافاصله پس از اتمام سطح دو، در سال ۱۳۷۸، در

مقطع کارشناسی ارشد رشته مدرسی معارف اسلامی، گرایش فلسفه و کلام در مرکز تربیت مدرس دانشگاه قم پذیرفته و مشغول تحصیل شدم و در سال ۱۳۸۲ مدرک کارشناسی ارشدم را از آن دانشگاه گرفتم.

البته سؤال را باید این گونه پرسید که: آیا کار در دارالحدیث در پیشرفت علمی شما مؤثر بوده است؟ در این صورت خواهی گفت: بله. همکاری با دارالحدیث، زمینه را برای رشد علمی در موضوع حدیث فراهم کرد و نه تنها مزاحمتی برای پیشرفت علمی نداشت، بلکه همکاران را به طور خاص در رشته علوم حدیث رشد داد. در سال ۱۳۸۵ در اولین دوره دکتری رشته مدرسی معارف اسلامی، گرایش قرآن و متون دانشکده علوم حدیث پذیرفته شدم و در مهر ۱۳۹۰ موفق به اخذ مدرک دکتری در این مؤسسه گران سنگ گردیدم و امروز به عنوان عضو هیئت علمی دانشگاه قرآن و حدیث، همکاری عمیق‌تری با مؤسسه دارم.

اینها بیانگر آن است که در ضمن فعالیت کاری اعم از علمی و اجرایی در دارالحدیث، توفیق رشد علمی نیز داشته‌ام. البته بقیه همکاران قدیمی نیز غالباً این گونه هستند.

از مسئولیت‌های اجرایی خود برآیمان بگویید. ظاهراً شما مسئولیت‌های متعددی را در مؤسسه تجربه کرده‌اید؟

بله تصور نمی‌کنم کسی به اندازه بنده در این مؤسسه انواع مسئولیت‌ها را تجربه کرده باشد. همان گونه که اشاره کردم، مسئولیت کتاب‌خانه

تخصصی حدیث در قم، اولین مسئولیت بنده بود. البته آن زمان این مسئولیت جنبه تأسیسی داشت و حقیقتاً زحمات طاقت‌فرسایی را به همراه دوست عزیزم جناب آقای هوشمند برای راه‌اندازی کتاب‌خانه کشیدیم و چند سال در ایام نمایشگاه بین‌المللی کتاب تهران به اتفاق ایشان، آقای معراجی و چند تن دیگر از همکاران، روزهای متوالی به خرید کتاب سپری می‌شد.

در سال ۱۳۸۴ توفیق یافتیم در راه‌اندازی دانشکده در مرکز قم، نقش مؤثری ایفا نماییم. در آن زمان با پذیرش مدیریت آموزش دانشکده در قم تحت اشراف آقای دکتر حجت، به عنوان مدیر آموزش دانشکده، پُست جدیدی را تجربه کردم. سپس، با فاصله کوتاهی، مدیریت آموزش‌های آزاد را نیز به بنده واگذار کردند.

مهر سال ۱۳۸۷ طی حکمی از سوی ریاست محترم مؤسسه، به عنوان معاون فرهنگی-دانشجویی دانشکده منصوب شدم. دوره این مسئولیت، به خاطر ارتباط تنگاتنگ با دانشجویان بویژه دانشجویان بانشاط و پُرانرژی مقطع کارشناسی و لزوم فعالیت و حضور پرنرگ در فعالیت‌های فرهنگی و سیاسی دانشکده، از خاطره‌انگیزترین دوران مدیریتی‌ام به شمار می‌آید. این مسئولیت پس از دو سال توسط جناب آقای دکتر صادقی، سرپرست وقت دانشکده برای دو سال دیگر تمدید شد؛ لکن پس از سپری شدن چند ماه از دوره دوم معاونت فرهنگی - دانشجویی دانشکده، این بار از سوی ریاست محترم مؤسسه

به عنوان معاون فرهنگی، ارتباطات و امور بین‌الملل مؤسسه انتخاب شدم و طبیعتاً معاونت فرهنگی دانشکده به فرد دیگری سپرده شد. در این دوره فعالیت در دو عرصه فرهنگی و بین‌المللی جذاب و البته سنگین بود.

در تأسیس پژوهشکده اخلاق و روان‌شناسی اسلامی نقش داشته و از زمان تأسیس پژوهشکده تا اواسط سال ۱۳۹۴ مدیریت گروه اخلاق کاربردی نیز برعهده‌ام بود. در ادامه نیز مدیر عاملی انتشارات دارالحدیث نیز برعهده این جانب گذاشته شد. در ضمن گاهی با گروه اخلاق دانشگاه نیز همکاری می‌کنم. اینها غیر از عضویت در شوراهای چندگانه‌ای است که به طور طبیعی باید در جلساتش حضور داشته باشم. لذا می‌بینید که مسئولیت‌های بنده هم در دانشگاه و هم در پژوهشگاه و هم در مؤسسه متعدد بوده است. البته خدا را به خاطر این الطافش سپاس‌گزار و شاکرم.

اگر ممکن است چند نمونه از اقدامات مهم دوران مدیریتی خودتان را برایمان بازگو کنید؟

در معاونت فرهنگی، ارتباطات و امور بین‌الملل مؤسسه که سال گذشته به معاونت فرهنگی و هنری تغییر نام داد، از چند اقدام ارزنده باید یاد کنم. اقدام نخست، ایجاد «مدیریت تدوین متون عمومی و ترویجی» است که به همت همکاران خوبم در این بخش بویژه آقای مصطفی پورنجاتی انجام شده است. در این بخش، اقدامات بسیار خوبی در جهت تولید کتب ترویجی و بویژه تولید کتاب کودک و نوجوان انجام شده است.

در این خصوص، فقط همین را اشاره کنم که با وجود تولید آثار معدودی در حوزه کودک و نوجوان با نام کتاب‌های «شب‌نم»، به دلیل اقدامات زیربنایی و اساسی در جهت راه‌اندازی حرکتی علمی در ارتقای کیفی کتاب کودک در قم و استفاده از کارشناسان شاخص در این حوزه و تأسیس «شورای کتاب کودک» با حضور این کارشناسان و نیز برگزاری چند نشست در این خصوص، امروز دارالحدیث به عنوان یک مرکز خوش‌نام و مطرح در عرصه کتاب‌های عمومی بویژه کتاب کودک و نوجوان شناخته می‌شود.

اقدام دوم، ورود به عرصه تولید محصولات چندرسانه‌ای و کتاب و مجله صوتی و نیز تیزرهای اخلاقی و معارفی است. این حرکت سنگین و هزینه‌بر، از جمله اقداماتی است که کمتر مرکز پژوهشی‌ای در قم به فکر ورود به این عرصه افتاده است. در حالی که در این بخش با تولید «نرم‌افزار چند رسانه‌ای ثارالله» با رویکرد دینی و به پشتوانه منشورات فاخر پژوهشگاه و رونمایی آن به دست مرجع عالی‌قدر حضرت آیت‌الله مکارم شیرازی- دامت برکاته -، دارالحدیث به عنوان مبدع تولید نرم‌افزارهای چندرسانه‌ای و پیش‌گام در این عرصه مطرح شده است و به زودی تولید فاز اول «نرم‌افزار امیر المؤمنین (ع)»، چند تیزر معارفی و اخلاقی و نیز اندرودید «نرم‌افزار ثارالله» را شاهد خواهیم بود. این اقدام، حرکتی مهم در این عرصه است و امیدوارم در آینده‌ای نزدیک شاهد باشیم که نوعی جریان‌سازی در تولید محصولات مربوط به فضای

رسانه و محیط مجازی با رویکرد علمی - فرهنگی برای اقناع افکار جوانان و علاقه مندان در بین مراکز علمی و تحقیقاتی اتفاق بیفتد.

اقدام سوم، در عرصه بین الملل بود. راه اندازی سفرهای خارجی برای همکاران اعم از استادان و مسئولان دارالحدیث - که قریب به اتفاق آنها با هزینه شخصی و البته با حمایت هایی از سوی مؤسسه انجام شد -، اقدامی بسیار مهم و جسورانه بود که بعد از حدود سه سال، شاهد آن هستیم که دارالحدیث کم کم به عنوان مرکزی فعال در عرصه بین الملل نیز شناخته می شود و فعالیت در عرصه بین الملل برای مسئولان ارشد مؤسسه بیش از گذشته اهمیت یافته است و امروز شاهد آن هستیم که استادان و محققان مؤسسه در سمینارهای علمی خارج از کشور، مقاله ارسال می کنند و برای ارائه آن، دعوت می شوند.

البته برگزاری سه «همایش حدیث رضوی»، از دشوارترین کارها بوده است که درگیری های علمی و اجرایی فراوانی به دنبال داشته و به لطف خدا شاهد برگزاری سه همایش در این حوزه بودیم و امروز «بنیاد بین المللی امام رضا علیه السلام» برای همایش چهارم نیز اصرار دارد.

در انتشارات دارالحدیث نیز به لطف الهی، اقدامات مطلوبی شروع شده است که راه اندازی دو فروشگاه جدید در آستان مقدس حضرت عبدالعظیم علیه السلام که با عنایات ویژه تولید محترم صورت گرفت، همچنین ایجاد همکاری نزدیک با مؤسسه و رفع ابهامات و برخی اختلاف

نظرها و نیز اقدامات اصلاحی متعدد در فرایند تولید کتاب، از جمله آن اقدامات است که در فرصت مناسب، بیشتر در این باره توضیح خواهم داد. و بالاخره خاطره انگیزترین اقدام در دوره مدیریت ام مدیریت برگزاری نمایشگاه محصولات دارالحدیث در بیت رهبری و دیدار با حضرت ایشان بود که در تاریخ دارالحدیث، به عنوان یکی از ارزنده ترین اقدامات، ثبت و ضبط شده است و همکاران فراوانی در انجام این مهم، متحمل زحمت شدند.

به هر حال، همین که نقش بسیار ناچیزی در راه اندازی کتابخانه تخصصی، مرکز دانشگاه در قم، راه اندازی گروه و رشته اخلاق در دانشگاه و اقدامات ارزنده همکارانم در تولیدات عمومی و ترویجی متنوع در معاونت فرهنگی داشته ام، حقیقتاً خدا را با تمام وجود شاکرم.

این حجم کار اجرایی برای شما فرصت تدریس و تحقیق را باقی می گذارد؟

به فضل الهی از حدود سال ۱۳۸۲ تا کنون، فعالیت های قلمی و نیز تدریس نیز داشته ام. حدود بیست مقاله و چند کتاب تألیف نموده ام و در سال ۹۲ در اولین سال تأسیس رسمی پژوهشگاه، به عنوان پژوهشگر نمونه انتخاب شدم. تدریس در دروس مختلف در مقاطع کارشناسی، کارشناسی ارشد و در دو سه سال اخیر در مقطع دکتری، از توفیقاتی بوده است که خدای متعال مرا به آن موفق داشته است.

به عنوان سؤال پایانی، نظرتان را در باره دارالحدیث و رییس آن، آیت الله

ری شهری بیان کنید.

من اعتقاد دارم یکی از مراکز نورانی و باصفا برای کار و فعالیت در عرصه علوم و معارف قرآن و حدیث، دارالحدیث است. مجموعه ای که در نوع خود توانسته است در حدّ توان، همه خوبی ها را در خود گرد آورد. مدیری دلسوز و مخلص و کاردان و در عین حال باهدف، در رأس مؤسسه از مزایای برجسته این مؤسسه است. در این سال های طولانی که از حضور و خدمت بنده در دارالحدیث می گذرد (بیش از دو دهه)، همواره مؤسسه از حیث ابعاد آموزشی، پژوهشی و فرهنگی، در حال پیشرفت و توسعه بوده است. این، نشانگر آن است که مؤسسه، هدفمند و با برنامه اداره شده است.

مؤسسه دارالحدیث، مرکزی است که توانسته است در دوران معاصر، حرکتی جدید بویژه در پژوهش های حدیثی ایجاد کند و افتخار دارد که تولید کننده آثار فاخری در حوزه علوم و معارف قرآنی، حدیثی و تاریخ و سیره و اخلاق و روان شناسی اسلامی باشد. این افتخار البته بیش از هر کس مربوط به رییس این مؤسسه، یعنی آیت الله ری شهری است. اما در باره شخصیت آقای ری شهری باید بگویم که گذشته از دانش و فضل ایشان، اخلاص و نظمشان از ویژگی های برجسته ایشان است که در طول سال های متوالی، همواره ثابت و مستمر بود.

البته باید این نکته را گفت که دارالحدیث هم مانند هر مرکز دیگری، عیوب متعدد و کوچک و بزرگی دارد، لکن برآیند کار مؤسسه رو به پیشرفت

و مثبت است. این نکته، همواره بارز و امیدبخش بوده است.

در پایان لازم می‌دانم اعلام کنم که شاکر الطاف بی‌کران پروردگار متعال، مواهب اهل بیت (علیهم‌السلام) و الطاف ریاست محترم مؤسسه هستم و در عین حال، قدردان برکات ناشی از ارواح طیبه حضرت معصومه (علیها‌السلام) و حضرت عبدالعظیم حسنی (علیه‌السلام) و امام زاده‌های لازم التعظیم در شهر ری هستیم. از این رو، از هرگونه خدمت در این مؤسسه وزین دریغ نمی‌کنم و هر جا که باشم، خود را پرورده این مرکز ارزنده می‌دانم و بالندگی هرچه بیشتر آن را از خدای بزرگ مسئلت می‌کنم. والحمدلله رب العالمین!

■ ■ ■

از حجت الاسلام سبحانی‌نیا چند کتاب و مقاله تا کنون منتشر شده است که عبارت‌اند از:

کتاب‌ها: «موسوعة الطبیة» (مشارکت در تدوین جلد دوم آن)؛ «چهل حدیث آب و نان»؛ «حدیث تندرستی (بررسی مجموعه آداب خوردن و آشامیدن در کتاب و سنت)»؛ «پای سخن محبوب دل‌ها حسین (علیه‌السلام)»؛ «اخلاق کریمانه، در پرتو کلام امام حسن مجتبی (علیه‌السلام)»؛ «سر دلبری (پژوهشی پیرامون راهکارهای کسب محبوبیت)»؛ «رفتار اخلاقی انسان با خود از منظر کتاب و سنت»؛ «قرآن کتاب اخلاق (۱)» و ...

مقالات: «اعلمیت در ولایت فقیه»؛ «مراحل شکل‌گیری قیام خونین سید الشهداء»؛ «تحقیقی در بارهٔ اربعین حسین بن علی (علیه السلام)»؛ «تکالیف شرعی توهین یا تکریم انسان»؛ «درآمدی بر دیدگاه‌های کلامی شیخ بهایی»؛ «نظریهٔ تغییر و تأثیر آن در زمینه‌سازی ظهور»؛ «بررسی نظریهٔ اخلاقی جرمی بنتام و شباهت‌های معیارهای هفتگانه او با آموزه‌های اسلامی»؛ «ارکان تلقی انسان از خود و تأثیر آن در رفتارهای اخلاقی او»؛ «آسیب‌شناسی اخلاقی اذان»؛ نقش خیرخواهی در بهبود روابط همسایگی»؛ «جایگاه زن در فقه جعفری» (به زبان عربی) و ...

دنیا تشنهٔ فقه اهل بیت (علیهم‌السلام) است

کرد: این شجرهٔ طیبه، دارای ثمرات بسیار مهم است و نویسندگان کتب و آثار منتشر شده در مؤسسه، دارای قلم قدرتمندی هستند که گام بزرگی در نشر معارف اسلامی برداشتند. مرجع تقلید شیعیان اظهار داشت:

آیت الله نوری همدانی، مرجع تقلید شیعیان، در تاریخ سیزدهم اسفند ماه ۹۵ در مراسم بزرگداشت بیستمین سالگرد تأسیس مؤسسه علمی - فرهنگی دارالحدیث که در سالن همایش‌های مؤسسه برگزار شد، عنوان

علمای بزرگ اسلام، مواریت انبیا و اولیا را جمع و حفظ کردند و این سفرهٔ گسترده و بابرکت، در نتیجهٔ اقدامات علمای بزرگ بود. احادیث اهل بیت (علیهم‌السلام) بعد از زمان امام صادق (علیه‌السلام) جمع‌آوری شد. علمایی چون شیخ طوسی احادیث اهل بیت (علیهم‌السلام) و جوامع ثانویه را جمع‌آوری، حفظ و منقح کردند.

آیت الله نوری همدانی یادآور شد: در مرحلهٔ دوم، تصنیف، تألیف، تحقیق، تنظیم و باب‌بندی آثار به وجود آمد که با زحمات فراوان علما صورت گرفت. همچنین شرح و تفسیر و تبیین آثار به وسیلهٔ علمای اسلام صورت گرفت و راه اجتهاد و تحقیق در برابر دیدگان گشوده شد.

مرجع تقلید شیعیان تصریح کرد: متأسفانه آنچه که در قرآن و اخبار اهل بیت (علیهم السلام) وجود دارد، در فقه نیامده است و آنچه که در فقه وجود دارد، به میان مردم نیامده است و این مسئله، یکی از مشکلات و موضوعات مهم در جامعه است.

وی افزود: در کتاب جواهر، به صورت کم‌رنگ به بحث جهاد پرداخته است و جهاد را در سه قسم تقسیم بندی کرده است، در حالی که امام خمینی (علیه السلام) با توجه به آیات قرآن کریم، جهاد را به ده قسم تقسیم کرده است.

استاد خارج فقه حوزه علمیه قم بیان کرد: در قرآن کریم انواع جهادها از جمله جهاد برای تأسیس حکومت صالح و عادلانه، جهاد در برابر ظلم ظالمان، جهاد برای برقراری عدالت، جهاد برای مبارزه با فساد، جهاد برای گرفتن حق مظلوم از ظالم و... ذکر شده است.

وی با اشاره به این که مرزهای هوایی، خاکی و آبی در هر کشوری وجود دارد، گفت: صاحب جواهر،

دلیلی بر وجود حفظ مرزهای اسلامی نمی‌بیند و تمسک به اصل برائت می‌کند، در حالی که آیت الله طباطبایی در تفسیر آیه ۵۰ سوره آل عمران، برای این مطلب پانزده مورد بیان کرده است و در پنجاه صفحه به این موضوع پرداخته است.

آیت الله نوری همدانی یادآور شد: موضوع امر به معروف و نهی از منکر نیز یکی دیگر از موضوعاتی است که خیلی مورد توجه فقه قرار نگرفته است، در حالی که آیات و روایات بسیاری در خصوص امر به معروف و نهی از منکر بیان شده است.

وی با بیان این که سنن الهی به دستور خداوند قابل تغییر نیست، عنوان کرد: علوم انسانی‌ای که در دانشگاه‌های ایران تدریس می‌شود، همان علوم انسانی غرب است، درحالی که همان گونه که مقام معظم رهبری (مد ظله) فرمودند، کتب علوم انسانی باید بر اساس سنن الهی، مبانی اسلام و معارف اهل بیت (علیهم السلام) ایجاد شوند و در اختیار دانشگاه‌ها و مراکز علمی قرار

بگیرند.

آیت الله نوری همدانی تصریح کرد: تألیف، تحقیق و پژوهش، کارهای ارزنده‌ای است؛ اما این آثار را باید وارد جامعه کرد. ما باید آثار خود را در میان مردم کاربردی کنیم. ما باید آنچه را که در قرآن و احادیث وجود دارد، وارد فقه شیعی کنیم و همچنین این موارد را وارد زندگی مردم کنیم.

آیت الله نوری همدانی با بیان این که علوم و معارف اهل بیت (علیهم السلام) را به میان مردم بیاوریم، گفت: دنیا تشنه فقه اهل بیت (علیهم السلام) است و پژوهشگران باید پاسخ مناسبی در برابر اندیشه‌های غرب داشته باشند. مسلمانان می‌توانند حرکت کنند و جلوی ظلم‌ها را بگیرند و قدرت قوی به وجود آورند. فطرت این مردم، اسلام است و این مردم همان مردمی هستند که انقلاب اسلامی را به وجود آوردند. این علوم و معارف قرآن و اهل بیت باید به میان مردم بیاید و این مطالب باید برای مردم تبیین شود.

تأکید بر همکاری مشترک فرهنگی میان دارالحدیث و شهرداری قم

آقای موسوی نژادیان، معاون فرهنگی، هنری، ورزشی شهرداری قم به همراه تنی چند از مدیران این معاونت، به تاریخ بیست و نهم فروردین ماه ۹۵، ضمن بازدید از آثار ترویجی و فرهنگی تولید شده در مؤسسه دارالحدیث، با حجت الاسلام والمسلمین دکتر سبحانی‌نیا، معاون فرهنگی و هنری، و دیگر مدیران فرهنگی دارالحدیث، دیدار و گفتگو کرد.

حجت الاسلام والمسلمین دکتر سبحانی‌نیا در ابتدای این دیدار، ضمن خیر مقدم به مهمانان، رسالت معاونت فرهنگی و هنری مؤسسه دارالحدیث را ترویج و نشر حداکثری معارف قرآن و اهل بیت (علیهم السلام) در جامعه دانست و برای تبدیل شهر قم به شهری نمونه در حوزه اخلاق و فرهنگ اسلامی، ابراز امیدواری کرد. وی افزود: نشر معارف اهل بیت (علیهم السلام)

و جریان‌سازی فرهنگی میان نخبگان و عموم مردم، از اهداف مهم معاونت فرهنگی و هنری مؤسسه دارالحدیث است که امید است بتوان با تولید آثار ترویجی فاخر، بخشی از خلأ نشر معارف را در حوزه فرهنگی و هنری تکمیل نمود.

حجت الاسلام والمسلمین سبحانی‌نیا با اشاره به مأموریت دو مرکز علمی تحت نظر مؤسسه (دانشگاه و پژوهشگاه

قرآن و حدیث) در تولید آثار تخصصی در عرصه علوم و معارف حدیث، تفسیر اهل بیت علیهم السلام، کلام اهل بیت علیهم السلام و اخلاق و روان‌شناسی اسلامی، و نیز تربیت متخصصان این علوم، تصریح کرد: معاونت فرهنگی و هنری مؤسسه به عنوان ضلع سوم مؤسسه در نشر علوم و معارف قرآن و حدیث، تولید آثار عمومی و ترویجی برای مخاطب عام را در دستور کار قرار داده، تا بتواند با تولید آثار فاخر هنری و فرهنگی، گامی مؤثر در راستای اهداف دارالحدیث بردارد. تولید پنجاه جلد کتاب ترویجی در

دارالحدیث است.

معاون فرهنگی و هنری دارالحدیث در ادامه، ضمن اعلام آمادگی برای تولید نرم‌افزاری چندرسانه‌ای با موضوع کریمه اهل بیت علیهم السلام با مشارکت معاونت فرهنگی شهرداری قم، از برگزاری قریب الوقوع جشنواره «روایت و شعر» در بیست و هفتم شهریورماه ۹۵ (روز شعر و ادب فارسی) به منظور ترویج فرهنگ شعرسرایی بر اساس مضامین قرآنی و روایی خبر داد.

وی در پایان، آمادگی دارالحدیث را برای همکاری با معاونت فرهنگی

به عنوان مهم‌ترین وظیفه سازمان فرهنگی - هنری شهرداری قم اشاره کرد.

موسوی نژادیان در این دیدار، با بیان اهداف سازمان فرهنگی، هنری، ورزشی شهرداری کلان‌شهر قم، اظهار داشت: این سازمان برای گسترش فرهنگ شهروندی در جامعه تلاش می‌کند و امیدوار است بتواند با مشارکت دیگر نهادهای مرتبط، گامی مؤثر برای تحقق این هدف بردارد. وی افزود: تعامل شهرداری با سازمان‌ها، کانون‌های فرهنگی و متولیان فرهنگی،

حوزه معارف قرآن و حدیث، تولید نرم‌افزارهای چندرسانه‌ای فاخر بر اساس دو «دانش‌نامه امام حسین علیه السلام» و «دانش‌نامه امیرالمؤمنین علیه السلام»، تولید تیزرهای کوتاه، جذاب و اثربخش بر اساس مضامین اخلاقی و اجتماعی قرآن و حدیث تحت عنوان «روایت زندگی»، تولید تابلوهای نفیس بر اساس جملات کوتاه و کاربردی از قرآن، حدیث و ادعیه، و نیز تولید کتاب‌ها و مجله‌های صوتی متنوع و جذاب، بخشی از فعالیت‌های اخیر معاونت فرهنگی و هنری مؤسسه

شهرداری قم به منظور تولید و نشر آثار مکتوب ترویجی، تیزرهای قرآنی و روایی بر پایه مباحث مرتبط با اخلاق و فرهنگ شهروندی و شهرنشینی، نرم‌افزارهای چندرسانه‌ای، و پوسترها و تابلوهای شهری قرآنی و روایی، اعلام کرد.

معاون فرهنگی، هنری، ورزشی شهرداری قم نیز در این دیدار، ضمن ارائه گزارشی از اهداف و برنامه‌های آن معاونت، از لزوم ترویج اخلاق و فرهنگ شهروندی بر پایه معارف قرآن و حدیث،

خوب است و معاونت فرهنگی - هنری شهرداری تلاش می‌کند با حمایت، نظارت و اعلام مشکلات، محصولات فرهنگی مناسبی با همکاری دیگر سازمان‌های مرتبط تولید کند.

موسوی نژادیان، ظرفیت‌های مؤسسه دارالحدیث را در حوزه‌های هنری و رسانه‌ای ارزشمند دانسته و از آمادگی معاونت فرهنگی شهرداری قم برای رساندن آثار دارالحدیث به عموم زائران و مجاوران کریمه اهل بیت علیهم السلام خبر داد.

معاون فرهنگی و هنری مؤسسه علمی - فرهنگی دارالحدیث عنوان کرد: تولید بیش از ۴۰۰ عنوان کتاب در بیش از ۷۰۰ جلد در مؤسسه دارالحدیث

حجت الاسلام و المسلمین دکتر محمدتقی سبحانی‌نیا، معاون فرهنگی و هنری مؤسسه علمی - فرهنگی دارالحدیث در تاریخ سیزدهم اسفند ماه ۹۴ در مراسم بزرگداشت بیستین سالگرد تأسیس مؤسسه علمی - فرهنگی دارالحدیث که در سالن همایش‌های مؤسسه برگزار شد، عنوان کرد: معاونت فرهنگی و هنری دارالحدیث، یک رسالت تفصیلی دارد که ترویج معارف قرآن و حدیث برای مخاطبان عام است.

معاون فرهنگی و هنری مؤسسه علمی - فرهنگی دارالحدیث اظهار داشت: نشر معارف اهل بیت (علیهم السلام) در مؤسسه دارالحدیث هم در بُعد آموزشی و پژوهشی به صورت تخصصی توسط دانشگاه و پژوهشگاه قرآن و حدیث صورت می‌گیرد و هم به صورت عمومی توسط معاونت فرهنگی و هنری مؤسسه انجام می‌شود.

سبحانی‌نیا اظهار داشت: آثار عمومی مؤسسه دارالحدیث با اتکا به آثار تخصصی مؤسسه صورت می‌گیرد و تولیدات عمومی و ترویجی برای مخاطبان عام دارد.

وی افزود: معاونت فرهنگی و هنری مؤسسه در بخش تولیدات مکتوب و آثار عمومی و ترویجی در سه حوزه مخاطب کودک، نوجوان و بزرگسال بیش از پنجاه عنوان کتاب تولید کرده است. همچنین برخی

فعالیت‌ها برای مخاطبان خارج از کشور در نظر گرفته شده است.

دکتر سبحانی‌نیا عنوان کرد: معاونت فرهنگی و هنری مؤسسه در بخش تولیدات غیرمکتوب، چهار نوع تولیدات دارد که تولید نرم‌افزارهای چندرسانه‌ای عمومی، از جمله آنهاست.

وی افزود: «نرم‌افزار چندرسانه‌ای ثارالله» به پشتیبانی از «موسوعه امام حسین (علیه السلام)» که دو سال پیش تولید شد، همچنین «نرم‌افزار چندرسانه‌ای امیرالمؤمنین (علیه السلام)» در دو فاز از ولادت تا امامت و همچنین از امامت تا شهادت، در دست تولید است.

معاون فرهنگی و هنری مؤسسه دارالحدیث اضافه کرد: در بخش رسانه و تولیدات غیرمکتوب، علاوه بر تولید نرم‌افزار، کتاب‌ها و مجله‌های صوتی نیز تولید می‌شود.

سبحانی‌نیا گفت: این معاونت هم‌اکنون در حال تولید مجله صوتی «روایت سفر» است که مسافران می‌توانند از این مجله صوتی در وسایل نقلیه خود استفاده کنند.

وی ادامه داد: تیزرهای معارفی، یکی دیگر از تولیدات این معاونت است که طبق هماهنگی‌های صورت گرفته، در آینده شاهد پخش آنها از شبکه‌های صدا و سیما خواهیم بود. حجت الاسلام و المسلمین سبحانی‌نیا عنوان کرد: انتشارات دارالحدیث بیش از ده سال فعالیت دارد و تمام آثار مؤسسه، توسط این انتشارات چاپ شده است.

وی افزود: بیش از چهارصد عنوان کتاب در بیش از هفتصد جلد کتاب توسط مؤسسه دارالحدیث تولید شده است که برخی از کتاب‌ها بیش از بیست بار چاپ شده است و چند اثر نیز با مشارکت انتشارات سمت، تولید و چاپ شده است.

دکتر سبحانی‌نیا در پایان گفت: مهم‌ترین اقدام انتشارات، علاوه بر تلاش در توزیع حداکثری، ایجاد یک جریان فکری در تولید آثار کودک با رویکرد دینی و آثار ترویجی نوجوان و جوان با رویکرد دینی با همکاری معاونت فرهنگی و هنری است.

A decorative frame with intricate Islamic calligraphy in light blue, surrounding a central white area. The frame has a scalloped, multi-layered border. The central white area is a stylized, multi-lobed shape with a pointed top and bottom, and small decorative elements at the corners.

کنگره های
دارالحدیث

شناسایی پانصد نسخه از آثار سیدمرتضی علم الهدی

حجت الاسلام و المسلمین مهریزی، رئیس دبیرخانه کنگره‌های مؤسسه علمی - فرهنگی دارالحدیث در تاریخ سیزدهم اسفند ماه ۹۴ در مراسم بزرگداشت بیستمین سالگرد تأسیس مؤسسه علمی - فرهنگی دارالحدیث که در سالن همایش‌های مؤسسه برگزار شد، عنوان کرد: ایده برگزاری کنگره‌ها سال ۱۳۸۰ شکل گرفت.

رئیس دبیرخانه کنگره‌های مؤسسه علمی - فرهنگی دارالحدیث اظهار داشت: مؤسسه دارالحدیث وابسته به آستان حضرت عبدالعظیم است و یکی از ایده‌هایی که در این مؤسسه شکل گرفت، این بود که آثار و افکار بزرگان ری، مورد توجه قرار بگیرد و مؤسسه، این برنامه را در دل خود بگنجاند.

حجت الاسلام و المسلمین مهریزی افزود: مؤسسه در نظر داشت که هر دو سال یک بار، همایشی در خصوص بزرگان ری برگزار کند که اولین همایش در سال ۸۲ به حضرت عبدالعظیم اختصاص یافت.

وی افزود: همایش‌های بزرگداشت ابوالفتوح رازی، شیخ کلینی، عبدالجلیل رازی تا سال ۸۸ در گرامیداشت مجموعه بزرگان ری برگزار شد و هدف این بود که آثار این شخصیت‌ها تصحیح، تحلیل و عرضه شود و خوش بختانه سیر تکاملی

داشت.

عضو هیئت علمی دانشگاه قرآن و حدیث یادآور شد: حدود سی جلد اثر در کنگره عبدالعظیم تولید و مقالات متعددی درباره شخصیت ایشان به دبیرخانه کنگره ارسال شد. همچنین در کنگره ابوالفتوح رازی - که از شخصیت‌های قرن ششم هجری است - بیست جلد کتاب خروجی داشتیم.

حجت الاسلام و المسلمین مهریزی افزود: کنگره گرامیداشت شیخ کلینی در سال ۸۸ برگزار شد که به واسطه این کنگره، تصحیح کتاب «کافی» صورت گرفت که یکی از بهترین تصحیحات محسوب می‌شود.

وی با بیان این که کنگره عبدالجلیل رازی که در سال ۹۱ برگزار شد، گفت: دو همایش بعدی به بزرگان ری اختصاص نیافت، به طوری که کنگره

آیت الله مشکینی در سال گذشته برگزار شد و امسال نیز کنگره سیدمرتضی را در دست اجرا داریم.

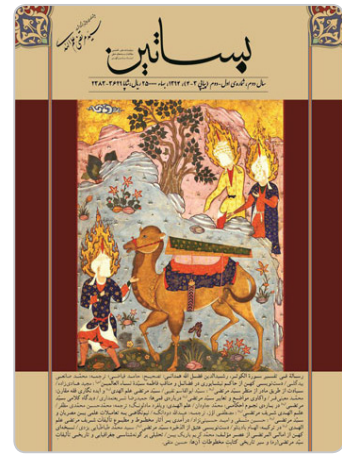
رئیس دبیرخانه کنگره‌های مؤسسه علمی - فرهنگی دارالحدیث اظهار کرد: امسال، هزارمین سال رحلت سیدمرتضی است که از شخصیت‌های مهم در عرصه کلام، فقه و تفسیر است و آثار ایشان به صورت پراکنده منتشر شده است و چندی پیش نیز پیش همایش این کنگره در مؤسسه برگزار شد.

حجت الاسلام و المسلمین مهریزی تصریح کرد: تا کنون حدود پانصد نسخه از آثار ایشان شناسایی شده است که برخی از آنها تصحیح نشده‌اند و به واسطه این کنگره، تحقیق عالمانه‌ای روی آنها صورت می‌گیرد.

انتشار دوفصلنامه «بساتین»، ویژه بزرگداشت سید مرتضی علم الهدی

- نشریه بساتین، شماره سوم و چهارم خود را در یک مجلد، شامل: دو مقاله در پاسداشت مقام بانوی دو سرا، حضرت فاطمه زهرا علیها السلام، و دوازده مقاله در بزرگداشت متکلم سترگ شیعه، سید مرتضی علم الهدی - رحمه الله -، منتشر کرد. عناوین مقالات این ویژه نامه، چنین است:

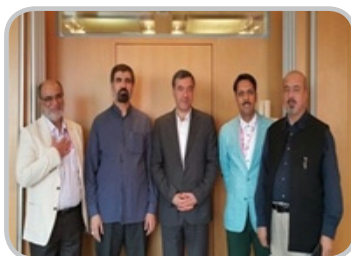
۷. دیدگاه کلامی سید مرتضی در باره نجوم احکامی، محمد جاودان؛
  ۸. علم الهدی، ویلفرد مادلونگ، ترجمه: محمدحسن محمدی مظفر؛
  ۹. علم الهدی شریف مرتضی، مصطفی اوز، ترجمه: عبدالله دودانگه؛
  ۱۰. نیم‌نگاهی به تعاملات علمی بین مصریان و سید مرتضی، حسین متقی، امید حسینی نژاد؛
  ۱۱. درآمدی بر آثار مخطوط و مطبوع تألیفات شریف مرتضی علم الهدی در ترکیه، الهام بادینلو؛
  ۱۲. دست‌نویسی عتیق از «الذخیره» سید مرتضی، سید محمد طباطبایی یزدی؛
  ۱۳. نسخه‌ای کهن از «امالی المرتضی» از عصر مؤلف، محمدکریم باریک‌بین؛
  ۱۴. تحلیلی بر گونه‌شناسی جغرافیایی و تاریخی تألیفات سید مرتضی و سیر تاریخی کتابت مخطوطات آنها، حسین متقی.
- گفتنی است، ویژه‌نامه یادشده، با حمایت مادی و معنوی دبیرخانه بزرگداشت کنگره سید مرتضی علم الهدی به چاپ رسیده است.
- بساتین، نشریه‌ای علمی-تخصصی در مطالعات نسخه‌های خطی، اسناد و متون کهن است که به صورت دوفصلنامه، به مدیریت مسئولی حسین متقی و سردبیری عبدالحسین طالعی منتشر می‌شود.

۱. سرمقاله: سید مرتضی علم الهدی و تدوین نظام فکری شیعه در اصول و فروع، محمدحسن شفیعیان؛
۲. رساله فی تفسیر سورة الکوثر، رشیدالدین فضل الله همدانی (ت ۷۱۸ق/۱۳۱۸م)، تقدیم و تصحیح: حامد فیاضی، ترجمه: محمد صانعی بیدگلی؛
۳. دست‌نویسی کهن از حاکم نیشابوری، در فضائل و مناقب فاطمه سیده نساء العالمین علیها السلام، مجید هادی زاده؛
۴. سیادت از طریق مادر از منظر سید مرتضی؛ سید ابوالقاسم نقیبی؛
۵. سید مرتضی علم الهدی و ایده‌نگاری فقه مقارن، محمد معینی‌فر؛
۶. واکاوی مواضع و تعابیر سید مرتضی درباره قمی‌ها، حمیدرضا شریعتمداری؛

انتشارات
دارالحدیث

لزوم بهره‌گیری از ظرفیت‌های «نمایشگاه کتاب کودک بولونیا»

دکتر محمدتقی سبحانی‌نیا، مدیرعامل انتشارات دارالحدیث، از نمایشگاه کتاب کودک بولونیا بازدید کرد. وی ضمن حضور در غرفه جمهوری اسلامی ایران در این نمایشگاه، از غرفه‌های ناشران کتاب‌های کودک کشورهای مختلف بازدید کرد.

نمایشگاه بین‌المللی کتاب کودک بولونیا در کشور ایتالیا - که از چهارم تا هشتم آوریل ۲۰۱۶ (شانزدهم تا بیستم فروردین ۹۵) برگزار شد -، مهم‌ترین رویداد سالانه در حوزه کتاب کودک است که آخرین دستاوردهای ناشران جهان را به معرض بازدید علاقه‌مندان و دست‌اندرکاران این صنعت می‌گذارد.

اداره تدوین متون معاونت فرهنگی و هنری مؤسسه دارالحدیث، ماکت برخی کتاب‌های کودک تولید شده خود به زبان‌های انگلیسی و فرانسوی را جهت رایزنی با ناشران جهان، در این نمایشگاه ارائه کرده بود.

در حاشیه برگزاری نمایشگاه کتاب کودک بولونیا، معاون فرهنگی و هنری دارالحدیث و رایزن فرهنگی جمهوری اسلامی ایران جناب آقای پورمرجان با یکدیگر دیدار داشتند. در این دیدار، رایزن فرهنگی علاقه‌مندی خود را برای همکاری در ترجمه برخی از کتب دارالحدیث ابراز داشت.

در ادامه این بازدید، مدیرعامل انتشارات دارالحدیث در مراسم «روز ایران» که با حضور خانم دکتر کارا داری، از متخصصان زبان فارسی در ایتالیا، برپا شده بود، شرکت داشت. مدیرعامل انتشارات دارالحدیث پس از بازدید از نمایشگاه بین‌المللی کتاب کودک در ایتالیا، در مقاله‌ای تحت عنوان «برگی از نمایشگاه بین‌المللی کتاب کودک بولونیا»، بر ضرورت معرفی دستاوردهای فرهنگی و آثار ارزنده در خصوص کتاب کودک تأکید کرده و به مواردی در خصوص تقویت حضور ناشران موفق ایران در این نمایشگاه مهم بین‌المللی اشاره نموده است که بخش‌هایی از آن را با هم مرور می‌کنیم:

برگی از نمایشگاه بین‌المللی

کتاب کودک بولونیا

در آموزه‌های اسلام، توجه به کودک و لزوم تربیت او در سن کودکی از جایگاه برجسته‌ای برخوردار است. تأثیرگذاری تربیت نسل نونهال برای سرنوشت یک ملت، می‌طلبد که به موضوع تربیت کودک و جهت‌دهی مناسب به او توجه ویژه‌ای شود و برای موفقیت در آینده از اکنون

برنامه‌ریزی شود؛ حقیقتی که در متون روایی ما به روشنی بدان تصریح شده است و برای برخورداری از آینده روشن توأم با بقای هنجارها و ارزش‌های دینی و بومی، راه فراری از آن نیست.

به نظر می‌رسد جهانیان نیز به این مهم پی برده و بر لزوم توجه ویژه به آن واقف‌اند. برگزاری پنجاه و سه سال نمایشگاه مهم در عرصه کتاب کودک و در ابعاد بین‌المللی، گواه خوبی برای این ادعاست. نمایشگاه کتاب بولونیا، بی‌شک، مهم‌ترین اتفاق جهانی در حوزه کتاب کودک به شمار می‌رود و کشورهای فراوانی در سطح ملی و برخی ناشران بزرگ در آن شرکت می‌کنند. شرکت کنندگان در این نمایشگاه، اهدافی چون معرفی و عرضه آثار، اخذ ایده، استفاده از تجربه دیگر ناشران موفق و نیز بازاریابی آثار خود و انعقاد قرارداد همکاری را دنبال می‌کنند.

البته حضور در این نمایشگاه و مشاهده وسعت آن از نزدیک و غرفه‌های متنوع و زیبای آن هر بیننده‌ای را به این نتیجه می‌رساند که باید برای تولید کتاب کودک برنامه‌ریزی کرد و متصدیان فرهنگی هر کشور را بر آن خواهد داشت تا در این نمایشگاه به ارائه بهترین آثار ناشران کشور خود اهتمام ورزند و یا از شرکت ناشران برتر در حوزه نشر کودک خود، حمایت ویژه به عمل

آورند.

تعداد زیاد سالن‌ها و بزرگی آنها در نمایشگاه کتاب بولونیا امکان بازدید تفصیلی از تمام نمایشگاه را از هر بیننده‌ای سلب می‌کند. شاید در هر روز بتوان چهار یا پنج سالن را بازدید کرد؛ اما آنچه حایز اهمیت است، حضور ملی اغلب کشورها به همراه غرفه‌آرایی ویژه و منحصر به فرد است که از میزان بهایی که آن کشور

بیننده‌ای را برآورده می‌ساخت؛ از این رو، طالبان کارهای شاخص و ارزنده، معمولاً بازدید خود را از این غرفه‌های مهم آغاز می‌کردند و سپس در صورت برآورده نشدن همه آنچه به دنبالش بودند، به غرفه‌های کوچک‌تر و کم‌محتواتر سر می‌زدند.

با عنایت به این مختصر، این سؤال مطرح می‌شود که آیا جمهوری

به راستی اگر ایران عزیز ما از یک اندیشه ناب برخوردار و در صدد معرفی آن در سرتاسر جهان است و اگر بر این باور است که معارف دین اسلام و مکتب اهل بیت (علیهم‌السلام) با فطرت بشر، سازگار است و در صورت آگاهی بشر از آن معارف، جذب آن خواهند شد، و اگر ملت ایران انقلاب کرده و پشتوانه انقلابش، فکر و ایدئولوژی بوده، انتظار این است که

برای حضور در آن نمایشگاه قایل است، حکایت می‌کند.

غرفه‌های کشورهایی چون: آلمان، فرانسه، امریکا، هلند، کره جنوبی، تایوان، اندونزی، مالزی و هند، از جمله غرفه‌هایی بودند که گوی سبقت را از دیگر کشورها ربوده بودند و جلوه‌ای ویژه داشتند. ویژگی این غرفه‌ها عبارت بودند از: وسعت، زیبایی و غرفه‌آرایی منحصر به فرد، محصولات متعدد، محتوای متنوع و حضور کارشناسان توانمند که می‌توانستند مخاطبان بسیاری را جذب و با آنان مذاکره و تفاهم کنند. این غرفه‌ها غالباً انتظارات هر

اسلامی ایران در این نمایشگاه، حضوری درخور و شایسته داشته است؟ و آیا غرفه‌های ایرانی دایر در نمایشگاه توانسته‌اند هم از نظر کمی و هم از نظر کیفی، نماینده مناسبی برای کشور عزیز ما باشند؟

در پاسخ باید اعتراف کرد که جمهوری اسلامی ایران تقریباً همه‌ساله در این نمایشگاه حضور داشته و گاهی از حضور او تجلیل شده است؛ اما واقعیت این است که این حضور، شایسته نظام جمهوری اسلامی نبوده و نتوانسته است برازنده نظام مقدس اسلامی و نمایانگر اندیشه آرمانی آن باشد.

برای معرفی اندیشه غنی این مکتب بویژه در خصوص کودک، هر سال، نظام‌مندتر و حساب‌شده‌تر از قبل عمل کند و بهتر از آنچه که تاکنون بوده، حضور یابد.

بر این اساس، لازم است ضمن فراهم آوردن مقدمات و پیش‌بینی‌های لازم و نیز از طریق رایزنی با مسئولان برگزاری نمایشگاه، و البته با صرف هزینه‌ای بیشتر، نسبت به در اختیار گرفتن فضایی مناسب برای غرفه اقدام شود و با طراحی و آراستن غرفه با همراهی برخی از مهم‌ترین و معتبرترین ناشران، معارف و یافته‌های خود

را در موضوع کودک و نوجوان در قالب‌ها و اشکال روزآمد ارائه کنیم و با حضوری درخور و شایسته، ضمن معرفی آثار ارزنده تولیدی در کشور، موجبات رشد و ارتقای تولید و توزیع کتاب را نیز فراهم نماییم.

بنابراین با اتکا به پشتوانه دینی مستحکم، باید با شرکت هدفمند و با برنامه، هم در جهت انتقال معارف دینی به آن سوی مرزها و هم در فراگیری و روزآمدسازی خود از صاحبان فن و تجربه از آن سوی مرزها در چنین بازار مهمی، تلاش و کوشش کرد و اندیشه دینی و تربیتی خود را به بهترین

شکل ممکن شناساند. البته روشن است که بهره‌های متنوع و حایز اهمیتی از حواشی حضور شایسته در نمایشگاه یادشده متصور است که باید آنها را نیز مغتنم شمرد و در مقایسه با هزینه اندکی که صورت می‌گیرد، دستاورهای ارزشمندی از آن بهره‌برداری نمود.

نویسنده در پایان علی‌رغم تقدیر و سپاس فراوان از همه تلاشگران خدوم در جهت برپایی غرفه‌های ایرانی و حمایت‌های صورت گرفته برای شرکت در این نمایشگاه، مواردی را در راستای تقویت حضور در سال‌های آینده به شرح ذیل پیشنهاد می‌کند:

نکته پایانی این که، نهاد مسئول برای شرکت در نمایشگاه نباید نگاه انتفاعی داشته باشد و صرفاً باید نسبت به جاری ساختن اندیشه تعلیم و تربیت کودک از منظر دین و اخلاق اهتمام ورزد و نفع ناشران حاضر در غرفه مرکزی یا ناشران ایرانی مستقل را نفع خود ببیند و بداند که این بودجه و زحمات متحمل شده، وظیفه‌ای از طرف نظام مقدس جمهوری اسلامی برای ترویج و توسعه اندیشه ایرانی و دینی بوده است.

«از نقطه صفر» به نقطه فروش رسید

کتاب «از نقطه صفر»، تألیف سیدحمید حسینی، توسط انتشارات دارالحدیث منتشر شد. آنچه در این کتاب است، متن مکتوب شده گفتگوهای اینترنتی‌ای است که طی ده جلسه میان آقایان سیدحمید حسینی به عنوان مدافع باورهای اسلامی و فؤاد سجودی فریمانی، به عنوان مدافع اندیشه خداناباوری برگزار شده است.

از آن جا که این جلسات، حاوی نکاتی مهم، زیربنایی و آموزنده در زمینه مسائل کلان زندگی و باورهای دینی است و توجه به آن برای همه پیروان ادیان یا مخالفان دینداری، مفید و قابل

تأمل است، متن این گفتگوها به صورت نوشتاری تنظیم شد تا امکان بهره‌گیری از آن برای علاقه‌مندان فراهم آید. عناوین این ده جلسه، عبارت‌اند از: معارفه و تعریف حقیقت و واقعیت؛ بررسی امکان رسیدن به

یقین؛ پاسخ به پرسش بینندگان و بررسی مفهوم بدیهی؛ بررسی نسبت گزاره‌های عقلی و علمی؛ بررسی مفهوم خدا؛ بررسی مفهوم علیت و برهان وجوب و امکان؛ بررسی مجدد مفهوم علیت و دایره شمول آن؛ پذیرش موجود یا موجوداتی قائم به ذات؛ بررسی یگانگی و کمال واجب الوجود؛ پرسش‌هایی در باره موجود قائم به ذات.

کتاب «از نقطه صفر»، تألیف سید حمید حسینی، با شمارگان ۵۰۰، و قیمت ده هزار تومان، توسط انتشارات دارالحدیث، منتشر شده است.

مجموعه «گزیده متون حدیثی» در هفت جلد، منتشر شد

به همت مدیریت تدوین متون معاونت فرهنگی و هنری مؤسسه علمی - فرهنگی دارالحدیث، مجموعه «گزیده متون حدیثی» با هدف شناساندن متون حدیثی و پدیدآورندگان آنها، در قالبی نو ارائه شده است.

پُر برگ بودن آثار روایی و ظهور پاره‌ای از مطالب ضعیف و غیر عصری در آنها و نیز در دسترس نبودن ترجمه فارسی و یا ترجمه‌های امروزی از برخی از این متون، گروهی را که طالب کتاب‌های گزیده و سخته هستند، از مطالعه آنها بازداشته است. بی شک، رفع نقایص پیش گفته، به علاوه بهره‌گیری از قالب‌های نوین، می‌تواند بیش از پیش به گسترش فرهنگ حدیثی در میان عموم یاری رساند.

قالب «گزیده متون» که در موضوعات دیگر، مانند ادبیات، تجربه‌ای نیکو را فراهم آورده، قالبی مناسب برای انتشار مجموعه‌های حدیثی است؛ اگرچه تاکنون از این قالب در عرضه متون دینی، کمتر برای عموم سود جسته شده است.

این قالب همچنین درآمدی است برای آشنایی‌های کامل تر با معارف اهل بیت (علیهم‌السلام) و می‌تواند پس از برانگیختن اشتیاق اولیه مخاطبان، برای پیگیری و فهم این معارف، در مرحله پسین، آنان را به استفاده‌هایی فراگیرتره نمون نماید. این مجموعه نیز به همین نیت، و در چنین قالبی تدوین شده است.

امید است در کنار تلاش‌های دیگر برای تصحیح و احیای متون حدیثی، این مجموعه بتواند با شناساندن

متون حدیثی و پدیدآورندگان آنها، مدخلی برای ورود به اصل این آثار باشد.

گزیده کتاب‌های «الخصال»، «المحاسن»، «إرشاد القلوب»، «تحف العقول»، «شهاب الأخبار»، «غررالحکم و دررالحکم»، و «مشكاة الأنوار فی غرر الأخبار»، هفت کتاب این مجموعه هستند که به زیور طبع آراسته شده‌اند. مهم‌ترین ویژگی‌های این مجموعه را می‌توان چنین برشمرد:

۱. شامل گزیده مهم‌ترین متون حدیثی است.

۲. در گزیده‌سازی، ترتیب تاریخی آثار، مورد نظر نبوده است و به تدریج، مهم‌ترین مجموعه‌های حدیثی، از کهن‌ترین آنها تا عصر حاضر، برگزین شدند.

۳. حجم هر کتاب و ترجمه آن میان یک‌صد تا دویست صفحه است.

۴. همه گزیده‌ها در قطع و طرح یکسان عرضه می‌شوند.

۵. هرگزیده شامل مقدمه، متن و نمایه است: مقدمه، به اختصار، در بردارنده زندگانی و جایگاه علمی پدیدآورنده کتاب و گزارشی از محتوا و ترسیم جایگاه آن در میان متون حدیثی است. متن، شامل احادیث برگزیده همراه با اعراب، ترجمه و در صورت نیاز، شرح است. در نمایه، فهرست موضوعی کاملی در پایان هر مجموعه ارائه می‌شود که با رجوع به

آن می‌توان به صورت موضوعی به احادیث دست یافت.

۶. منابع احادیث، حتی الامکان، شناسایی شده و در پانوشت هر صفحه آورده شده است؛ جز در متونی که از مصادر اصلی به شمار می‌آیند.

۷. سعی شده است در گزیده‌ها، ترتیب مطالب رعایت شود. در مواردی که ساختار جدیدی در نظر گرفته شده، در مقدمه به آن تصریح شده است.

۸. در انتخاب احادیث، حتی الامکان، معیارهای ذیل در نظر بوده است:

الف. عموم به آن نیازمند باشند؛

ب. کوتاه، گویا و کاربردی باشد؛

ج. ناظر به یکی از مسائل اعتقادی، عبادی، اخلاقی، تربیتی، اجتماعی، اقتصادی و... باشد، امید به زندگی را افزایش دهد و مکارم اخلاقی و اصول انسانی را تقویت کند.

۹. سعی شده است تا در ترجمه احادیث، نثر معیار رعایت شود.

۱۰. گزیده‌ها اثر، محصول کار جمعی است که زیر نظر دبیر مجموعه تدوین می‌شود. در صفحه حقوق هر گزیده، همکاران آن شناسانده شده‌اند.

امید است این مجموعه بتواند دریچه‌ای کوچک به جهان پُرفروغ سخنان خاندان نور (علیهم‌السلام) باشد و علاقه‌مندان را با فرهنگ حدیثی آشنا سازد.

برای تهیه این مجموعه به آدرس اینترنتی فروشگاه انتشارات مؤسسه دارالحدیث (shop.darolhadith.ir) مراجعه نمایید.

کتاب‌های تجدید چاپ شده در اسفند ۱۳۹۴ و فروردین ۱۳۹۵

• حکمت نامه کودک

محمد محمدی ری شهری، قم: دارالحدیث، چاپ ششم، ۱۳۹۴ ش، رقعی، ۲۲۷ ص، فارسی.

• گزیده شناخت نامه نماز

محمد محمدی ری شهری، قم: دارالحدیث، چاپ چهارم، ۱۳۹۴ ش، رقعی، ۳۵۶ ص، فارسی.

• حکمت نامه لقمان

محمد محمدی ری شهری، قم: دارالحدیث، چاپ ششم، ۱۳۹۴ ش، رقعی، فارسی.

• گزیده متون حدیثی / ۱ (شهاب الأخبار)

قاضی قضاعی (قرن ۵ ق)، دبیر مجموعه: هادی ربّانی، قم: دارالحدیث، چاپ پنجم، ۱۳۹۴ ش، رقعی، ۱۰۰ ص، فارسی.

• حکمت نامه لقمان

محمد محمدی ری شهری، با همکاری مهدی غلامعلی، ترجمه: جعفر آریایی، قم: دارالحدیث، چاپ نهم، ۱۳۹۴ ش، رقعی، ۳۲۸ ص، عربی-فارسی.

• گزیده متون حدیثی / ۲ (تحف العقول)

ابن شعبه حرانی (قرن ۴ ق)، دبیر مجموعه: هادی ربّانی، قم: دارالحدیث، چاپ ششم، ۱۳۹۴ ش، رقعی، ۱۰۸ ص، فارسی.

• دانش نامه امیر المؤمنین علیه السلام بر پایه قرآن، حدیث و تاریخ

محمد محمدی ری شهری، با همکاری سید محمدکاظم طباطبایی و سید محمود طباطبایی نژاد، ترجمه: عبدالهادی مسعودی و محمدعلی سلطانی و مهدی مهریزی و سید ابوالقاسم حسینی (ژرفا) و جواد محدّثی، قم: دارالحدیث، چاپ پنجم، ۱۳۹۵ ش، وزیری، ۱۴ ج، عربی-فارسی.

• گزیده متون حدیثی / ۳ (غرر الحکم و درر الکلم)

عبد الواحد بن محمد تمیمی آمدی (قرن ۵ و ۶ ق)، دبیر مجموعه: هادی ربّانی، قم: دارالحدیث، چاپ هفتم، ۱۳۹۴ ش، رقعی، ۱۸۰ ص، فارسی.

• فرهنگ نامه ادب

محمد محمدی ری شهری، با همکاری عبدالهادی مسعودی، ترجمه: حمیدرضا شیخی، قم: دارالحدیث، چاپ ششم، ۱۳۹۴ ش، رقعی، ۸۴ ص، فارسی.

• من ازدواج نمی‌کنم

کبری التّج، قم: دارالحدیث، چاپ سوم، ۱۳۹۴ ش، رقعی، ۱۱۲ ص، فارسی.

• میزان الحکمة

محمد محمدی ری شهری، ترجمه: حمیدرضا شیخی، قم: دارالحدیث، چاپ پانزدهم، ۱۳۹۵ ش، وزیری، ۱۴ ج، عربی-فارسی.

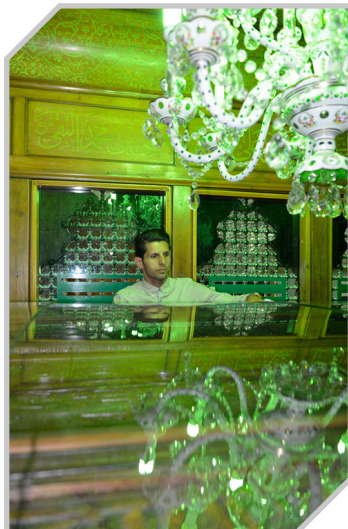
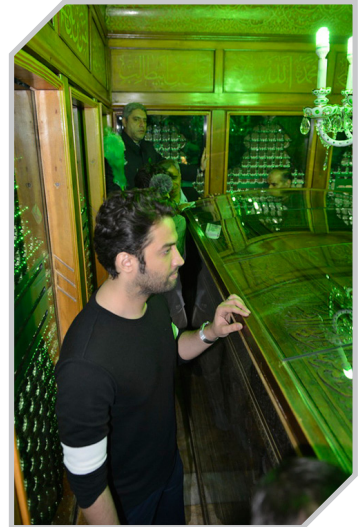
• گزیده میزان الحکمة

محمد محمدی ری شهری، گزینش: سید حمید حسینی، قم: دارالحدیث، چاپ هشتم، ۱۳۹۴ ش، وزیری، ۷۷۶ ص، فارسی.

گزارش
تصویری

آیین غبارروبی آستان مقدس حضرت عبدالعظیم حسنی علیه السلام

مواسم بزرگداشت بیستمین سالگرد تأسیس دارالحدیث

مراسم بزرگداشت بیستمین سالگرد تأسیس دارالحدیث

مراسم جشن تکلیف در مصلاي آستان مقدس حضرت عبدالعظيم حسني عليه السلام

برنامه های فرهنگی زیارت عيد آستان مقدس عبدالعظيم حسني عليه السلام

چهارمین جشنواره بین‌المللی علمی - فرهنگی اعتکاف

آستان
سیدالکریم علیہ السلام

دیدار جمعی از تازه‌مسلمانان امریکایی با آیت الله ری شهری

تولیت آستان مقدس حضرت عبدالعظیم الحسنی علیه السلام در دیدار جمعی از برادران و خواهران تازه‌مسلمانان ساکن در کشورهای امریکای جنوبی - که اخیراً به ایران سفر کرده‌اند -، ضمن خوش آمدگویی بیان کرد: امیدوارم وقتی از کشور ایران - که متعلق به اهل بیت پیامبر صلی الله علیه و آله است - به کشورها و شهرهای خودتان برمی‌گردید، چراغ پر نوری باشید برای هموطنان، دوستان و نزدیکان خودتان و آنان را با معارف ناب دین و زیبایی‌های کلام اهل بیت علیهم السلام آشنا سازید.

آیت الله محمدی ری شهری اظهار داشت: امام رضا علیه السلام، در روایتی برای کسی که امر اهل بیت علیهم السلام را زنده کند، دعا نموده و فرموده‌اند که احیای این «امر» با یادگیری و تعلیم علوم اهل بیت علیهم السلام صورت خواهد گرفت؛ زیرا اگر جامعه بشری با منطق زیبای خاندان رسالت آشنا شوند، به آنها گرایش پیدا می‌کند و مجذوب ایشان خواهند شد.

رئیس دانشگاه قرآن و حدیث گفت: سخنان اهل بیت علیهم السلام در همه شئون زندگی انسان، به قدری منطقی و قابل قبول و منطبق با فطرت پاک انسان‌هاست که اگر جهانیان با آن آشنا شوند، از اهل بیت علیهم السلام پیروی خواهند کرد و این آشناسازی، زمینه‌سازی برای تشکیل حکومت جهانی اهل بیت علیهم السلام در سراسر جهان است که خدای متعال در قرآن وعده فرارسیدن آن روز را بیان کرده است.

آیت الله محمدی ری شهری همچنین دعوت عملی را از مؤثرترین انواع تبلیغ دین برشمرد و با استناد به روایتی از امام صادق علیه السلام گفت: توصیه شده است که مردم را به غیر از زبان یعنی با عمل خود به دین دعوت کنید؛ زیرا اگر انسان، خودش ارزش‌های انسانی و اسلامی را در رفتار فردی و اجتماعی پیاده کند، سبب می‌شود که دیگران نیز جذب مکتب اهل بیت علیهم السلام شوند.

آیت الله محمدی ری شهری همچنین در پاسخ به سخنان یکی

از خواهران در خصوص اهمیت دادن به زنان و مسائل و مشکلات زنان تازه‌مسلمان شده در جوامع دیگر گفت: اسلام در خصوص زنان، اهمیت ویژه‌ای قائل است و حضرت امام خمینی ره در جمله مشهوری بیان فرموده‌اند که: «از دامن زن، مرد به معراج می‌رود» و در ایران نیز از ابتدای انقلاب اسلامی، زنان در کنار مردان در مسیر رشد و پیشرفت جامعه تلاش می‌کنند و حضور مفید و تأثیرگذاری داشته و دارند.

تولیت آستان مقدس حضرت عبدالعظیم الحسنی علیه السلام در پایان بیان کرد: امیدوارم با تجربه شیرین و ارزشمند و مفیدی از ایران اسلامی به کشورهای خودتان بازگردید و چراغی برای هدایت جامعه و اطرافیان خود باشید و ارتباط دائمی شما با بخش بین الملل مؤسسه علمی - فرهنگی دارالحدیث ناب اهل بیت علیهم السلام می‌تواند بسیار مؤثر و اثربخش باشد.

بیان تفاوت «الْمَغْضُوبِ عَلَيْهِمْ» و «الضَّالِّينَ» در سوره حمد

چیست. غضب الهی، یعنی مجازات خدا؛ زیرا خداوند که مانند انسان، حالی به حالی نمی شود.

ایشان ادامه داد: همه گناهان، زمینه ساز غضب الهی هستند و هر کسی گناهی بکند، به میزان سنگینی گناه مجازات می شود، ولی این واژه در قرآن در مورد کسانی به کار رفته که مرتکب گناهان سنگین شده اند و در خصوص گناهان سبک، کلمه غضب به کار نرفته است. غضب الهی در خصوص گناه هایی مانند: کشتن پیامبران، مؤمنان، ستیزه جویی با عقیده توحید و... به کار رفته است. پس مقصود از مغضوب در قرآن، کسانی هستند که مستوجب شدیدترین کیفرها هستند؛ اما مراد از گمراهی به طور خلاصه، گم کردن راه حق است که بالاترین نمونه اش ضلالت کیفری است که در آن نمی توان راه خدا را پیدا کرد.

آیت الله ری شهری افزود: حال چه فرقی است بین «الْمَغْضُوبِ عَلَيْهِمْ» و «الضَّالِّينَ»؟ براساس دو مقدمه ای که عرض شد، نسبت میان «الْمَغْضُوبِ عَلَيْهِمْ» و «الضَّالِّينَ» از نظر اصطلاح منطقی، عموم خصوص مطلق است. به زبان ساده، کسانی که مورد غضب الهی هستند، عنوان گمراهی در موردشان صدق می کند؛ اما همه کسانی که گمراه هستند، مستحق غضب الهی نیستند.

از «الْمَغْضُوبِ عَلَيْهِمْ» قوم یهود است و تأکید می کنند که نزد مفسران شیعه و سنی، مراد همین است. ایشان عنوان می کند که مراد از «الضَّالِّينَ»، مسیحیان هستند.

تولیت آستان مقدس حضرت عبدالعظیم الحسنی علیه السلام ادامه داد: احتمال دیگر، این گونه آمده است: مقصود از «الْمَغْضُوبِ عَلَيْهِمْ» گمراه کنندگان هستند و مراد از «الضَّالِّينَ»، گمراهان، به این معنا که برخی از گمراهان هستند که نه تنها خود گمراه اند، بلکه سبب گمراهی دیگران را نیز فراهم می کنند؛ اما برخی تنها خود گمراه هستند که «الضَّالِّينَ» خوانده می شوند.

آیت الله محمدی تصریح کرد: احتمال سوم در «تفسیر نمونه» آمده است که منظور از «الْمَغْضُوبِ عَلَيْهِمْ» یعنی گمراهان لجوج یا منافقان و مقصود از «الضَّالِّينَ»، گمراهان عادی است.

رئیس دانشگاه قرآن و حدیث ادامه داد: اما معنایی که به نظر می رسد در این جا درست باشد، به چند مقدمه نیازمند است. مقدمه اول این است که باید توجه کنیم مراد از غضب الهی

آیت الله محمدی ری شهری با بیان تفاسیری که در خصوص معانی «الْمَغْضُوبِ عَلَيْهِمْ» و «الضَّالِّينَ» در سوره حمد شده است، به تشریح تفاوت این دو عبارت قرآنی پرداخت. آیت الله محمدی ری شهری در جلسه تفسیر سوره حمد در ادامه تفسیر آیه مبارک «غیر الْمَغْضُوبِ عَلَيْهِمْ وَلَا الضَّالِّينَ» گفت:

نکته باقی مانده ای که در آخرین جلسه تفسیر سوره حمد باید عنوان شود، فرق «الْمَغْضُوبِ عَلَيْهِمْ» و «الضَّالِّينَ» است. با توجه به این که قرآن، این دو را جدا از هم نشان می دهد و اشاره به دو گروه از مردم است، بنا بر این باید دید که این دو چه تفاوت هایی با هم دارند و ما باید از خدا بخواهیم که نه جزء اولی باشیم و نه دومی.

وی ادامه داد: مفسران قرآن، احتمالات مختلفی را در تبیین تفاوت این دو واژه بیان کرده اند که ما سه احتمال را بیان می کنیم و بعد نظر خود را که مستفاد از روایات اهل بیت علیهم السلام است بیان خواهیم کرد. احتمال اول را مرحوم شیخ طوسی بیان کرده است و می فرماید: منظور

رمز و راز حروف مقطعه در قرآن از زبان آیت الله محمدی ری شهری

آیت الله محمدی ری شهری، این جلسه از تفسیر قرآن کریم را به تفسیر سوره بقره اختصاص داد و ذیل تفسیر «الم» گفت: در جلسات قبل طی بیش از ۲۸۰ جلسه، سوره حمد «أم القرآن» را تفسیر کردیم. از این جلسه، بحث ما در مورد تفسیر سوره مبارکه «بقره» آغاز می شود. علت نام گذاری این سوره به بقره در روایات فراوانی از اهل بیت علیهم السلام آمده است. به این دلیل، این سوره به بقره اشتهار یافته است که داستان گاو بنی اسرائیل در آیات ۶۷ تا ۷۳ این سوره آمده است، به همین دلیل، این سوره به نام سوره «بقره» نام گذاری شده است.

وی در ادامه در باره فضایل سوره بقره گفت: چند فضیلت در روایات اهل بیت علیهم السلام برای این سوره بیان شده است. یکی از تعبیرها «سنام قرآن» است. سنام، به معنای قلّه و اوج چیزی است. هر چیزی قلّه و اوجی دارد که اوج قرآن، سوره مبارکه بقره است.

آیت الله محمدی ری شهری افزود: یکی دیگر از تعبیرات اهل بیت علیهم السلام در باره این سوره، «فسطاط القرآن» است. فسطاط به معنای خیمه است.

بسیاری از احکام دین اسلام در این سوره مطرح شده است. این سوره به «سید القرآن» نیز مشهور شده است. پیامبر گرامی اسلام می فرماید: «سرور سخن، قرآن است و سید القرآن، سوره بقره است و آیت الکرسی هم سید آیات بقره است».

این مفسر قرآن گفت: امیر مؤمنان علی علیه السلام سوره بقره را «جمال القرآن» معرفی می کند. امام معتقد بودند زیبایی قرآن در دو سوره بقره و آل عمران نمود پیدا کرده است. یکی دیگر از تعبیرهایی که فضیلت این سوره را می رساند کلمه «زهر» است. کلمه زهرها به معنای درخشان پرفروغ است، به همین دلیل، حضرت فاطمه علیها السلام را زهرها نامیدند. یکی از اسامی سوره بقره «زهر» است. پیامبر صلی الله علیه و آله می فرماید: «بخوانید قرآن را که شفیع شما در روز قیامت می شود و بخوانید دو زهر یعنی بقره و آل عمران را».

وی در ادامه تصریح کرد: «سایبان محشر»، یکی دیگر از فضایل این سوره است. پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله می فرماید: «سوره بقره در روز قیامت مانند یک چتر، بالای سر کسانی که این سوره

را تلاوت می کردند، می ایستد و در روز قیامت از آنها دفاع و شفاعت می کند». تولیت آستان مقدس حضرت عبدالعظیم الحسنی علیه السلام اظهار کرد: از پیامبر صلی الله علیه و آله سؤال کردند: چه سوره ای از سوره ها و آیه ای از قرآن فضیلت بیشتری دارد؟ پیامبر صلی الله علیه و آله در پاسخ فرمودند: «سوره بقره و آیات آیت الکرسی فضیلت بیشتری دارد». مطلب دیگری که در این باره گفتنی است، مکان نزول این سوره است. سؤالی که همیشه مطرح است این است که آیا سوره بقره، مدنی یا مکی است؟ این سوره به استثنای آیه ۲۸۱ که در حجة الوداع در اواخر عمر پیر برکت رسول گرامی صلی الله علیه و آله نازل شده، همه آیاتش در مدینه نازل شده است.

رئیس دانشگاه قرآن و حدیث افزود: تعداد آیات این سوره براساس شمارش کوفیان ۲۸۶ آیه است. قرآن فعلی هم همین تعداد است. براساس شمارش اهل حجاز، سوره بقره ۲۸۵ آیه دارد و براساس شمارش اهل بصره، ۲۸۷ آیه است. نه این که متن آیات کم و زیاد است؛ بلکه تنظیمها متفاوت است.

وی در ادامه اظهار کرد: سوره بقره با حروف مقطعه آغاز می شود. حرف مقطعه یعنی حروف جدا از هم. الف، لام، میم در قرائت جدا خوانده می شود؛ اما در نوشتن سر هم نوشته می شود. ۲۹ سوره از سوره های قرآن با حروف مقطعه آغاز می شود و در مجموع ۷۸ حرف مقطعه در قرآن وجود دارد که اگر حرفی که تکرار شده اند، حذف شوند، چهارده حرف مقطعه در قرآن وجود دارد. الف، لام،

میم، آغاز سوره‌های بقره، آل عمران، روم، لقمان و سجده آمده است. این مفسر قرآن در آخر گفت: این حروف را حروف رازآمیز هم نام‌گذاری کرده‌اند، از عصر نزول تاکنون درباره معنای این حروف سخن‌ها گفته شده است. نکته اصلی این جاست که چرا

گزارش معتبری در دست نیست که اصحاب پیامبر (ص) در باره معنای این حروف از ایشان سؤال پرسیده باشند و پیامبر (ص) جواب داده باشد. یک روایت از «انس بن مالک» نقل شده است که یک عرب بادیه‌نشین از پیامبر (ص) معنای «حم (حامیم)»

را پرسید و به پیامبر گفت: ما در زبان عرب نمی‌توانیم چنین سابقه‌ای را در نظر بگیریم. حضرت در پاسخ فرمود: «این آغاز نام‌ها و ابتدای سوره‌هاست». البته این روایت، نه معتبر است و نه معنایی از آن درک می‌شود.

پیشنهاد آیت الله محمدی ری‌شهری برای اعتکاف در ماه مبارک رمضان

تأکید بر رشد چشمگیر سنت اعتکاف در جمهوری اسلامی ایران گفت: سنت بارزش اعتکاف به حمدالله در جمهوری اسلامی ایران، رشد شایسته‌ای داشته

آیت الله محمدی ری‌شهری در «چهارمین جشنواره بین‌المللی علمی- فرهنگی اعتکاف» که با حضور علما، اندیشمندان و پژوهشگران داخلی و خارجی در تالار شیخ صدوق آستان مقدس حضرت عبدالعظیم الحسنی (ع) برگزار شد، ضمن تبریک ولادت باسعادت حضرت جوادالائمه (ع) و گرمیادداشت یاد و خاطره امام راحل و شهدا با اشاره به اهمیت فریضه اعتکاف اظهار داشت: سنت اعتکاف، یکی از برنامه‌های مهم و سرنوشت‌ساز نه تنها در دین مبین اسلام، بلکه در ادیان مختلف است.

است و در حال تبدیل شدن به یک فرهنگ رایج است. رئیس دانشگاه قرآن و حدیث با بیان این که لازم نیست اعتکاف فقط به ماه رجب ختم شود، عنوان کرد: سنت اعتکاف، نیاز نیست فقط در ماه رجب باشد. همانند پیامبر اعظم (ص) که در ده روز آخر ماه مبارک رمضان معتکف می‌شدند، ما نیز می‌توانیم برنامه‌ریزی کنیم و دهه آخر ماه مبارک رمضان را برای چند اعتکاف سه روزه، برنامه‌ریزی کنیم. این موضوع، یک ایده جدید است که می‌توان در باره آن مطالعه کرد.

این مسیر خارج نمی‌شوند و ارتباطشان را با باری تعالی قطع نمی‌کنند. آیت الله ری‌شهری ذکر را بهترین عمل در ایام اعتکاف دانست و گفت: ذکر، همان یاد خداوند متعال است که این مهم، انسان را به قلّه کمال انسانیت می‌رساند. اعتکاف نیز با ذکر آغاز می‌شود و بهترین حالت انسان، در ذکر و یاد خداست. وی افزود: هر کاری که با ذکر و یاد خداوند متعال آغاز شود، برکت پیدا می‌کند و آن عمل، اثربخش و مؤثر است.

وی با بیان این که اعتکاف برنامه ویژه‌ای برای شکوفایی معنوی انسان به‌ویژه جوانان است، گفت: به برکت نظام مقدس جمهوری اسلامی ایران این سنت در ایران، حقیقتاً رشد و بالندگی زیادی داشته است.

آیت الله ری‌شهری با تأکید بر تعمیق فرهنگ اعتکاف گفت: باید به سنت اعتکاف عمق داده شود و این فرهنگ مورد توجه قرار بگیرد. باید در ارتباط با سنت اعتکاف، برنامه‌ریزی صورت پذیرد که سبب معرفت‌افزایی معتکفان در ایام اعتکاف شود.

تولیت آستان مقدس حضرت عبدالعظیم الحسنی (ع) افزود: سنت حسنه اعتکاف با توجه به شرایط فعلی جامعه و توطئه‌های دشمنان اسلام برای ضربه زدن به سبک زندگی اسلامی و بنیه اعتقادی جوانان، از اهمیت ویژه‌ای برخوردار است.

وی اظهار داشت: هر وقت جوانان با خداوند متعال انس پیدا کنند و شیرینی این انس را بچشند، هرگز از

چهارمین جشنواره بین‌المللی علمی- فرهنگی اعتکاف، با هدف استفاده از نورانیت اعتکاف، احیای سنت‌های صحیح اسلامی، اعتلای فرهنگ دینی - تربیتی، امتداد سنت‌های ناب محمدی (ص)، آسیب‌زدایی از اعتکاف و ماندگاری فرهنگ عمومی آن، با حضور شخصیت‌های فرهنگی، علمی و دینی در تالار شیخ صدوق آستان مقدس حضرت عبدالعظیم الحسنی (ع) برگزار شد.

پایبندی به ارزش‌های فرهنگی، یکی از پایه‌های اصلی توسعه اقتصادی است

تولیت آستان مقدس حضرت عبدالعظیم الحسنی علیه السلام گفت: برنامه‌ریزی فرهنگی برای اصلاح فرهنگ جامعه و برای کم شدن گناه و معضلات فرهنگی، شرط اصلی تحقق اقتصاد مقاومتی است. بنا بر این، پایبندی به ارزش‌های فرهنگی، یکی از پایه‌های اصلی توسعه اقتصادی است.

آیت الله محمدی ری‌شهری در دیدار فرماندار و مسئولان سازمان‌ها و ادارات شهرستان ری اظهار داشت: وعده الهی و سخن پیامبران در قرآن این است که اگر مردم، ایمان داشته باشند و بر اساس عمل خود، مورد غفران الهی قرار بگیرند، برکت از زمین و آسمان برای آنها خواهد جوشید و این، مسئله‌ای است که در کنار اقدام و عمل باید به آن توجه شود.

رئیس دانشگاه قرآن و حدیث گفت: بر اساس رهنمود قرآن، تلاش اقتصادی به تنهایی، برای حل مشکلات اقتصادی کافی نیست؛ بلکه در کنار تلاش و برنامه‌ریزی‌های اقتصادی باید، اصلاح فرهنگی نیز صورت بگیرد؛ زیرا اگر گناه و آلودگی در جامعه وجود داشته باشد، تلاش‌های اقتصادی نیز بی‌فایده خواهد بود.

آیت الله محمدی ری‌شهری با تبریک سال نو و اعیاد ماه مبارک رجب به فرماندار و مسئولان ادارات و سازمان‌های شهرستان و آرزوی

سالی پربرکت برای همه مردم و خدمت‌گزاران نظام مقدس جمهوری اسلامی گفت: امسال مصادف است با دو سالگرد میلاد حضرت زهرا علیها السلام. در این سال، عنایات و برکات کثیر اهل بیت علیهم السلام بیش از هر وقت دیگر شامل حال همه ما باشد.

رئیس مؤسسه علمی- فرهنگی دارالحدیث در بیان روایتی از امیر مؤمنان علیه السلام گفت: حضرت علی علیه السلام طبق روایت می‌فرمایند: هر روز برای ما نوروز است؛ یعنی انسان و جامعه می‌تواند کاری کند که هر روز او نوروز باشد و این دارای دو معناست: یکی، برنامه‌ریزی برای شادمانی و احساس مسرت در افراد، خانواده و اجتماع و دیگری، دوری از گناه و معصیت خدا.

آیت الله محمدی ری‌شهری گفت: در روایت دیگری هم حضرت علی علیه السلام می‌فرمایند: هر روزی که در آن معصیت خدای متعال نشود، آن روز، عید و روز شادی است؛ زیرا هر ناراحتی و مصیبتی بر انسان دست می‌دهد، برای افراد عادی به واسطه

اعمال اوست. البته برای بزرگان و مقربان، این مسئله متفاوت است و طبق روایت، برخی مشکلات و مصیبت‌ها نیز به واسطه لطف خدا و برای آگاه‌سازی انسان است.

رئیس دانشگاه قرآن و حدیث گفت: امسال را رهبر معظم انقلاب، سال «اقتصاد مقاومتی، اقدام و عمل» نامیدند و امیدواریم که با تلاش‌های دولت و عنایت حضرت حق، مردم در این سال، با موفقیت در عرصه‌های مختلف مواجه باشند. آیت الله محمدی ری‌شهری همچنین اظهار امیدواری کرد: در سال جدید، خدای متعال به همه ما و همه مسئولان کشور توفیق بدهد تا بتوانیم مسئولیت خود را به گونه‌ای انجام دهیم که دشمن از هر حیث، مأیوس شده و روز قیامت در پیشگاه شهدا و امام علیه السلام و بزرگان دین، روسپید باشیم!

تأکید بهره‌مندی از فضایل ماه رجب و نتایج انس با خدا

مدیران، کارکنان و خدمت‌گزاران آستان مقدس، ضمن آرزوی سالی پر برکت برای همه مردم ایران و همه دوستان و علاقه‌مندان به اهل بیت (ع) اظهار امیدواری کرد که امسال، سال حل شدن مشکلات و رفع گرفتاری‌ها برای همه مردم باشد.

تولیت آستان مقدس حضرت عبدالعظیم الحسنی (ع) گفت: باید در این ماه تلاش کنیم که یک قدم به خدا نزدیک‌تر شویم و کمترین نشانه نزدیک شدن به خدا، انس بیشتر و لذت بردن از مناجات و همنشینی با خداست.

رئیس مؤسسه علمی - فرهنگی دارالحدیث ضمن تأکید بر تحقق شعار «اقتصاد مقاومتی، اقدام و عمل» در سال جدید گفت: طبق فرمایش رهبر معظم انقلاب باید همه مسئولان و مردم در تحقق این شعار تلاش کنند. البته باید توجه داشته باشیم که تلاش اقتصادی به تنهایی، برای حل مشکلات اقتصادی کافی نیست و همراه با تلاش و برنامه‌ریزی‌های اقتصادی باید اصلاح فرهنگی نیز صورت بگیرد؛ زیرا اگر گناه و فساد در جامعه وجود داشته باشد، تلاش‌های اقتصادی، نتیجه‌بخش نخواهد بود.

آیت الله محمدی ری‌شهری اظهار داشت: اساس خودسازی، یاد خداست و اگر انسان بتواند یاد خدا را در دل تداوم بخشد، همه برکات از سوی خدای متعال بر او نازل می‌شود و فراموشی خداوند سبحان، در حقیقت، فراموشی منافع مادی و معنوی خویش است.

تولیت آستان مقدس حضرت عبدالعظیم الحسنی (ع) خطاب به خدمت‌گزاران، کارکنان و مدیران آستان مقدس تصریح کرد: برای ما که در خانه متعلق به اهل بیت (ع) که در واقع، خانه ذکر خداست، در حال خدمت‌گزارای هستیم، باید با توجه بیشتر به این توصیه‌ها، از نورانیت ذکر خدا، همیشه بهره‌مند باشیم تا عطر معنویت و یاد خدا در محیط کارمان استشمام شود.

آیت الله محمدی ری‌شهری در مراسم تواصی به حق در جمع

برگزاری مراسم جشن عبادت ۱۷۰۰ دختر دانش آموز در آستان مقدّس حضرت عبدالعظیم علیه السلام

اقامه نماز و تکالیف الهی را بازگو کرد و در ادامه، مراسمی شاد و پرنشاط برای شرکت کنندگان در این جشن برگزار شد.

تلاوت قرآن کریم، قرائت زیارت نامه، سخنرانی مدیر اداره آموزش و پرورش ناحیه دو شهرری و قرائت سوگندنامه از دیگر برنامه های این مراسم باشکوه بود.

در پایان این مراسم، دختران دانش آموز با اقامه نماز شکر و در فضایی آکنده از معنویت و نورانیت، ورود به ساحت عبادت خدای متعال و انجام اعمال و تکالیف الهی را شکرگزاری نموده و از حضرت باری تعالی مسئلت نمودند تا در راه اسلام گام برداشته و امانتدار قرآن و عترت - دو امانتی که پیامبر اعظم صلی الله علیه و آله به امتشان سپردند - باشند.

و انجام اعمال و تکالیف الهی را جشن گرفتند.

در این مراسم، حجت الاسلام و المسلمین شاه چراغی، امام جمعه شهرری، برای نوجوانانی که به این مرحله حساس و سرنوشت ساز زندگی اعتقادی و دینی خود رسیده اند، بخشی از مسائل مربوط به احکام و

مراسم جشن تکلیف ۱۷۰۰ دانش آموز دختر مدارس آموزش و پرورش ناحیه دو شهرری، در بارگاه ملکوتی حضرت عبدالعظیم الحسنی علیه السلام برگزار شد. در این مراسم معنوی، دختران دانش آموز در مصلاهی بزرگ ری و در فضایی آکنده از معنویت و نورانیت، ورود به ساحت عبادت خدای متعال

تأکید آیت الله محمدی ری شهری به ارائه خدمات فرهنگی و مذهبی به مسافران مترو

حجت الاسلام والمسلمین محمدتقی سبحانی نیا، معاون فرهنگی و هنری مؤسسه علمی - فرهنگی دارالحدیث نیز در خصوص ظرفیت علمی - پژوهشی و نیز تولیدات قابل بهره برداری هنری این مجموعه، گزارشی ارائه نمود.

محسن ناییبی، مدیرعامل شرکت بهره برداری مترو تهران و حومه نیز در این دیدار، ضمن ارائه گزارشی بیان کرد: طرح ها و برنامه های فرهنگی در سطح بخش های مختلف مترو، از اولویت های اصلی و مهم این مجموعه به شمار می رود.

مسافران مترو تأکید کرد. آیت الله محمدی ری شهری، ظرفیت های ایجاد شده در آستان مقدّس، خصوصاً معاونت فرهنگی و هنری مؤسسه علمی - فرهنگی دارالحدیث را برای مخاطبان برنامه های فرهنگی شرکت بهره برداری مترو، ارزشمند و قابل بهره برداری برشمرد.

در این جلسه، گزارشی از اقدامات صورت گرفته در ایام ولادت و وفات حضرت عبدالعظیم الحسنی علیه السلام و سایر مناسبت های مذهبی در شرکت بهره برداری مترو تهران و حومه ارائه گردید.

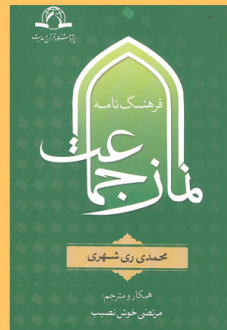

مدیرعامل و مسئولان فرهنگی شرکت بهره برداری مترو تهران و حومه با آیت الله محمدی ری شهری دیدار کردند. در این دیدار، آیت الله محمدی ری شهری ضمن تقدیر از گزارش ارائه شده در خصوص اقدامات فرهنگی صورت گرفته در ایستگاه های مترو و محوطه واگن ها، بر ضرورت تقویت ارائه خدمات فرهنگی و مذهبی به

تازه‌های نشر کتاب‌های عمومی و ترویجی مؤسسه دارالحدیث

Muhaddith66

The Newsletter of Abd al-Azim al-Hasani's Holy Shrine &
Dar al-Hadith Scientific-Cultural Institute

Vol. 7, No.66, Mar - Apr 2016

Tel: +98 25 37176286

Fax: +98 25 37176285

P.O.Box: 37185 -4156 (Qom, I.R.Iran)

